

Én t̄jats̄iee Jesukristoō xikó ts'en kats'én'indó

San Rkaa

1 Kjoaa nga achichí ma x̄ta xi kamámejeén indonda nga kats'én'indó kjoaa ngayeje ni xi kamá ngūijinná, ²xikó ts'en akóyáná ndeskande nga ítjats'enniī kui x̄ta xi chistikó kamá nga kamábē kojo nga mosoō eén Néná kamá. ³Nda kasasienna an nga ngūije tsangase ndiyáa kóts'en kjindibáni, indonda an nga kats'en'indoó̄ ji ndi Teofilo, ⁴tsi'e nga nda x̄chiē ji nga jakoxī kjoaa ni xi je akakoyaā.

B̄i ts'én katsáyatjón ngo ndítsjie nga stsen Jua Bautistaa

⁵Kui n̄ixtin jan nga kamá Erodeē nda ree nanguī Judea, kis'ijña ngo chiná'mi xi 'mí Sakariā xi tsíchjiā ni já chiná'miī nda xi 'mí Abíaa. Chjoón kamánī Sakariā na xi 'mí Nasabee, na xi chjiani x̄ta t̄jeeē nda xi 'mí Aaroon. ⁶Ngajoó nga kixī kis'intsoma nguindyik̄on Néná kó tsint'ié'eén kjoabotíxomaā kojo kjoakitiī Néná. ⁷Tanga jmí ndi kis'iejiín, ngat'a nga ndi kamá Nasabee, kó ngajoó nga je 'niú xchá.

⁸Ngo n̄ixtin nga kui já chiná'mi xi chjiani Sakariaā kasakoō nga sa'ín kui xaá Néná xi ts'én ngūiya nangoxiī, ⁹xikó kis'ie kjoaxcháá já chiná'miī, Sakariaā nda kamá n̄ixtiin̄ ngat'ā kui kasakoō nga kui xi kui'ítiī nisijen nangoxī ndikoón Néná. ¹⁰Kó ngayeje x̄ta naxindaá̄ ndyichjiaā Néná nditseen nangoxiī chiboā nga t̄jít̄ī nisijēen. ¹¹Kó ngo ndítsjieē Néná jatokjaá xt̄jien nga fojnī n̄chandikón nínga 'bít̄ī nisijēen. ¹²Kó nga kamábē Sakariaā kui ndítsjieē achichí kijíndikoón kó katsakjonní. ¹³Tanga ndítsjieē b̄i katsoó:

—¡Sakaria'!, ngatā ndakinjín ma ji!, ngat'ā Néná je tsint'ieé̄ ji kojo chjoón nga ndyindokjoajnúu, kó Nasabeē ngo ndi k'uiéé̄, xi Juā kuít'e ja'én. ¹⁴Kó achichí tsja k'uiéé̄ jí, kojo kjín x̄ta xi tsja kamaā nga stsen kuí ndíí. ¹⁵Ngat'ā ndíí achichí 'niú nk'a xá xi k'uiéé̄ nguindyik̄on Néná. Jmí binō kojo xán k'uíjín kó ngaskande nga t̄jiyá'má nga Asién N̄ixtiin̄ Néná tsjanga'niú. ¹⁶Kó achichí kjín x̄ta xi chjiani naxindā Israel xi kui xi sa'ín nga skuiē Ndiaa. ¹⁷Kó kuí xí koejetjoón Néná, kó k'uiéé̄ asién n̄ixtiin̄ kojo nga'niú nda chjiniē'eén Néná xi 'mí Elíaa, t̄si'e nga koóndāa inímaā xi na'mi kojo xi

ndi, kojo xi kitikjoa tsi'e nga kixi kama, tsi'e nga kui'tjñánda Ndiáná xta naxínda xi mejeén nga sa'ín xaá.

¹⁸S'e Sakariaa bí katsoó ndítsjiee:

—¿Kó ts'en skuie ni an nga kama kui nii? Ngat'a an kojo chjoónna je 'niú xchájne.

¹⁹S'e bí katsó ndítsjiee:

—Án xí 'mína Ngabrie, kó ngatsjé nixtin nga nguindyikon Néná tikón an, kó án xí kananguiyana nga k'uinijmí jí kui éntjásiee. ²⁰Kó ngot'e'ne nguiti kamájín kondókjoe ngaskande nixtin nga kama kui nii, ngat'a kis'ijinjín éna xi kjotjosón nga kjochó nixtin.

²¹Kó xta naxínda ndyikoyaa ndyikoyaa Sakariaa, kó ta bí ta maa nga tá tsie kji'bondíyaa nguiya nangoxi ndikoón Néná. ²²Kó nga jataxie Sakariaa, nguiti kamájín tsíchjia, kó kji'a kamákjiín kui xtaa nga ngo ni akakoo nguiya nangoxi ndikoón Néná, ngat'a ta tsja tsí Sakariaa xi kats'éntíyaa nga tsíchjiajo, kó boa ts'én kistso'bá nga kamájín tsíchjia.

²³Kó nguije jatjosón nixtiin xaá, Sakariaa kijí ndi'aa. ²⁴Kó nguije ja'a kui nixtiin, chjoón Sakariaa xi 'mí Nasabee tsa'a ndi, kó ún sá nga jatjójín ndi'aa, ngat'a bí ts'én kats'énkjó: ²⁵“Boa kats'énjona Ndiáná, kui nixtiin nga nima kamaá an, tsi'e nga ja'áxín kjoasoboána nguijiiin xtaa.”

Bí ts'én **katsáyatjón** **ngo ndítsjie** **nga stsen** **Kjisoo**

²⁶Xi ma jun sá, Néná katsanguiya ndítsjiee xi 'mí Ngabrie ngo ndi nangui xi chjiani Galilea xi 'mí Nasaret, ²⁷nínga tikón ngo tsakjin xongo xi 'mí Nariya xi kjie jmí xi'in 'béjiín, tanga je kichjiá'a nga kui xanjo nda xi 'mí Kosiee, xi chjiani tjiee nda re Ndabii. ²⁸Kó nga ts'as'ien kui ndítsjiee nínga tikón Nariyaa, bí katsoó:

—¿Tinde Nariyaa, achichí kjoandaa Néná ts'éntsjaá!, Ndiáná tikónjoo ji.

²⁹Nariyaa ta bí ta kamaá nga tsint'ie kuí eén, kó kats'énkjó mí ni xi mejeén katso kui kjoatindee. ³⁰S'e ndítsjiee bí katsoó:

—Nariya, ngata ndakinjín ma ji, ngat'a Néná ts'éntsjaá kjoandaa.

³¹Ngot'e'ne ngo ndi x'ie ji, kó nguije stsen kuí ndí, KJISO kuít'e ja'én. ³²Kuí xí 'niú nk'a kama xaá, kuí xí ndí Néná xi tikón ndi'ak'ajmi jan k'uiín, kó Ndiaa kui xi Néná tsjaá nga kotíxoma xikoó Ndabii, kui xi xta tjiee, ³³kó ngatsjé nixtin kotíxoma naxínda, kui xi ndi'aa xta tjiee nda xi 'mí Jakob, kó kui kjoabotíxomaa jmí nixtin kjuie.

³⁴Kó Nariyaa bí katsoó ndítsjiee:

—¿Kó kóts'en nga kama kui nii, xi kjie jmí xi'in tikónjójín an?

³⁵Kó ndítsjiee bí katsoó:

—Asién Nixtiin Néná kjindibániee ji, kó nga'niuú Néná xi tikón ndi'ak'ajmi jan koó'máni tjink'ieén, kuí ni nga kui ndi xí stseén ji, ndí Néná k'uiín. ³⁶Kó kojo na xingui ji xi 'mí Nasabee ngo ndi k'uiiee, nda tsi je 'niú xchá, kó je jun sánif nga ya'a ndi, kui xi ndí ki'mí. ³⁷Ngat'a ngayeje nii xi kamaa sa'ín Néná.

³⁸Kó bĭ katsoó Nariyaa:

—K'ĭe tikón an nga nā mosoo Ndiáná án, kó ngats'énjona xikó kase ní.
Kó kui ndítsjiee nguĭje katsó kui niĭ, kijí.

Nariyaa bĭ ts'én kijítsabekoön Nasabee

³⁹Kui nixtin jan, Nariyaa jastjién kó tsá kijí nguĭjin naxiĭ ngo ndi naxindá xi tikón nangui Judea, ⁴⁰kó nga jachó, ts'as'ien ndi'aa nda xi 'mí Sakariaa, s'e kats'éntinde Nasabee. ⁴¹Kó nga tsint'ié kjoatindee Nariyaa, kui ndi xí ya'a Nasabee iskjink'á má nguĭya ngants'oa, kó Nasabee tĭ kji'a ts'as'íeen Asién Nixtiĭn Néná. ⁴²Kó 'niú má tsíchjĭa nga bĭ katsó:

—Néná 'niú kats'énchikonñé ngasee ĭi, nguĭjiĭn ngayeje inchjiĭn, kó kats'énchikonñé ndíĭ nga. ⁴³¿Kó 'yání án, tsi'e nga an kjindibátsobekonna naaa Ndiana? ⁴⁴Ngat'a nga tsint'ie an nga kini'íntinde ní, ndi xí ya'a an, iskjĭnk'atsja má nguĭya ngants'oa án. ⁴⁵Kó jachichí ra tsjaa nga kis'ijiĭn ngat'a kjoťjosón ni xi ki'míya nga katsó Ndiáná!

⁴⁶Kó bĭ katsó Nariyaa:

Inimana tĭjts'entsjá kjoaje Ndiana,

⁴⁷Kó asién nixtinna iskjink'á má nga tsja kamaá kjoaa Néná xi ts'axié'ána.

⁴⁸Ngat'a an askotsijenna nga ja'ájinna, nga ndi mosoo ma an,
k'ĭe tikón an, kó ndeskande ngot'e nga achichí ra tsjaa, katsona ngayeje
tjĭee xta.

⁴⁹Ngat'a achichí tsie ni xi je kats'énjona Néná xi tjiĭn nga'niú.

ĭTsjie ja'eén!

⁵⁰Kó Néná tsjaa kjoanimatakón
ngayeje tjĭee xta xi skuiendikón.

⁵¹Néná kats'énkjién tjĭaa kojo ngayeje nga'niú,
kó kats'énkjatsón ni xi kats'énkjó xta xi yi'i maá yojoo nguĭjin
inimaa,

⁵²Ja'áxiĭn xaá nga atixoma xta xi tjiĭn ngayeje nga'niú,
kó iskjinink'a xta xi nda inimaa.

⁵³Xta xi bojoó katsjaa ni,
kó xta xi chon kats'énkjĭtiya.

⁵⁴Asíkojo xta naxindá Israel, moso tsi'e,
tsi'e nga kjoa'átsjĭeen kjoanimatakoón.

⁵⁵Xikó ts'én tsíchjĭajo xta xi xchána xi 'mí Abraam kojo xta tjĭee ngatsjé
nixtin.

⁵⁶Kó Nariyaa ján sá kamaá nga kis'ijñajo ndi'aa Nasabee, kó s'e jaskan kijí
ndi'a tsi'e.

Bĭ kamá nga katsen Jua Bautistaa

⁵⁷Kó Nasabee jachó nixtin nga tsen ndíĭ, kó ngo ndi xi'in kis'iee. ⁵⁸Kó xta
t'a ndi'aa kojo xta xkjĭn, nga tsint'ié nga Néná kats'énje nga kamánimaa,
kats'éntsĭajo Nasabee. ⁵⁹Kó xi ma jin nixtin, tsanguĭnjo kui ndíĭ nga

kini'aán sirkunsisioón, kó Sakaria ikít'a ja'éen xikó ki'mí na'mii kui ndií.

⁶⁰Tanga naaa ndií bi katsó:

—¡Jmí, chjien nga Juá k'uin!

⁶¹Kó bi ki'mií Nasabee:

—Nde ngojín xta xingui ji xi boá 'mí.

⁶²Kó kui xtaá ta tsja tsí kats'éntíyaá nga asíyaá na'mii ndií, tsí'e nga kotsoya mí ja'eén xi kuí'ljñaá. ⁶³Kó Sakariaa tsí'á ngo ndi yátie xi ni'án indó, kó s'e bi ts'én kats'én'indó: “Juá k'uin ja'eén.” Kó ngayeje xtaá kijíndikoón. ⁶⁴Kó ti kji'a, kamá tsíchjia nga katjondo najen Sakariaa, kó íts'iyanií nga kats'éntsja Néná. ⁶⁵Kó ngayeje xta t'a ndi'aa katsakjonní ni xi kamá, kojo ngayeje xta xi síndo naxi xi chjiani nangui Judea ta soboa kuí nií tsíchjia. ⁶⁶Kó ngayeje xta xi tsint'ieé kui nií ja'átjé nguujin inímaa kó bi ts'én kats'énkjó:

—¿'Yá ní boá xi kama kui ndií?

Ngat'a nga jakoxi nga'niuú Ndiáná tikónjiin.

Bi ts'én katsáyatjón Sakariaa xikoó ngo chjinié'eén Néná kjoaa Juaa

⁶⁷Kó Sakariaa, na'mii kui ndií, kis'iee Asién Nixtin Néná kó bi katsó nga tsíchjia xikoó ngo nda chjinié'eén Néná:

⁶⁸¡Nga ni'ántsja Ndiáná, Néná xi tsí'e naxindá Israel, ngat'a je je'lekoón kó je ts'axié'á xta naxindaá!

⁶⁹Kó katsanguiya ngo xi 'niú tjiín nga'niuú nga k'oxié'ána, xi chjiani xta tjiee Ndbii, nda xi mosoo Néná,

⁷⁰Xikó ts'én tsíchjia ts'oa já chjinié'eén tsjiejé ndeskande koó nga íts'iyaa.

⁷¹Nga kui xi k'oxié'áná kjoaa ngayeje kondraná kojo nguuya tsja ngayeje xta xi kats'énch'oná,

⁷²tsí'e nga nima kamaa xta xi xcháná, kojo nga kjoa'átsjiejé ni tsjie xi índajo.

⁷³Kuí éen xí jakoxi nga sa'in an katsoó xta xi xcháná Abraam nga tsjaná,

⁷⁴nga nguije tindyiondeé kondraná, nga kondokon jan nga si'anxát'aa,

⁷⁵Nga ngatsjé nixtin nga tsjie kojo nga kixi kuindyión nguindyikon Néná.

⁷⁶Kó kjoaa jí nga 'ne, ndi ndachí, nda chjinié'eén Néná xi tikón ndi'ak'ajmi jan k'uiín,

ngat'a jí xí kuíntjetjéén Ndiáná, nga k'uíjñinde ji ndiya tsí'e,

⁷⁷tsí'e nga k'uuyéé xta naxindaá nga Néná k'oxié'á,

tsí'e nga kamajetakoón jeé.

⁷⁸Ngat'a nga Néná kamánímaa ñá, nga kui xi je'ekónná ndeskande nk'a jan,

⁷⁹Tsí'e nga tsjaá ndi'í ngayeje xta xi síndo nínga 'niú jñoó kojo nínga tjín kjoamayaa,

tsi'e nga kui xi kokoó ndsako ngo ndiya nínga tjin kjoaxió.

⁸⁰Kó kui ndií nga kjimaxchá kis'iee nga'niuú Asién Nixtiin Néná, kó kia kis'ijña nangui kjitiyaa ngaskande nga akoó vojoo xta naxindá xi chjiani Israel.

Bì ts'én katsen Kjisoo

(Matio 1:18-25)

2 Kó kui nixtin jan, nda xtitjoón Roma xi 'mí Augusto Sesaa, katsjá kjoa nga kama xki ngayeje xta xi tjin ngasondiee. ²Nda xi 'mí Quirinioo xi tjiín xá nangui Siria nga tjon tjon katjo'ó'yá xkii xta. ³Ngayeje xtaa kijík't'a xojon vojoo, kó kja kijí kja kijí naxindá nínga chjiani. ⁴Kó Kosiee jatjoni naxindá Nasaret, xi tikón nangui Galilea, s'e kijí ndi naxindá Belen xi tikón nangui Judea, nínga katsen nda re Ndabii, ngat'a Kosiee xta tjeee nda re Ndabii chjiani, ⁵tsi'e nga kia sit'a xojon Kosiee kojo Nariyaa kui na xi ixánjo nga ja boá ya'a ndi. ⁶Kó nga síndo naxindá Belen, jachó nixtiin nga stsen ndií Nariyaa. ⁷Kó kia katsen ndi xi'in xi tjoón, s'e itsakjájón ndi njño, kó nguiya kojo nínga kjiénya choo kia yijñaya, ngat'a jmí nguindie kasakojiín kia ndi'a nínga machjí nga tsjayojoo.

Já xí koón chotsanga bì ts'én kijíatsijeén ndi Kjisoo

⁸Kó kis'iee kui nguindiee já xí koón chotsanga xi askoon choo nga jñoó kia nguujin k'ijñaá. ⁹Kó kia, ngo ndítsjiese Néná jachókoón, kó kjoajee Néná kats'éntsijen yejee, kó achichí katsakjonní. ¹⁰Kó kui ndítsjiese bì katsoó:

—Ngata ndakonjín majnú, tsitsijenjnú nga éntjátsiee kjoatsja xi ts'éntsáyá an, tsi'e ngayeje xta naxindaá boá: ¹¹Nga ngot'e je katsen naxindaá Ndabii ngo xi k'oxié'ájnú, kui xi KRISTOO, xi Ndiájnú. ¹²Kó kui nií xi chiboá kamájnú: Kia sakojnú ngo ndi xí tjíxtie ní njño nga kji'ijñaya ngo kojo nínga kjiénya cho.

¹³Kó tã niján má jatokját'aa kui ndítsjiese achichí kjín ngase ndítsjie xi kats'éntsijajo Néná nga bì katsoó:

¹⁴¡Ngat'ieé kjoaje Néná ndi'ak'ajmi jan!

¡Kó ngat'ieé kjoaxió k'ie t'ananguii xta xi ndyits'enkijatjosoón kjoandaa Néná!

¹⁵Kó nguije kijí nguini ndítsjiese ndi'ak'ajmi jan, já xí ndyikoon chotsangaa jak'ie ja nga jan bì katsoó xkjín:

—Tjián tsóboá naxindá Belen tjantsitsijén ni xi kamá, kui ni xi Néná katsáyaná nga kama.

¹⁶Kó achichí tsá kijí kó kia kamábe Nariyaa kojo Kosiee, kojo ndi ndií nga kji'ijñaya nguiya kojo nínga kjiénya choo. ¹⁷Kó nguije kamábe, ínjimi ni xi ki'mií kjoaa kui ndií. ¹⁸Kó ngayeje xi tsint'ieé kuí eén, kijíndikoón ni xi katsoó já xí koón chotsangaa. ¹⁹Tanga Nariyaa inimaá íjin ngayeje kui ni xi kamaá, kó tã kui ni kats'énkjó. ²⁰Kó kui já xí koón chotsangaa nga kijí'oyá

nguini nínga kjindibá, katsjaá kjoaje Néná kjoaa ngayeje ni xi tsint'ie kojo ni xi kamábe, ngat'a boá kamá ngayeje ni xi ki'mií.

Bì ts'én akako ndi Kjisoo nguindyikon Néná

²¹Kó nga jachó xi ma jin nixtin, kini'aán sirkunsisioon kui ndií, kó s'e KJISO íkít'a ja'éen, tì kui ja'éen xí katsáyatjón ndítsjiee nguindiee nga koa'a ndi Nariyaa.

²²Kó nguije jatjosón nixtin nga kats'éntsjie yojoo nguindyikon Néná, xikó ts'en íjñá kjoakitii Moisee, na'mii kojo naaa kui ndií kijjjo naxindá Jerusalen ts'ie nga kijíakoo Néná, ²³xikó ts'en kjit'a kjoakitii Néná nínga bì tsó: “Ngayeje ndi xi'in xi tjón stsen, chjien nga ndi xí tsjiee Néná k'uiín.” ²⁴kó boá ts'én kijfts'enk'ás'ieén Néná ngo kjoatjó xikó ts'en botixómá kjoakitii Néná nínga bì tsó: nga chjien xó nga ngo 'niú tonña kojo tsi jó tójo si'ank'as'ieen Néná.

²⁵Kó kja naxindá Jerusalen kis'ijña ngo nda xi 'mí Simeon, ngo nda xi kixi kojo xi nimatekón kamá, xi ts'énkoyaa nga si'andajoon xta naxindá Israel, kó Asién Nixtiin Néná tikónjiin yojoo kui ndaa, ²⁶kó Asién Nixtiin Néná katsáyatjoón nga kjie koyajín tsi tjónjín skuie Kristoo, kui xi sanguíya Néná. ²⁷Kó Asién Nixtiin Néná kijjjo kui nda xi 'mí Simeoon nga kijí kia nangoxii, kó kji'a nga xi xchaá ndi ndi Kjisoo kijjjo ndatsa kui, ts'ie nga sa'ínkajatjosón xikó ts'en ts'éenchjia kjoakitii, ²⁸Kó kui ndaa tsank'á ndií, kó katsjaá ndok'óchji Néná nga bì katsó:

²⁹Ngot'e'ne Ndiá',

je jatjosón ni xi kaseyetjén ní:

Kó je kama ko'e'endie ji nga kui mosoo xió koya.

³⁰Ngat'a je kamábe an kjoa'naxié'aá,

³¹kui xi je ik'ijninde nga kama

nguindyikon ngayeje xta naxindaá,

³²kuí xí xikoo ngo ndi'í xí sa'íntsijeen xta xi judiojín,

kui xi kama kjoajee xta naxindaá Israel.

³³Kó Na'mii kojo naaa ndi Kjisoo achichí kijíndikoón ni xi tji'mí kjoaa kui ndií. ³⁴Kó nda xi 'mí Simeoon kats'éenchikonñé, kó bì katsoó Nariyaa naaa ndi Kjisoo:

—Kui ndi bí, je boá ts'én kjindibáni nga kui xi sa'ínchaja kojo sa'ínkja'a'yaá kjín xta xi chjiani naxindá Israel. Ngat'a kuí xí xikoo tsi ngo chiboá kama kó kjín xta xi sa'ínch'o, ³⁵ts'ie nga k'uijñátsijen ni xi ndyits'énkjó inimaa kjín xta. Tanga ngayeje kui nií, xikó maá tsi ngo kicha xi kjoa'axtikjá inimaa kama.

³⁶Kó tì kja tikón ngo na chjinie'eén Néná xi 'mí Na'ana, tsakjín nda xi 'mí Fenuel xi chjiani xta tjiee nda xi 'mí Aseer, je ta nisién 'niú tjian kamá kui xtachjoón ngat'a achichí xongo nga ixán, kó yito tsi nó kamaá nga kis'ijñajo xi'iin, s'e k'ien xi'iin, ³⁷kó je ichítie kojo kantié nijún nó tjíin, kó ngatsjé nixtin nga kja kis'ijña nguíya nangoxii, nga kats'én xaá Néná nga

nixtin kojo nga nixtjien nga kats'én kjindia kojo nga tsíchjiaa Néná. ³⁸ Kui ndi tjaan t̄i kui ch̄iboa jachó nga its'iyanií nga katsjaá ndok'óchji Néná kó tsíchjiajo kjoaa kui ndi Kjisoo ngayeje xta xi ndyikoyaa nga kjetjo'a xta naxindá Jerusalen.

B̄i kamá nga kijí'oyá nguini naxindá Nasaret

³⁹ Kó nguije kats'énkjatjosón ngayeje ni xi chjia kjoakitii Néná, kijí'oyá nguini nangui Galilea nínga tikón naxindá ts̄i'e, kui xi 'mí Nasaret. ⁴⁰ Kó kui ndií t̄a sa sá kamá xchá, kó kis'iee nga'niú, kojo kjoakjintakón, kó kjen nga t̄a 'niú tsie kjoandaa Néná kis'iee.

Ndi ndachí Kjisoo b̄i ts'én tsíchjianijm̄jo já chjiniékjoakitii

⁴¹ Kó xi xchaá Kjisoo xk̄i nó xk̄i nó f̄i s'ué paskua xi fotjo naxindá Jerusalen. ⁴² Kó nga kamá tiejó noó Kjisoo, kijí naxindá Jerusalen, xikó ts'en tikón kjoaxchaá. ⁴³ Kó nga ndyifí'oyá nguini ndi'aa nguije ja'a kui s'ueé, ndi Kjisoo kis'ijñamasien naxindá Jerusalen, kó nde kamábejin na'mii kojo naaa. ⁴⁴ Kó na'mii kojo naaa Kjisoo kats'énkjó nga Kjisoo nguijin xtaa kia rá tso'bájin kamaá, kó je ngo nixtinnii ndiya nga ndyifí, tanga nguije tsangasejin xta xi be kojo xi xkjín, ⁴⁵ kasakojín, kó kijí'oyá nguini naxindá Jerusalen ts̄i'e nga kia kongase.

⁴⁶ Kó xi ma ján nixtin kasako kia nangoxii, nga tikónjin já chjiniékjoakitii, nga tsint'ieé kojo nga asíyaá én xí ndyichjia kui jaá. ⁴⁷ Kó ngayeje xta xi tsint'ieé ndi ndachí Kjisoo, achichí kijíndikoón kjoaa nga t̄a nisiin kjínkón kojo kjoaa ngayeje ni xi tsíchjia. ⁴⁸ Kó nguije kasako Kjisoo, na'mii kojo naaa, t̄a b̄i t̄a kamaá, kó naaa b̄i katsoó:

—Ndi xiánna, ¿ánni nga b̄i kji'i ni xi kini'ínjeje?, na'mii kojo an achichí boa kjimajne nga ndyimindyiséjne ji.

⁴⁹ S'e ndi ndachí Kjisoo b̄i katsó:

—¿Mí kjoaa nga an ndyimindyiséjnú'un? ¿A yájinjú nga chjien nga ndi'aa Na'mina kotijña an?

⁵⁰ Tanga na'mii kojo naaa kamákjinjin kui ni xi katsó kui ndií.

⁵¹ Kó boa ts'én nijan kijíjo nguini naxindá Nasaret, kó tsint'ie'én ngayeje ni xi ki'mií. Kó naaa ndi ndachí Kjisoo nguijin inimaá ja'átjó ngayeje nií.

⁵² Kó ndi ndachí Kjisoo kjimaxchá kó kji'beé kjoakjintakón, kó kis'iee kjoandaa Néná kojo ts̄i'e xtaa.

B̄i ts'én ínijmi Jua Bautistaá eén Néná

(Mat̄o 3:1-12; Marko 1:1-8; Jua 1:19-28)

3 Nó tji'uún nga kis'ijña xá nda xi 'mí Tiberio Sesaa, kó nda xi 'mí Ponsio Pilatoó kis'ijña xtitjoón nangui Judea, kó Erodeé atixoma nangui Galilea, kó nts'iee kui xi 'mí Nguiripee atixoma nangui Iturea kojo Trakonítide, kó Lisaniaa atixoma nangui Abilene, ² kui nixtin nga kamá chiná'mi xi 'niú nk'a xaá nda xi 'mí Anaas kojo Kaifaa, kui nixtin jan,

Néná tsíchjiajo Juaa ndí Sakaria kiá nangui kjitiyaa. ³kó Juaa kijí ngayeje nangui xi síndo t'a ndejé xi 'mí Jordaán, kó ínjimi nga satínda xtaa tsi'e nga sa'ínk'oyá yojoo kjoaa jé xí ndyits'en, tsi'e nga si'anjetakoón, ⁴xikó ts'én kjit'a xojon xi kats'énda nda chjinie'eén Néná xi 'mí Isayaa nínga bí tsó:

Nda'yá ngo nda xi kjandayá nangui kjitiyaa xi bí tsó:

“T'íjñandajnú ndiyaá Ndiaa,

t'i'ankixijnú ndiyaá kui.

⁵Ngayeje nínga konga, xindyíandié,
kó ngayeje naxi kojo tjingui, kama són,
kó ndiya xi nkja ngájén kama naxo,
kó ndiya xi nk'aya nk'ajon kama són.

⁶Kó ngayeje xtaa xi skuie kui kjoa'naxié'á xi katsanguiya Néná.”

⁷Kji'a nga jataxie xtaa tsi'e nga kastínda, Juaa bí katsoó:

—Xta xi tjiee ye! ¿'Yá xí boa katsójnú nga kama kuiyojnú kjoaxchaán Néná xi je kjimatiñaá? ⁸Tasá tí'ánjnu ni xi kokó nga je kini'ánk'oyajnú yojojnú, kó ngata bijín ts'en fojintakónjnu: “¡Tjiee nda xi 'mí Abraam ndokjoa ñá!”, ngat'a xiyájnú'un nga tsi Néná xi mejeén ngaskande kui ndijoo kama sa'ín xtatjiee Abraam. ⁹Kó tí je tikónda jachaa tsi'e nga kotie yaá ngaskande jamaa, ngat'a ngayeje yá xí jmí to xi nda tsjájín, bichá kó nguujin ndi'í jan bichijmijin.

¹⁰Kó xta kjiín bí katsó nga asíyaá:

—¿Mí ní xi si'anjne?

¹¹Kó bí katsó Juaa:

—Xi jó chínga tjiín, ngo ngatsjaá xi jmíjiiín, kó xi tjiín ni chinie, ngatsjaá xi jmíjiiín nga.

¹²Tí boa tí ts'én jachókatínda yojoo já xí foa'á'yá ton xi machjítjé ni, kó bí katsó nga asíyaá Juaa:

—Jí Mostro', ¿mí ni xi kama si'anjne jin?

¹³Kó Juaa bí katsoó:

—Ngata ts'atiojín chja'áchjijnú xikó kji'i chja'áchjijnú.

¹⁴Tí boa tí ts'én tjín jajún xi bí katsó nga asíyaá:

—Kó jin, ¿mí ni xi si'anjne?

Kó Juaa bí katsoó:

—Ngata ta'yajín ni xi chja'áxín kjoa'niujnú ni xi tjiín, tí nde ngata 'bíndisota'injijnú, kó ngatama nijnú ton xi ni'ánjnu.

¹⁵Kó nga ngayeje xtaa nga kijíndikoón kui nii, kats'énkjó nguujin inímaa tsi ta'a nga Juaa xi Kristoo, ¹⁶tanga Juaa bí katsoó ngayeje kui xtaa:

—An, nga jakoxi ndójoa xí botínda án, tanga s'e ndibá ngo xi tjín ngaseé nga'niú ta boajiiín án, kui xi ngaskande tsoboájinna nga an skjíndóo ñ'niúu tjixíndieé, kó kuí xí Asién Nixtiin Néná kojo ndi'í xí kotíndánjnu. ¹⁷Je ts'énya'a nguiya tsja ni xi sa'íntsje to ndsokoa nño nga xín sa'ínkja'a xtjieé. Kó kjoa'átjó to ndsokoa nño nguindie nínga xindyá, kó kui' ftí xtjieé ngo nguujin ndi'í xí jmí nixtin k'o.

¹⁸Kó ku*ij* *kojo* *kjín* *ngase* *kjo*abotíxoma *xi* *katsáya* *Juaa* *nga* *tsíchjiajo* *xtaa* *éntjásiee* *Néná*. ¹⁹Kó *tí* *boa* *tí* *ts'én* *Juaa* *kats'énxhánjo* *nda* *xtitjón* *xi* *'mí* *Erodee*, *ngat'a* *Na'erodiaa* *tikónjo*, *chjoón* *nts'ie* *Erodee* *kui* *xi* *'mí* *Nguiripee*, *kojo* *kjoaa* *ngayeje* *ni* *xi* *ndajín* *kji'i* *xi* *kats'én*, ²⁰*ngayeje* *kui* *nii*, *ingo* *ni* *kats'én* *ngase*: *katsanguis'ien* *ndoboya* *Juaa*.

B*i* ts'én kastindá Kjisoo

(Matió 3:13-17; Marko 1:9-11)

²¹Kó *nixtin* *nga* *ngayeje* *xta* *naxindaá* *jachókatindá* *yojoo*, *tí* *jachó* *Kjisoo* *nga*, *kó* *tí* *kastindá*, *kó* *nga* *ts'énchjiaa* *Néná*, *katjox'a* *ndi'ak'ajmi* *jan*, ²²*kó* *Asién* *Nixtiin* *Néná* *nga* *yojo* *ja* *kji'i* *tójo* *má* *kji'i* *nga* *kjindibánié* *Kjisoo*, *kó* *kanda'yá* *ngo* *nda* *ndi'ak'ajmi* *jan* *xi* *b*i** *katsó*:

—*Jí* *xí* *ndi* *tjóna*, *'niú* *tsjatjinna* *ngat'aa* *ji*.

Kuí x*i*'b*i* xi xta t*j*ie xi ya'ani*i* Kjisoo

(Matió 1:1-17)

²³Kó *Kjisoo* *tjín* *raá* *tsi* *ta* *kantié* *nó* *nga* *íts'iyani* *xaá*. *Kjisoo* *kuí* *xí* *ndif* *Kosiee* *katsó* *xtaa*, *kó* *Kosiee* *ndif* *Elii*, ²⁴*kó* *Elii* *ndif* *Matat*, *kó* *Matat*, *ndif* *Lebii*, *kó* *Lebii*, *ndif* *Melkii*, *kó* *Melkii*, *ndif* *Janaa*, *kó* *Janaa*, *ndif* *Kosiee*, ²⁵*kó* *Kosiee*, *ndif* *Matatíaa*, *kó* *Matatíaa*, *ndif* *Amós*, *kó* *Amós*, *ndif* *Naum*, *kó* *Naum*, *ndif* *Esl*i**, *kó* *Esl*i**, *ndif* *Nagaii*, ²⁶*kó* *Nagaii*, *ndif* *Maat*, *kó* *Maat*, *ndif* *Matatíaa*, *kó* *Matatíaa*, *ndif* *Semei*i**, *kó* *Semei*i**, *ndif* *Kosiee*, *kó* *Kosiee*, *ndif* *Judaa*, ²⁷*kó* *Judaa*, *ndif* *Joanaa*, *kó* *Joanaa*, *ndif* *Resaa*, *kó* *Resaa*, *ndif* *Sorobabel*, *kó* *Sorobabel*, *ndif* *Salatiel*, *kó* *Salatiel*, *ndif* *Nerii*, ²⁸*kó* *Nerii*, *ndif* *Melkii*, *kó* *Melkii*, *ndif* *Adi*i**, *kó* *Adi*i**, *ndif* *Kosam*, *kó* *Kosam*, *ndif* *Elmadam*, *kó* *Elmadam*, *ndif* *Er*, ²⁹*kó* *Er*, *ndif* *Josuee*, *kó* *Josuee*, *ndif* *Elieseer*, *kó* *Elieseer*, *ndif* *Joriim*, *kó* *Joriim*, *ndif* *Matat*, ³⁰*kó* *Matat*, *ndif* *Lebii*, *kó* *Lebii*, *ndif* *Simeon*, *kó* *Simeon*, *ndi* *Judaa*, *kó* *Judaa*, *ndif* *Kosiee*, *kó* *Kosiee*, *ndif* *Jonaan*, *kó* *Jonaan*, *ndif* *Eliakim*, ³¹*kó* *Eliakim*, *ndif* *Meleaa*, *kó* *Meleaa*, *ndif* *Mainaan*, *kó* *Mainaan*, *ndif* *Matataa*, *kó* *Matataa*, *ndif* *Nataan*, ³²*kó* *Nataan*, *ndif* *Ndabii*, *kó* *Ndabii*, *ndif* *Isaii*, *kó* *Isaii*, *ndif* *Obeed*, *kó* *Obeed*, *ndif* *Boos*, *kó* *Boos*, *ndif* *Salmoon*, *kó* *Salmoon*, *ndif* *Naasoon*, ³³*kó* *Naasoon*, *ndif* *Aminadab*, *kó* *Aminadab*, *ndif* *Araam*, *kó* *Araam*, *ndif* *Esroom*, *kó* *Esroom*, *ndif* *Faree*, *kó* *Faree*, *ndif* *Judaa*, ³⁴*kó* *Judaa*, *ndif* *Jakob*, *kó* *Jakob*, *ndif* *Isaa*, *kó* *Isaa*, *ndif* *Abraam*, *kó* *Abraam*, *ndif* *Taree*, *kó* *Taree*, *ndif* *Nakor*, *kó* *Nakor*, ³⁵*ndif* *Seruj*, *kó* *Seruj*, *ndif* *Ragau*, *kó* *Ragau*, *ndif* *Peleeg*, *kó* *Peleeg*, *ndif* *Ebeer*, *kó* *Ebeer*, *ndif* *Salaa*, ³⁶*kó* *Salaa*, *ndif* *Kainaan*, *kó* *Kainaan*, *ndif* *Arfajad*, *kó* *Arfajad*, *ndif* *Seem*, *kó* *Seem*, *ndif* *Noee*, *kó* *Noee*, *ndif* *Lamek*, ³⁷*kó* *Lamek*, *ndif* *Matusaleen*, *kó* *Matusaleen*, *ndif* *Enok*, *kó* *Enok*, *ndi* *Jareed*, *kó* *Jareed*, *ndif* *Maalaleel*, *kó* *Maalaleel*, *ndif* *Kainaan*, ³⁸*kó* *Kainaan*, *ndif* *Enoos*, *kó* *Enoos*, *ndif* *Seet*, *kó* *Seet*, *ndif* *Adaan*, *kó* *Adaan*, *ndif* *Néná*.

Bì ts'én kachjat'ayákón Kjisoo

(Matiq 4:1-11; Marko 1:12-13)

4 Kó Kjisoo kis'ikitsie maá Asién Nixtiin Néná nga kjindibáni ndejé Jordaán, kó Asién Nixtiin kijjō nangui kjitiyaa, ²kó yichán nixtin kis'ijña kīaa, kó xindajín ndiabloo askot'ayákón. Kó jmí ni iskjinejín kui nixtiin, kó nguije ja'a kui nixtiin, kamábojoó. ³Kó s'e xindajín ndiabloo bī katsoó:

—Tsi jakoxi nga ji xi ndií Néná, boa t'íin kui ndijoo nga pan ngatama.

⁴Kó Kjisoo bī katsoó:

—Je kjit'a xojon eén Néná nínga bī tsoó: “Jmí tsi tã pan tsí xi k'uijña ni ngo xta, chjiénrií ngayeje ni xi tsó eén Néná.”

⁵Kó kui xindajín ndiabloo kijjō Kjisoo ngo k'ijña xí 'niú nk'a kó akoó ngotjón chií ngayeje nguindie nínga botíxoma xi tjín ngasondiee. ⁶Kó xindajín ndiabloo bī katsoó:

—Ji tsjaa ngayeje kui nga'niuú kojo kjoajee kui xta naxindaá, ngat'a an je katse'éna, kó kama tsjaa ta'yaní xi mejéna nga tsjaa, ⁷tsi kosint'é ní tikoo nga si'indikín ní, ngayeje kui nií xi tse kama.

⁸Kó Kjisoo bī katsoó:

—Chjéndiyáa xindajín Satana', ngat'a je kjit'a xojon eén Néná nínga bī tsoó: “Ndiá xi Ne tse xí ti'indikín jí, kó tã kuí tsí xi si'in ji xaá.”

⁹Kó kui xindajín kijjō Kjisoo naxindá Jerusalen kó kīa asiénsón nk'aa nangoxii, kó bī katsoó:

—Tsi jakoxi nga ndií Néná ji, tjaminguí vojoo, ¹⁰ngat'a je kjit'a xojon eén Néná nínga bī tsoó:

Néná sanguíya ndítsjiee tiña nínga tindyin, tsi'e nga skoón.

¹¹Kó tsja koó'niúnií,

tsi'e nga ngojín ndijō stinguí ndsaki.

¹²Kó Kjisoo bī katsoó:

—Tí bī tí tsó xojon eén Néná: “Kamájín chjít'ayékín ji Ndiáa.”

¹³Kó kui xindajín ndiabloo nguije kasakojín kóts'en skót'ayákón ngase Kjisoo, kjín nixtin kats'énkjiin vojoo.

Bì ts'én íts'iyanií Kjisoo nga kats'én xaá

(Matiq 4:12-17; Marko 1:14-15)

¹⁴Kó Kjisoo kijí nguiní nangui Galilea nguije 'niú ts'énya'a Asién Nixtiin Néná, kó ngayeje xta xi síndo nangui Galilea tsíchjia kjoaa kui. ¹⁵Kó Kjisoo akóyá xki ndi'a nínga ndokjoa eén Néná, kó ngayeje xta xi katsjaá kjoaje.

Bì ts'én kijíndikoón xtaa kjoa Kjisoo

(Matiq 13:53-58; Marko 6:1-6)

¹⁶Kó Kjisoo jachó naxindá Nasaret, kīa nínga kamá xchá, kó ngo nixtin ndikón ts'as'ien nguiya ndi'a nínga ndokjoa eén Néná, xikó ts'en ngaá, kó

kasasien kixi nga kats'énya xojon eén Néná. ¹⁷Kó katse'eé nga kats'énya ngo ch'o xojon xi kats'énda nda chjinie'eén Néná xi 'mí Isayaa kó nga iskíj'á xojoon kía má kasakoo nínga bī tsó:

¹⁸ Asién Nixtiin Ndiaa tikónniéna,

ngat'a je katsjáxána

tsi'e nga an xi k'uinijmí éntjátsiee ngayeje xta nima,

katsanguiyana nga xiyáa nga je k'uítsumandé xta xi ndyia'ya ndoboya

kojo nga tsjaa nga kamatsijeén xta xi tika,

kojo nga k'uíndondé xta xi ndajín tjíni'ánjo,

¹⁹ kojo tsi'e nga k'uinijmí ngayeje xtaa kui nó ndaa Néná.

²⁰ Kó nguije íchjá kui ch'o xojoon, katsjaa nda xi tikónda ndi'a nínga ndokjoa eén Néná, kó s'e kis'ijña, kó ngayeje xta xi síndo kíaa askotsijen ndá ndá Kjisoo. ²¹ Kó íts'iyanií nga bī katsoó xtaa:

— Ngot'e'né nga nguindyikónjnu nga je jatjosón xojon eén Néná.

²² Kó ngayeje xtaa xi nda tsíchjia kjoaa Kjisoo, kó kijíndikoón kjoaa kui eén tsjatsó xi jatjo ts'oa, kó bī katsó nga asiya jak'ie ja ngajaán xkjín:

— ¿A kuijín xi'bī xi ndíí Kosiee?

²³ Kó Kjisoo bī katsoó kui xtaa:

— Jakoxi nga jún bī ra ndyi'míjnu'un xikó tsó kui énkjín: “Chjiniendiki', tī jii tī'indaye yoojo.” Kó tī bī ra ndyi'míjnu nga: “Tī tī'in ji k'ie nanguii, ni xi kanda'yájin kjoaa ngayeje ni xi kamá naxíndaá Kapernaum.”

²⁴ Kó bī katsó ngase Kjisoo:

— Jakoxi ni xi xiánjnu'un nga ngojín nda chjinie'eén Néná xi ndats'én xcha tī kui nanguii. ²⁵ Tanga jakoxi ni xi xiánjnu'un nga achichí íchjín k'án xi je k'ien xi'iin kis'ie naxínda Israel kui nixtin nga kis'ijña nda chjinie'eén Néná xi 'mí Elíaa, kji'a nga jmí stsé tsa'ájín ján nó kojo jun sá, kó achichí kjindia kis'ie ngayeje ngasondiee, ²⁶ kó nde ngojín kui íchjín k'aán xi chjiani naxínda Israel xi kananguiyachoon Elíaa, ta ngo tsí chjoón k'án xi asíkojo xi chjiani naxínda Sarepta, nanguii Sidoon. ²⁷ Kó tī boa tī ts'én kía naxínda Israel kjín má xta xi tjíin chi'in xi ts'enkjátsón tjixín yojoná kis'ie kui nixtin jan nga kis'ijña nda chjinie'eén Néná xi 'mí Eliseoo, tanga nde ngojín kui jaá xi kamátsjie, ta kui tsi nda xi 'mí Naamaan xi chjiani nangui Siria.

²⁸ Kó nga tsint'ieé kui nií kui xta xi síndo nguyyaa ndi'a nínga ndokjoa eén Néná, achichí kats'énxhán. ²⁹ Kó jastjien kui xtaa, kó tsanga tjinguii Kjisoo nguijin naxíndaá kó kijíjo ngo tjingui nínga tikón xoó kui naxíndaá, tsi'e nga kía k'ojminguí. ³⁰ Tanga Kjisoo ja'ájin masien masieén nguijiin kui xtaa, s'e kiji.

Bī ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo nda xi tjíjin asién nixtin xi ndajín

(Marko 1:21-28)

³¹ Kó Kjisoo kiji Kapernaum, ngo ndi naxíndaá xi chjiani nangui Galilea, kó nga nixtin ndikón akóyaa xtaa. ³² Kó xtaa kijíndikoón xikó ts'en akóyá Kjisoo, ngat'a tsíchjia xikó maá ngo nda xi tjíin xá.

³³Kó kjā ndi'a nínga ndokjoā eén Néná kis'ijña ngo nda xi tikónjiin ngo asién nixtin xi ndajín, kó 'niú askandáya nga bĭ katsó:

³⁴—¿Mí xí tjiín kjoaa jin, Kjisoo xi chjiani Nasaret? ¿A je kjoé'e ni'ínkjiéjne? Je be an nga ji xi xta tsjiee Néná.

³⁵Kó Kjisoo kats'énxchánjo kui asién nixtin xi ndajiín nga bĭ katsoó:

—¡Se ni'ín ji, kó tjitaxiejiin nguujin yoojo kui ndaa!

Kó kui xindajiín ts'ajmitójo kui ndaa nguindyikon ngayeje xtaa, kó s'e jataxiejiin nguujin yoojo kó kats'én'ónjiín. ³⁶Kó ngayeje xtaa nga kijíndikoón, kó jak'ie ja nga jan bĭ katsoó xkjin:

—¿Mí eén xi'bi, nga kui ndaa tjiín xá kó tjiín nga'niú nga botixómaá asién nixtin xi ndajiín kó fotjo?

³⁷Kó ngayeje nguindie xi síndo t'a kui nangui nga kandokjoā kjoaa Kjisoo.

Bĭ ts'én kats'éndaya Kjisoo nchi'yaá Peé kojo kjín xta xi oon

(*Matío 8:14-15; Marko 1:29-31*)

³⁸Kó s'e Kjisoo jastjien kó jatjo ndi'a nínga ndokjoā eén Néná, kó kijí ndi'aa nda xi 'mí Ximoo. Nchi'yaá Ximoo achichí nt'e ndyiaa, kó 'niú kichjiá'aa Kjisoo kjoaa kui xtachjoón. ³⁹Kó Kjisoo kixixtien ngasón nínga kji'ijña kui xtachjoón kó kats'énxchánjo nt'ee, kó katjo'óxin, kó tjién má jastjien kui xtachjoón, s'e kats'énseén kui jaá.

Kjisoo bĭ ts'én kats'éndaya kjín xta xi oon

(*Matío 8:16-17; Marko 1: 32-34*)

⁴⁰Kó nga ts'atjé ts'ueé, ngayeje xta xi tjiín xkjin xi tjiín chi'in xi k'ie xi ngaján jachóchiní Kjisoo, kó kui kats'énjo nga ngo nga ngo kui xtaa, kó kamándaya. ⁴¹Kó kjín má kui xtaa xi jataxiejin nguujin yoojo xindajín, xi askandáya má nga bĭ katsó:

—¡Jí xí ndí Néná ji!

Tānga Kjisoo kats'énxchánjo, kó katsjandiéjiín nga tsíchjia, ngat'a ja boā je be nga Kjisoo xi Kristoo.

Bĭ ts'én ínjimi Kjisoo eén Néná nangui Galilea

(*Mr 1:35-39*)

⁴²Kó nga kisisieén, jataxie Kjisoo kó kijí ngo nguindie xi kjitiya, kó xtaa tsangase, kó nga jachókoón nínga tikón, kamámejeén íjña'niú tsi'e nga kui'íjñamasiénjín. ⁴³Tānga Kjisoo bĭ katsoó:

—Tĭ chjien nga k'uinjimi án kje'e naxindá kui éntjátsiee xi chjia kjoaa nínga botixómá Néná, ngat'a kuí xá kananguiyana.

⁴⁴Kó boā ts'én Kjisoo ínjimi eén Néná ndi'a nínga ndokjoā eén Néná xi síndo nangui Judea.

Bì kamá nga kjin tjiò kjíyaá*(Matío 4:18-22; Marko 1:16-20)*

5 Ngo ndiya nga tikón t'a Kjisoo nguindio tsie xi 'mí Jenesaret, achichí xta kamátikónié xi kamámejeén kint'ié eén Néná. ²Kó Kjisoo kamábe jó tjosso je t'a ndaá, kó já xí tsoboá tjiò jatjajen nga ndyimonieón nda'yaá. ³Kó Kjisoo ts'as'ien nguiya tjosso jee nda xi 'mí Ximoo, kó tsí'aa nga sanguíña chí nguijin ndójoaa, kó kis'ijñaya nguiya tjosso jee, kó kia nguiya tjosso jee íts'iyanií nga akóyaá xta kjiín. ⁴Kó nguije kamaá nga tsíchjia, Kjisoo bì katsoó Ximoo:

—T'enje ji tjosso jee nínga 'niú nangaa nguindioó kó kia tjienjnú nda'yajnú, tsí'e nga kjoyajnú tjiò.

⁵Kó bì katsó Ximoo:

—Mostro!, nga ngo nixtjeen ikjienjne nda'yajne, kó nde ngo tjiò kjíyajnjne, tanga tjienga ji xi boá t'íse, kuijen an nda'yaá.

⁶Kó nguije yején nda'yaá, achichí tjiò kjíyaá, ngaskande katjondiyájo má nda'yaá. ⁷Kó yejeén tsja nga tsíchjiaa já xí tjimájo kje'e tjosso je, tsí'e nga kijikasikójo, kó jachó kui jaá, kó íkitsie ngajó tjosso jee nga ta nguichí chajaá nga matingándá má. ⁸Kó nguije kamábe kui nií nda xi 'mí Ximoo Peé, asiént'aa tikoó Kjisoo kó bì katsoó:

—¡Tjitaxínt'e ní Ndia!, ngat'a xtajé án!

⁹Ngat'a Ximoo kojo já xí ngasee achichí katsakjonní kjoaa kui tjiò xi boá nda kjíyaá, ¹⁰tí boá tí kamaá Sandiyaá kojo Juaa, ndíí nda xi 'mí Sebedeo, já xí nijan tso'bájo tjiò Ximoo, kó Kjisoo bì katsoó Ximoo:

—Ngata ndakinjín ma, ngat'a ngot'e'ne nguití tjiójín xi kondoboé, xta xí k'uitíkí.

¹¹Kó nguije kijíjo tjosso jee t'a ndaá, kia íjñamasien ngayeje ni xi ndyíya'a, kó s'e kijítjinguí Kjisoo.

Bì ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo nda xi tjiín chí'in xi ts'enkjátsón tjiixin yojoná*(Matío 8:1-4; Marko 1:40-45)*

¹²Kó ngo ndiya nga tikón Kjisoo ngo naxínda, kia jachókoón ngo nda xi tjiín chí'in xi ts'enkjátsón tjiixin yojoná, kó nga kamábe Kjisoo kis'ijñaxtien ngaskande nga jachót'aa kjen t'ananguí, kó 'niú tsí'aa nga bì katsoó:

—Ndia!, tsi mejeén, kama tí'intsjiejínní chí'inna.

¹³Kó s'e Kjisoo yejénnié tsja kó kats'énjo, nga bì katsoó:

—¡Mejénna, ngatama tsjiejón chí'in!

Kó tí kji'a kichajá chí'in xi koön kui ndaa. ¹⁴Kó Kjisoo 'niú tsí'aa nga bì katsoó:

—Ngata 'yájín xi 'míyée, tasá t'enchíin chiná'mii kó takee yojoo, kó te'é ji ngo chjie nga je kamátsjiejón ji xikó katsó Moisee nga atíxoma, tsí'e nga skuie nga je kamándaya ji.

¹⁵Tānga tā sa sá 'niú kamáya ngase ni xi kats'én Kjisoo, kó achichí xta kamátikó xi tsint'ieé ni xi katsó, kojo xi jachókoón tsí'e nga sa'índaya chi'in xi koon. ¹⁶Tānga Kjisoo tsangasendie nga kijít'axín ngo nguíndie nínga jmíjín xi tjín nga kijíchjiaa Néná.

Bi ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo nda xi majín fí

(Matío 9:1-8; Marko 2:1-12)

¹⁷Kó ngo nixtin nga ts'énbokoyá Kjisoo, kó kĩa kis'índojiin já fariseo kojo mostroo kjoakitii xi kjindibáni ngayeje ndi naxíndá xi chjiani nangui Galilea, kojo nangui Judea kojo naxíndá Jerusalen. Kó nga'niúú Néná kis'ijñajiiin Kjisoo nga kats'éndaya xta xi oon. ¹⁸Kó kĩa jachó já xí ndyiyaa ngo nda xi nima xi majín fí xi je ta ngo nchan kji'ijñasón, kó kui jaá kamámejeén kijíjo ngaskande nguíya ndi'a nínga tikón Kjisoo kó kĩa koóñá nguindyikon. ¹⁹Kó nga kasakojíin ñá xtjien sa'ínk'as'ien ngat'a achichí xta xi tjín, kats'énkijin kui nda xi oon nk'aa ndi'aa, s'e ngo tixa kats'énda, nínga kats'énkijatjajen nchan xi kji'isón kui nda xi oon, kĩa ngamasieen xtaa, kó nguindyikon Kjisoo yíjñá. ²⁰Kó nga kamábe Kjisoo nga s'ijiin kui jaá, bi katsoó nda xi nimaa:

—Ji nda!, jée je kini'ánjetakoón!

²¹Kó s'e já chjinekjokakitii kojo já fariseoo bi ts'én yíjin kon: “¿Yá ní kui ndaa nga Néná ch'o tjtsoó? ¿Yá ní xi kamaa sa'ínjetakón ngo jé, a mí tsí ta kuí tsí Néná?”

²²Tānga Kjisoo kamákjiin ni xi kats'énkjó kui jaá, s'e bi katsoó:

—¿Mí xí ndyini'ánkjójnu nguíjin inimajnú? ²³¿Mí ní xi ni'ínjín kji'i nga k'uín, a nga bi k'uín: “Jée je kini'ánjetakoón”, axa nga bi k'uín: “Tisítjin kó t'en ji”? ²⁴Tānga tsí'e nga xchajnú nga ndií nda xi'íin tjiin nga'niú kuí t'ananguii tsí'e nga kamaa sa'ínjetakón jé.

Kó s'e bi katsoó nda xi majín fí:

—Tisítjin, chjábe nchaan kó t'en ndi'áa.

²⁵Kó t'í kji'a, nda xi nimaa jastjien nguindyikon ngayeje xtaa, kó iskíbe nchan xi kis'iesón, s'e kijí ndi'aa nga katsjaá kjoaje Néná. ²⁶Kó ngayeje xtaa kijíndikoón kó katsjaá kjoaje Néná kó achichí katsakjonní nga bi katsó:

—Ngot'e'ne je kamáya ngo ni xi tā nisién 'niú kijíndikónná!

Kjisoo bi ts'én tsíchjiaa Lebi

(Matío 9:9-13; Marko 2:13-17)

²⁷Kó jaskan nguíje kamá kui nii, Kjisoo jataxie kó s'e askotsijen nda ndaa ngo nda xi foa'áyá ton xi machjítjé ni, Lebi 'mí kui ndaa kó kĩa tikón t'a yamíxa nínga machjítjé nii, kó Kjisoo bi katsoó:

—Ndibétjinguíní.

²⁸Kó Lebi jastjien kó íjñamasien ngayeje ni xi tjíts'én, s'e kijítjinguíi Kjisoo.

²⁹Kó Lebii ngo s'ue 'niú kats'eén Kjisoo kia ndi'aa, kó kjin já xí foa'á'yá ton xi machjítjé ni, kojo kje'e xta xi nijan kis'indot'ajo yamáxa. ³⁰Kó já chjiniékjoakitii kojo já fariseoo tsíchjiata'in xta tsi'e Kjisoo nga bi katsó:

—¿Mí kjoa nga jún ndyichiniejo kojo ndyi'yójojnú xta xi foa'á'yá ton xi machjítjé ni kojo xtajé?

³¹Kó Kjisoo bi katsoó:

—Xta xi nda, jmí chjiniendiki chjiénjiín, kuí xí oon xi chjieén chjiniendiki. ³²Kó án jmí xta xi kixi jé'e chjajáan, xtajé xí jé'e chjiáa, tsi'e nga sa'ínk'oyá vojoo.

Bi ts'én akasiyáa Kjisoo kjoaa kjindiaá

(Matió 9-14-17; Marko 2:18-22)

³³Kó s'e kui jaá bi katsoó Kjisoo:

—¿Mí kjoa nga xta tsi'e Juaa kojo já fariseoo kjin ndiya ts'enkjá'a kjindiaá vojoo kojo achichí chjiaa Néná, tanga xta tse ndyikjinie kojo ndyi'bi kui?

³⁴Kó Kjisoo bi katsoó:

—¿A kamájnú si'ankja'ájnú kjindiaá xta xi tjimá ngo ndi'ibixan, tjienga nda xi kuixaan kia tikónjo? ³⁵Tanga nga kjochó nixtin nga xtjo'óxiín nda xi kuixaan, kó kui nixtiin nga kama k'uúndo kjindiaá.

³⁶Kó Kjisoo ti boa ti ts'én katsáyaá ngo énkjín:

—Ngojín xta xi kotie chíi njño ngo xtjí tjatsie, s'e koóyaá nga kui'íxti ngo xtjí xchá, tsi boa sa'ín, jmí tsi ta skjíndiyá tsí ngase xtjí tjatsiee, ngat'a kojo kui xii njño tjatsiee ndajín kokiín xtjí xchaá. ³⁷Ti nde ngojín xta xi kuíndiyá bin tjatsie ngo tjítjixín xchá, ngat'a tsi kje'e ts'én, bin tjatsiee skjíndiyá tjítjixín xchaá, kó binoo kojo tjítjixiín jmí chjí kamajinni. ³⁸Kuí ni nga bin tjatsiee tjítjixín tjatsie kuíndiyá. ³⁹Kó nde ngojín xta xi je kats'e bin xi je tsie ndyia ni, s'e jaskan bin tjatsie kamamejeén, ngat'a bi tsó: “Bin xchaá nda ngase 'yó.”

Bi ts'én tsíchjia Kjisoo kjoaa nixtin ndikoón

(Matió 12:1-8; Marko 2:23-28)

6 Kó ngo ndiya nga nixtin ndikón, Kjisoo ja'a ngo nguúndie nínga tjitjie to ndsokoan nño, kó xta tsi'e tsatie ntiín to ndsokoan nño kó nguiya tsja kats'éngaya, s'e iskjinie kui too. ²Kó tjín já fariseoo xi bi katsó:

—¿Mí kjoa nga ndyini'ánjnú ngo ni xi tsjandiejín kjoakitii nga ni'án nga nixtin ndikón?

³Kó Kjisoo bi katsoó kui jaá:

—¿A nde kini'ányajjnú ni xi kats'én Ndabii nga kamábojoó kui kojo xta xi tso'bájo? ⁴¿Kó ts'en ts'as'ien ndi'aa Néná, kó iskjinie kui kojo xtaa pan xi je kini'ánk'as'ieen Néná, kui xi tsjandiejín kjoakitii nga skjinie kui kojo xtaa, kó ta kuí tsí já chiná'mii xi ma kjinie, kó iskjinie kó ti katsjaá xta xi tso'bájo?

⁵Kó bĭ katsó ngase Kjisoo:

—Ndíí ndā xĭ'íin ngaskande kui botixómaá nĭxtin ndikoón.

Bĭ ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo ndā xi kixíya tsja

(*Matió 12:9-14; Markó 3:1-6*)

⁶Kó bĭ kamá kje'e nĭxtin ndikón, Kjisoo ts'as'ien nguĭya ndi'a nínga ndokjoa eén Néná kó akóyá, kó kĭa kis'ijña ngo ndā xi kixíya tsja xi kixĭi, ⁷kó já chjĭniekjoakitĭi kojo já fariseoo ndyĭkonda'ma Kjisoo, tsĭ'e nga skuĭe tsi sa'índaya kui ndāa nga nĭxtin ndikón, tsĭ'e nga boā ts'én sakoó ngo kjoa nga koónguítain. ⁸Tānga Kjisoo kamákjĭin ni xi ndyĭts'énkjó kui jaá, kó bĭ katsoó ndā xi kixíya tsjaa:

—Tĭsĭtĭin, kó k'ĭe tĭndyin ngamasieen.

Kó kui ndāa jastĭĭen s'e kasasien kixĭ. ⁹Kó Kjisoo bĭ katsoó xtā xi ngasee:

—Ngo ni kosĭyajnú'un: ¿Mí ní xi tsjandĭe kjoakitĭi nga ma ni'án nga nĭxtin ndikón: a ni xi nda, axā ni xi ndajĭn? ¿A ko'naxĭé'á, axā sĭ'ank'ĭen ngo xtā?

¹⁰Kó askotsĭjeen xtā xi ja'atĭijajoon, kó bĭ katsoó kui ndāa:

—Tĭjĭntie ndse.

Kó kui ndāa boā kats'én, kó kamándaya tsja. ¹¹Kó kui já chjĭniekjoakitĭi kojo já fariseo xi ngasee achichĭ kats'énxhán, kó ĭts'iyaniĭ nga askjoyá mí ni xi sa'ín kjoāa kondraā Kjisoo.

Bĭ ts'én ja'ájĭn Kjisoo nga tiejó já apostroo

(*Matió 10:1-4; Markó 3:13-19*)

¹²Kui nĭxtin jan, Kjisoo kijĭ ngo tĭjĭnguiĭ nga tsĭchĭjaa Néná kó kĭa ja'aa ngo nĭxtĭĭen nga tsĭchĭjaa Néná. ¹³Kó nga kĭsĭsieén, tsĭchĭjaa ngayeje xtā tsĭ'e, kó tiejó má já xĭ ja'ájĭn xi já apostro katsoó nga. ¹⁴Kuí xĭ'bĭ nga tiejó já xĭ ja'ájĭn Kjisoo: Ximoo, ndā xi tĭ Peé katsoó nga, kojo ndā xi 'mí Jandree, nts'ĭe Ximoo, kojo Sandiyaá, kojo Juaa, kojo Nguiripee, kojo Bartolomee, ¹⁵kojo Matiioo, kojo Tomaa, kojo Sandiyaá ndíí ndā xi 'mí Alfeoo, kojo Ximoo ndā xi chĭnĭ ki'miĭ nga, ¹⁶kojo Judaa nts'ĭe ndā xi 'mí Sandiyaá, kojo Judā Iskariotee, ndā xi jaskan atĭñá Kjisoo.

Kjisoo bĭ ts'én akóyáá kojo kats'éndaya kĭjĭn xtā

(*Matió 4:23-25*)

¹⁷Kó Kjisoo jatĭajen nguĭnĭ kĭa tĭjĭnguiĭ kojo xtā tsĭ'e kó kĭa nínga soón kixindyia, nga achichĭ má xtā xi kis'intsoma tĭjĭnguiĭ xi chĭjĭani ngayeje nangui Judea, kojo naxĭndá Jerusalen kojo naxĭndá xi tikón t'a ndachĭkoón xi 'mí Tĭro kojo Sidon, ¹⁸xi jachókĭnt'ĭeé Kjisoo kojo tsĭ'e nga sa'índaya chĭ'in xi tĭjĭn, kojo kui xtā xi tsĭe kjoanĭma ja'a tangat'aniĭ asién nĭxtin xi ndajĭn, tĭ boā tĭ ts'én kamándaya nga. ¹⁹Kó ngayeje xtaa nga kamámejeén kats'énjo Kjisoo, ngat'a ngo nga'niú jatĭoo vojoo xi kats'éndaya ngayeje xtaa.

**Bì ts'én akóyá Kjisoo kjoaa 'yá xta xi tsja tjiín kojo xi tsjajín
tjiín nguindyikon Néná**

(Matio 5:1-12)

²⁰ Kó Kjisoo askotsijeen xta tsí'e, kó bì katsoó:

—Achichí rā tsjajnú jún xi nímajnú, ngat'a tsajún boá nínga botixómá Néná.

²¹ 'Achichí rā tsjajnú jún xi bojójnú ngot'e, ngat'a s'e stsiejnú.

'Achichí rā tsjajnú xi ndyicha'ájnú ngot'e, ngat'a s'e kojnojnú.

²² 'Achichí rā tsjajnú nga xtaa sa'ínch'ojnú, kojo nga kongatjinguinjú, kojo nga ch'o katsojnú kojo nga ch'o kamaa ja'éjnú xikoó ngo ni xi ndajín, tangat'anii ndíí nda xi'íin. ²³ Tsja ngatamájnú kui níxtin jan kó tsja ngat'iejnú, ngat'a tā nisién je ni xi sakojnú ndí'ak'ajmi jan, ngat'a boá tì ts'én kui xta xi xchaá kui xtaa boá kats'énjo já chjinie'eén Néná.

²⁴ 'Tanga, xix'ianjnú jún xta xi chon, ngat'a je kis'iejnú kjoani'ándajonjnú jún.

²⁵ 'Xix'ianjnú jún xi ngot'e kitsiejnú, ngat'a s'e kama bojójnú.

'Xix'ianjnú jún xi ngot'e ndyimojnú jún, ngat'a s'e on kamájnú kojo s'e xcha'ájnú.

²⁶ 'Xix'ianjnú jún kji'a nga ngayeje xtaa ndats'én kuichjia kjoaa jún, ngat'a xta xi xchaá kui xtaa boá tì ts'én kats'énjo já chjinie'eén ndísoó.

Bì ts'én akóyá Kjisoo kjoaa nga ni'án ngojo

(Matio 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Tanga jún xi ndyinda'yájnú'un, bì xiánjnú'un: Tjó tì'ánjnú xta xi kondrajnú, nda ti'anjojnú xta xi ch'oó jún, ²⁸ tì'anchikonñejnú xta xi ch'o tjtísojnú, chjia'atjéjnuú Néná kui xta xi kuichjiata'injnuú. ²⁹ Tsi tjin xí kot'a ngo t'anijin, te'éé nga kot'a xi ingoo nga, kó tsi tjin xí kjoa'áxiín njiño xi kjit'a ngaxten, te'éé chingáa nga. ³⁰ Ta'yaní xi kui'aa ngo ni, te'éé, kó tsi tjin xí kjoa'áxiín ni xi tse, ngatā chjié'éjín nga tsja'óyá nguinií. ³¹ Kó xikó ts'en mejénjnuú nga sa'ínjojnú kje'e xta, boá tì tì'anjojnú xtaa.

³² 'Ngat'a tsi tā kuí tsí xta xi tjoó jún xi si'antjójnú, ¿mí kjoanda xi tjinjnuú? Ngat'a ngaskande xtajeé ts'éntjó xta xi ndyits'éntjó kui. ³³ Kó tsi tā kuí tsí xta xi nda sa'ínjojnú xi nda si'anjojnú, ¿mí kjoanda xi tjinjnuú? Ngat'a ngaskande xtajeé ts'én kuí nii. ³⁴ Kó tsi tā kuí tsí xta xi si'ankiyajnú xi ndyichiyájnú nga tsja nguínjnuú, ¿mí kjoanda xi tjiín kui nii? Ngaskande xtajeé ts'énkiyaá ngo ni xkjín, nga ndyikoyaa nga ingo boá kji'i tsja nguinií xkjín. ³⁵ Tanga jún chjien nga si'antjójnú kondrajnú, kó nda tì'anjojnú, kó tì'ankiyajnú ngo ni, nga jmí tsi xchiyájnú nga kje'e ni koe'e nguínjnuú, kó boá ts'én nga sakojnú ngo kjoanda xi 'niú je, kó jún, ndíí Néná xi tikón ndí'ak'ajmi jan kamájnuú, kui Néná xi nda ts'énjo xta xi bejín ni xi nda ni'ánjo kojo xta xi ndajín ndyits'en. ³⁶ Chjien nga nímatakón ngatamájnú, xikó ts'en níma maá Na'mijnú.

B̄i ts'én akóyá Kjisoō kjoaā nga ndikón nga fonguita'in jé ngo xta

(Matio 7:1-5)

³⁷'Nga fonguita'injínjnú jé ngo xta, kó Néná taxkiya skjíniniéjínjnú ngo jé. Nga ni'ánjéjínjnú ngo xta, kó Néná sa'injéjínjnú jún.

Ti'anjetakónjnú xinguijnú, kó Néná boa ts'én sa'injetakónjnú nga.

³⁸Te'éjnúu ni xi kama chjieén ngo xta, kó Néná tsjajnú ni xi kama chjiénjnú jún. Tsjajnú ngo stsa chibōa xi s'ikitsie má nga 'niú xíndyíá. Ngat'ā t̄i kuii yachíbōa xi si'ankjiénjnú nga x'ichibōajnú, t̄i kuii xi si'ankjién nga x'ichibōajojnú jún.

³⁹Kó Kjisoō katsáyaá ngo énkjín xi b̄i tsó:

—¿A kamarií ngo ndā xi t̄ikā k̄ok̄oó ndiya kje'e ndā xi t̄ikā? ¿A mí tsí ngajoó nga kuixoya ngo t̄ixa? ⁴⁰Ndā xi t̄ibókoyaá 'niújín ngase kamaā tā boajínni mostroo, t̄anga nguije akakoyaá kui ndaā bōa t̄i ts'én kamaā kikoó mostroo.

⁴¹'¿Ánni nga xtjié xi kjingui ndyikon̄ nts'ie titsitsijiin, kó yéjín ji yá xí kjingui ndyikin ji? ⁴²¿Axā kóts'en ma takín nga b̄i sée nts'ie: “Nts'ie', te'éndiéndi nga k'oxié an xtjié xí kjingui ndyikin, nga yéjín yá xí kjingui ndyikin ji”? ¡Jókjen!, t̄jón ma ra 'naxié ji yá xí kjingui ndyikin, s'ē ndā kamatsijeen ts'i'e nga xchiē ji xtjié xí kjingui ndyikon̄ nts'ie.

B̄i ts'én akóyá Kjisoō kjoaā xikó ts'en ya xtaa

(Matio 7:17-20; 12:33-35)

⁴³'Ngojín yá xí nda, xi to xi ndajín koajaa, t̄i nde ngojín yá xí ndajín, xi to xi nda koajaa. ⁴⁴Ngat'ā nga ngo nga ngo yaá ya kjoaā to xi tsjaá, ngat'ā ngojín yá nda'yá xí to igoō koajaa, t̄i nde ngojín yá sarsa xi tostsije koajaa. ⁴⁵Ndā xi ndaa, ni xi nda 'boxié xi tikónjiin̄ nguijin̄ inímaa, kó ndā xi ndajín, ni xi ndajín 'boxié xi tikónjiin̄ nguijin̄ inímaa, ngat'ā ni tsie xi t̄jín nguijin̄ inímaā kuí ni xi chjiá ts'oa.

B̄i ts'én íjñá chibōā Kjisoō kjoaā jó já xi kats'éndá ndi'aa

(Matio 7:24-27)

⁴⁶'¿Mí kjoā nga jún, “Ndiá', Ndiá'!” ndyi'míjnú'un, kó ni'ánjínjnú ni xi xian an? ⁴⁷Ngayeje xtā xi ndibakónna, kó nt'ieé éna kó ts'enkjátjosón, k'iē xiyájnú'un xikó kón: ⁴⁸Xikónií ngo ndā xi kats'éndá ngo ndi'a, kó t̄jón kats'éndá ngo t̄ixā xi nanga, kó ítjats'ennij̄ xoó ndi'aā ngasoón ngo ndij̄o xi je, kó nga kamá je ndejeé, ndójoaā ye'ét'ā xchaán kui ndi'aā, t̄anga nde kats'éntiyajiín, ngat'ā ngasoón ngo ndij̄o kamánda. ⁴⁹T̄anga xi tsint'ieé kó kats'énkjatjosónjín, bōā fóyanij̄ xikoó ngo ndā xi kats'éndá ngo ndi'a ngasoón t'ananguī kó jmí xó ítjats'enjín̄ nij̄ nga kats'éndá, kó nga kamá je ndejeé, ndójoaā ye'ét'ā xchaán ndi'aā, kó t̄jien̄ má ts'áka, kó tsie ni xi je.

Bì ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo mosoo nda nguitokoo jajuún

(Matió 8:5-13)

7 Nguije kamaá Kjisoo nga tsíchjiajo xta naxindaá, kijí naxindaá Kapernaum. ²Kó ngo mosoo nda nguitokoo jajuún, xi achichí tjoó ndajintjiín kó je mején mak'ien. ³Kó nga tsint'ieíe kui nda nguitokoo jajuún kjoaa Kjisoo, katsanguiya chiboa xta xi xchá judioo tsi'e nga 'niú tsí'áa Kjisoo nga kjindibá ts'endáya kui mosoo. ⁴Kó kui xta xi xchaá jachókoón Kjisoo, kó 'niú tsí'áa nga bì katsoó:

—Nda inimaa kui ndaa, tsobaríí nga kosikeje, ⁵ngat'a tjórií naxindájne, ngat'a kuí xí kats'éndajne ndi'a nínga ndokjoa eén Néná.

⁶Kó Kjisoo kijíjo kui xta xi xchaá. Tanga nguije makjachó má ndi'aa, nda nguitokoo katsanguiya já amingoo xi bì katsoó Kjisoo:

—Ndia', mejénjinna sa'inxtií, ngat'a nde tsoboájinna nga kuitjás'in ji ndi'ana, ⁷kuí ni ngaskande kamájín nga án má xi kijíkja'aa, tanga ndokjoe ji ngo én kó kamandaya mosona. ⁸Ngat'a tì boa tì ts'én tì an tjínna ngo nguitokoo xi botixómána, kó tì tjínna jajún xi botixomaa, kó tsi bì xiáan xi'bi: T'en ji, kó koeje, kó tsi kje'e xi jabí'in xiáan, kó kjindibá, kó kji'a nga mosona tsanguiya an nga sa'ín ngo ni, ts'enkjátjosónna.

⁹Nga tsint'ieíe kui nií Kjisoo achichí kijíndikoón, kó askotsijeen xta xi yajánguui kó bì katsoó:

—Jakoxi ni xi xiánjnú'un nga kjeje ngo nda sakóna k'ie naxindaá Israel xi bì ts'én 'niú s'ijiin.

¹⁰Kó nga jachó nguinií kui já xí kananguiyaa kia ndi'aa nda nguitokoo jajuún, kamábe nga kui nda moso xi oon je kamándaya.

Bì ts'én kats'énkja'á'yaá Kjisoo ndií ngo xtachjoón k'án xi je k'ien xi'iin

¹¹Kó jaskan Kjisoo kijí ngo naxindaá xi 'mí Nain, kó nijan kijíjo xta tsi'e kojo kjin ngase xta. ¹²Nguije makjachó kuí naxindaá, kamábe nga tjífikanijín ngo inimaa, ndi ngoo ngo naa k'án xi je k'ien xi'iin, kó achichí má xta naxindaá xi nijan kijíkanijínjo. ¹³Kó Ndiaa nga kamábe, nima kamaá kui xtachjoón, kó bì katsoó:

—Ngata che'éjín ji.

¹⁴Kó Kjisoo tjien má kijíkóntiñaa koxa xi kji'iyaa kui nda xongo xí je k'ieen, kó kats'énjo, kó já xí ndyia'ank'á xió kixindyia, kó Kjisoo bì katsoó nda xongo xi k'ieen:

—Nda xongo', jí xí bì t'ixiaán: ¡Tisítjin!

¹⁵Kó kui nda xi k'ieen, tjien má kis'ijñando, s'e tsíchjia, s'e Kjisoo kijíjo kui ndaa nínga tikón naaa. ¹⁶Kó ngayeje xtaa xi katsakjonni, kó katsjaá kjoaje Néná nga bì katsoó:

—Ngo nda chjinie'eén Néná xi 'niú nk'a xaá jatjojinná.

Kó tjín xí bì katsoó:

—Néná je kjo'eekoón xta naxindaá.

¹⁷Kó ngayeje nangui Judea kojo ngayeje naxindá xi síndot'a tiña, kamábe ni xi kats'én Kjisoo.

Bí ts'én tsíchjiajo Kjisoo xta xi katsanguiyajo én Jua Bautistaa

(Matío 11:2-19)

¹⁸Kó xta tsi'e Juaa kini'ánkint'ie kjoaa ngayeje kui nii. Kó Juaa tsíchjiaa jó xta tsi'e, ¹⁹kó katsanguiyakoon Kjisoo, tsi'e nga kosíyaá tsi kui Kjisoo boá xi kjindibaá, axa chjien nga kje'e xi skoyaá. ²⁰Kó kui jaá jachókoón Kjisoo kó bí katsoó:

—Jua Bautistaa xí katsanguiyajne tsi'e nga kosiyajne: ¿A jí boá kui nda xi kjoe'eé, axa xchíyá xó jín kje'e?

²¹Tí kuii chiboá Kjisoo achichí má xta xi kats'éndaya chi'in xi tjiín, kojo xi kjoanimá ndyífoa'a, kó ts'axié asién nixtin xi ndajín xi tjjiín xtaa, kó kjín má xta xi tika xi kats'éntsijeén. ²²Kó Kjisoo bí katsoó kui jaá:

—Tanguínjnú, kó t'iyajnú Juaa ni xi je kamáyajnú kojo ni xi je kanda'yájnú, t'ínijmijnú nga xi tikaa je kamátsijeén, xi níma see je ma fí, xi tjiín chi'in xi ts'enkjátsón tjixín yojoná je kamátsjie, xi xtiyaa je tsint'ie, xi je k'ieen je ja'á'yaá, kó nga xta nimaa je tjí'míyaá éntjátsiee Néná. ²³Kó achichí ra tsjaa kui xi tangat'ajiín an nga stinguí.

²⁴Kó nguije kijí xta xi katsanguiya Juaa, Kjisoo íts'iyanií nga katsáyaá xtaa kjoaa Juaa, kó bí katsoó:

—¿Mí xí tsanguín tsitsijenjnú nangui kjitiyaa? ¿A ngo yáxá xí ítsanie tjoo?

²⁵Tsi jmí, ¿mí xí tsanguín tsitsijenjnú? ¿A ngo nda xi njño tsjakon ts'enyajá? Jún je yajnú nga kui xta xi boajá njño tsjakon kojo xi nda síndoo, ndi'aa re nínga síndo. ²⁶Kó, ¿mí xí tsanguín tsitsijenjnú? ¿A ngo nda chjini'eéén Néná? A joon, ja kuí boá xián an, kó nk'a ngase xaá ta boajiín ngo nda chjini'eéén Néná. ²⁷Kuii bí xi kjit'a xojon eén Néná xi bí tsoó:

K'ie sanguiyatjoón chjini'eénna,

tsi'e nga kui'tjñánda ndiyáa, nguindyikin ji.

²⁸Ts'énxiyajnú'un nga k'ie kui ngasondiee kjie tsenjín ingo nda chjini'eén xi nk'a ngase xaá xikoó Jua Bautistaa, tanga kui nda xi 'niú chichí ngase xaá nínga botíxomaa Néná, nk'a ngase xaá ta boajiín Juua.

²⁹Kó ngayeje xta naxindá kojo ja xí foa'á'yá ton xi machjítjé ni, nga tsint'ieé Juua, kats'énkixi yoo nguindyikon Néná, nga katsjandié nga Juua atínda, ³⁰tanga ja fariseoo kojo ja chjini'ekjoakití kats'énch'o ni xi mejeén Néná, nga kamámejénjín nga Juua atínda. ³¹Kó Ndiaa bí katsó:

—¿Mí xi boá má kón xikó kón kui xta xi tjín kui nixtin xí'bí? ³²Boa má kón xikoó ja xongo xi síndo nguiya nditseen xi bí ndyitsoó xkjín:

“Kini'ánkjaniejne yanáxo xi foniee, tanga jún kichájinjnú, kandajne só xi ndasen tsó, tanga jún kicha'ájinjnú.” ³³Ngat'a je'e Jua Bautistaa, xi iskjiniejín pan, tí nde kats'ejín binó, kó jún bí ki'míjnú nga xindajín tjjiín.

³⁴Jaskan je'e ndí nda xí'íin, nda xi iskjinie, kojo xi kats'e, kó bí ki'míjnú: Kui ndaa, nda xkí'á, nda ch'i, nda amingoo ja xí foa'á'yá ton xi machjítjé

ni kojo xtajé boá xi'bi. ³⁵Tanga kjoakjintakoón Néná kama kixi ni kjoaa ngayeje ndíí.

Bi kamaá Kjisoo ndi'aa nda fariseo xi 'mí Ximoo

³⁶Kó ngo nda fariseo tsí'áa Kjisoo tsí'e nga kijikjiniejo nño ndi'aa, kó nga ts'as'ien Kjisoo ndi'aa kui ndaa, kis'ijñat'a yamáxa. ³⁷Kó s'e kji'á má jachókoón ngo na xi chjiani naxindaá xi tjiín jé, kó nga tsint'ié nga Kjisoo tikón t'a yamáxa ndi'aa nda fariseoo, jachójo ngo ndi rámita ndasíjen, ³⁸kó kis'ijña ngaxton se Kjisoo, askandá s'e its'iyanií nga ndandyíkon anieójón ni se Kjisoo, kó tsjatoko kats'énxíjón ni, s'e atíndsoa'á sé, kó s'e katsanguijon ndasíjeen. ³⁹Nga kamábe kui nií nda fariseoo, bi ts'én kats'énkjó: “Tsi jakoxi nga kui ndaa xi nda chjinie'eén Néná, kamákjínrií 'yá naa boá xi tjíts'enjo, nga ngo na xi tjíts'én jé.” ⁴⁰Kó Kjisoo bi katsoó nda fariseoo:

—Jí Ximo', ngo ni tikónna xi xiyaá jí.

S'e bi katsó nda fariseoo:

—T'íyéní, Mostro'.

⁴¹S'e Kjisoo katsáyaá ngo énkjín xi bi tsó:

—Jó ma já xí kitsjieen toon ngo nda xi ts'énkíya ton, ngo ma xi kitsjieen ún úchan ton ndenario, kó xi ingoo ichítíe ma xi kitsjieen. ⁴²Kó nga jmíjín kui jaá kóts'en sa'ínsón ton xi kitsjieen, nda xi ts'énkíya toon kats'énjetakoón ngajó kui jaá. Ngot'e t'íyéní'ne, çñání ngajó kui jaá xi 'niú tjó ngase kamaa kui ndaa?

⁴³S'e Ximoo bi katsó:

—Beé kon an nga kuí nda xi 'niú tsie ngase kats'énjetakoón.

Kó Kjisoo bi katsó:

—Boa kji'i ni xi kase ji.

⁴⁴Kó Kjisoo askotsíjeen kui naa, kó s'e bi katsoó nda xi 'mí Ximoo:

—¿A titsitsijiín kui naa? Ts'as'ien an ndi'áa, kó jmí ndójoa katse'éjín ní xi anieójón an ndsako án, tanga kui naa ndandyíkon anieójón ni ndsako án, kó tsjatoko kats'énxíjón ni nga. ⁴⁵Akatindse'éjín ní nga kini'íntinde ní, tanga kui naa, ndeskande koó nga ts'as'ien an ndi'áa ts'énbotíndsoa'á ndsako án. ⁴⁶Jmí isti kananguijinjín tokó án, tanga kui naa, ndasíjen katsanguijon ndsako án. ⁴⁷Kuí ni nga boá xianñaá nga nda tsi kjín má jeé, je kini'ánjetakoón, ngat'a achichí 'niú kats'éntjó, tanga kui xtá xi chiboa ni'ánjetakoón, chiboa ts'éntjó.

⁴⁸Kó Kjisoo bi katsoó kui naa:

—Jée je kini'ánjetakoón.

⁴⁹Kó xtá xi ngase xi síndojo t'a yamáxa, its'iyanií nga bi katsó jak'ie ja ngajaán xkjín:

—¿'Yá ní boá kui xi'bi, nga ngaskande jé ts'énjetakón?

⁵⁰Kó Kjisoo bi katsó ngasee kui naa:

—Tangat'anii kjoas'ijjín, kuí ni nga je jatjo'a ji, t'en xió xió ji.

Ínchjín xí asíkojo Kjisoo

8 Kó jaskan nguije kamá kui nií, Kjisoo kijí ngayeje naxindá kojo ndi nangui nga katsáya éntjatsiee kjoaa nínga botixómá Néná. Nga tiejó xta tsí'e kía nijan kistso'bájo, ²kojo boa ts'én tjín ínchjín xí Kjisoo kats'éndaya nga ts'axieé asién níxtin xi ndajín kojo kjín tokoya chí'in. Nguijín kui ínchjín kía tso'bájin Nariyaa, kui xi tí Naleé ki'míí nga, kui xi yito asién níxtiin xindajín jatjo nguijin yojo, ³kojo Najuaá, chjoón kui nda xi 'mí Kusaa, nda xi kats'énxájo Erodee, kojo Nasusaá kojo kjín ngase kje'e ínchjín xi kats'énseeen nga asíkojo nga katsjaá ta ni xi tjínrií.

Bí ts'én íjná chíboja Kjisoo kjoaa nda xi atítsojo xojmaá

(Matió 13:1-9; Marko 4:1-12)

⁴Kó kji'a nga kjín xta kamátikó, xi kjindibáni xkí naxindá xi kijíkoón Kjisoo, ínijmíí kui énkjín xi bí tsoó:

⁵—Ngo nda xi 'bitjie, kijí'itjie xojmaá. Kó nga ítjie xojmaá, ngo tjín ixó t'a ndiyaá, kó xta xi ja'aa katsjáníé, kó nisiee iskjinie. ⁶Kó ingo tjín ixó ngasón ndijoo, kó nguije katjonts'ién, kixí ngat'a jmí ndójoa kis'iejiín. ⁷Kó ingo tjín kuí xojmaá xi ixó nguijin yandá'yaá, kó nga kamánk'a yandá'yaá nijan kamánk'a kó kats'énxí. ⁸Kó ingo tjín kuí xojmaá xi ixó t'anangui xi ndaa, kó kis'iee to, kó ínts'ién, kó nda to katsjá, ngaskande úchan to katsjá nga ngo xojmaá.

Nga katsáya Kjisoo kui nií 'niú tsíchjia nga bí katsó:

—Xi tjín tjíbonijon nga kuínt'ie, ngatint'ie kuí eén.

⁹Kó xta tsí'e Kjisoo asíyaá, mí ni xi mejeén tsó kui énkjín xi katsáya. ¹⁰Kó Kjisoo bí katsó:

—Jún je ki'míyajnú ni xi tji'maá xikó ts'en botixómá Néná, tanga xta xi ngaseé énkjín xí tjindókjoajo, tsí'e nga nda tsi skotsíjen, skuíejín, kó nda tsi kuínt'ie, kamakjínjiín.

Bí ts'én katsáya Kjisoo kjoaa énkjiín nda xi 'bitjie

(Matió 13:18-23; Marko 4:13-20)

¹¹Kuí nií xi mejeén tsó kui énkjiín: Xojmaá, kuí xí eén Néná, ¹²kó kui xi ixó t'a ndiyaá, kuí xí xikoó xta xi nt'ie eén Néná, tanga ta tji'niú ndibá xindajín ndiabloo kó foa'áxiín nguijin inímaa kui eén, tsí'e nga s'ijinjíín, kó kjotjo'ájín. ¹³Kó kui xojmá xí ixó ngasón ndijoo, kuí xí xikoó xta xi nt'ie eén Néná kó tsjamaa nga kjíbe, tanga nga jmí jamajíín, ta ngotjón tsí s'ijíín, tanga nga fochó chíboja nga chjat'ayákón ts'enkjie kjoa. ¹⁴Kó kui xojmá xí ixó nguijin nda'yaá, kuí xí xikoó xta xi nt'ie eén Néná, tanga chíchí chíchí 'bíjná kui eén, ngat'a kjoandaa, kjoachoon kojo kjoatsja xi tjín kuí ngasondiee, ts'énchája, kó jmí to 'béjiín nga maxchá. ¹⁵Kó kui xojmá xí ixó t'anangui ndaa, kuí xí xikoó xta xi kixí kojo xi ngayeje inímaa nga nt'ie eén

kojo nga ts'enkjátjosón ni xi tsó eén Néná, kó 'niú mindyia, kó nda to xi tsja.

Bì ts'én akóyá Kjisoo kjoaa ndi'í

(Marko 4:21-25)

¹⁶'Ngojín xta xi kui'ítí ngo ndi'í xí ts'entsíjenná, tsí'e nga jaskan skíbe ngo tiji xi kui'ímá, kojo tsi nguindie ngo nchan kui'íjñá, a mí tsí tasá nk'a kui'íjñá, tsí'e nga sa'intsijeen xta xi k'os'ien nguiya ndi'aa. ¹⁷Ngat'a, nde ngojín ni xi 'ma xi xchajín, tì nde jmíjín ngo ni xi kondókjoasien xi xcha nda ndajín kojo tsi xchajín nínga tsijeen.

¹⁸'Tsitsíjenjúnú kóts'en kondal'yájnú, ngat'a ngayeje xi tjiín, ko'e'eé, kó xi jmíjín, ngaskande ni xi ts'énkjó nga tjiín xi chja'áxiín.

Bì ts'én katsáya Kjisoo 'yání xi naaa kojo nts'ie

(Matió 12:46-50; Marko 3:31-35)

¹⁹Kó naaa kojo nts'ie jachó nínga tikón Kjisoo, tanga kamájín jachókóntiñaa ngat'a achichí xta tjin. ²⁰Kó tjin xi katsáyaá Kjisoo nga bí katsoó:

—Naáa kojo nts'ie nditsen jan síndo kó mején xoó skuiee.

²¹Tanga Kjisoo bí katsoó kui jaá:

—Naana kojo nts'ie án kui xi nt'ieé kojo xi ts'én ni xi tsó eén Néná.

Bì ts'én kats'énk'íxió Kjisoo tjoó kojo ndachikoón

(Matió 8:23-27; Marko 4:35-41)

²²Kó ngo ndiya nga Kjisoo kojo xta tsí'e, ts'as'ien ngo nguiya tjosso je, kó bí katsoó:

—Tjián ngándá xí ingoboá jan.

Kó s'e kijí. ²³Tanga tjienga ndyifoa'atio nguijin ndójoaa, kis'ifé Kjisoo.

Kó ta kji'á má kjindibá ngo tjo 'niú xi kitsjieen ndójoaa, kó ndeskande ts'enk'ás'ién má ndójoa nguiya tjosso jee, kó ngaskande je matingándá má.

²⁴Kó tsanguínchoon Kjisoo, kó kini'ánkja'aa nga bí ki'mí:

—¡Mostro!! ¡Mostro!! ¡Je matingándá!

S'e nguije ja'aa Kjisoo kats'énxchánjo tjoó kojo nga'niuú ndójoaa, kó kixixió, s'e kis'ie xió xió. ²⁵Kó Kjisoo bí katsoó xtaa:

—¿Ñá tsanguínjojnú kjoas'ijinjnú?

Kó kui jaá achichí katsakjonní kojo kijíndikoón, kó jak'ie ja nga jan asíyaá xkjín nga bí katsoó:

—¿'Yá ndaa xi'bi, nga ngaskande tjoó kojo ndójoaa tsjaá kjoa kó nt'ie'één?

Bì ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo nda xí tjjiin asién níxtijn xindajín

(Matió 8:28-34; Marko 5:1-20)

²⁶Kó tichaan jachó nanguii xta Jerasa, kui nangui xi tikón ngándá xí ingoboaa, kjen nangui Galilea. ²⁷Kó nga jatjajen Kjisoo tjosso jee, kijí

ngasón kixí jan, kó jachókoón ngo nda xi kjindibáni naxinda jan, xi je kjín nixtinnii nga tikónjiin nguujin yoojo ngo asién nixtiin xindajín, kó jmí njño yajajín ti nde nguuti jmí ndi'a kis'ijñajín, ngat'a kĩa nguujin nangoximik'ieen kis'ijña. ²⁸Kó kui ndaa nga kamábe Kjisoo, 'niú askandáya kó asién tikoó t'a se Kjisoo s'e bi katsó:

—¡Mí xí tjiin kjoaa an, Kjisoo, ndii Néná xi tikón ndi'ak'ajmi jan! ¡'Niú ts'énmí'aa nga jmí kjoanima ni'ínkje'ejín ní!

²⁹Kuí ni nga bi katsó ngat'a Kjisoo tsí'aa kui asién nixtin xi ndajiin tsí'e nga jatjoiin nguujin yoojo kui ndaa. Ngat'a achichí kjín nixtinnii kui asién nixtiin nga kats'én tsí'e yoojo kui nda, kó xtaa nda tsi ní'niú kichá má ita'niú tsja koje se, tsí'e nga jmí ni sa'ínjín, ti kuí xi iskjítindsó ni, kó kui xindajín taxkiya kats'énkjí nguindie kjitiya kui ndaa. ³⁰Kó Kjisoo bi katsoó nga asíyaá:

—¿Kó 'mií?

Kó kui ndaa bi katsó:

—Lejion 'mína.

Ngat'a achichí kjín má asién nixtiin xindajín xi ts'as'ienjin nguujin yoojo. ³¹Kó kui xindajín 'niú tsí'aa Kjisoo tsí'e nga kijaín katsanguiya tixa nangaa t'anangui. ³²Kó kĩa achichí má chinga tjimá xi ndyikjién nguujin ndixchoo, kó kui asién nixtin xindajiin 'niú tsí'aa Kjisoo tsí'e nga nguujin yoojo kui chingaa k'os'ienjin, kó s'e Kjisoo katsjaá kjoa. ³³Kó kuí asién nixtiin jatjoiin kui ndaa, kó chingaa kijík'índojiin, kó taxkiya tsanga tsabé ngo nínga nk'a kó kĩa ixó ngándá nguujin ndójoaa nínga jesón ngándá.

³⁴Kó kui já xí ndyikoon kui chingaa, nga kamábe ni xi kamaá, tsangá má nga kijí nguujin naxindaá koje t'a ndia nga kijík'ínijmi ni xi kamaá. ³⁵Kó xtaa kijí katsijen mí ni xi kamaá, kó jachó nínga tikón Kjisoo, kó kamábe kui nda xi kjín asién nixtiin xindajín kis'índojin yoojo nga je xió tikón t'a se Kjisoo, je ts'ényajá njño kó je nda tikón, kó kui xtaa, achichí katsakjonní. ³⁶Kó kui xta xi kamábe ni xi kamaá, ínijmí kóts'en jatjo'a kui nda xi kis'ijñajín asién nixtiin xindajín. ³⁷Kó s'e ngayeje xta xi chjiani nangui Jerasa, 'niú tsí'aa Kjisoo tsí'e nga kjotjo ni kui nangui, ngat'a achichí katsakjonní kjoaa ni xi kamaá. Kó Kjisoo ts'as'ien nguia tjotso jee s'e kijí. ³⁸Kó kui nda xi jatjoiin asién nixtiin xindajín nguujin yoojo, 'niú tsí'aa Kjisoo tsí'e nga kjojo, tanga Kjisoo bi katsoó:

³⁹—Tasá t'en nguini ndi'aa, kó t'ínijmi ni je xi kats'énjoo Néná.

Kó kui ndaa kijí kó ínijmí xta naxindaá ni xi kats'énjoo Kjisoo.

Bi ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo tsakjin koje ngo xtachjoón

(Matío 9:18-26; Marko 5:21-43)

⁴⁰Kó kji'a nga kijí nguini Kjisoo, achichí má xta xi tsja kamaá nga jachókoón, ngat'a ngayejee nga je ndyikoyaa. ⁴¹Kó s'e ta niján má jachókoón ngo nda xi 'mí Jairo, kui xi nda nguitokoo ndi'a nínga ndokjoa eén Néná. Kó asién tikoó t'a se Kjisoo, kó s'e 'niú tsí'aa nga kjojo ndi'aa,

⁴²ngat'a ta ngo tsí má ndi tsakjin xi tikoón xi ma ra tsi ta tiejó noó, xi je mején mak'ien. Kó tjienga ts'één fí Kjisoo ndi'aa Jairoo, achichí xta nijan kijíjo xi ndyi'bindyíó'niú má.

⁴³Kó ngo xtachjoón xi tiejó nónií nga tjiín chixójín kó je kats'énkjié ngayeje toon nga kijíkoón chjiniendiki kó nde ngojín xi kats'éndaya. ⁴⁴Kui xtachjoón kijíkontiñaá ngaxton Kjisoo kó kats'énjo ngandee njño, kó ti kji'a kixixió kui chixójín xí koón.

⁴⁵Kó Kjisoo bi katsó nga asíya:

—¿'Yá xí kats'énjo njño?

Kó xta xi tso'bájo jinjín katsó, s'e Peé bi katsó:

—Mostro' xta kjiín ts'één'bindyíó'niú kó ndyitsanguinña k'ie ndyitsanguinña jaán, kó bi t'ise ji “¿'Yá xí kats'énjona?”

⁴⁶Tanga Kjisoo bi katsó:

—Tjín xí kats'énjona, ngat'a tsijen kamána nga nguujin yojona jatjojin ngo nga'niú.

⁴⁷Kó s'e kui xtachjoón nga kamábe nga kamá'májiín yoo, jatsié má nga kijíkoón Kjisoo kó s'e asién tikoó t'a se Kjisoo, s'e katsáyaá nguujin ngayeje xtaa mí kjoa nga kats'énjo njño Kjisoo, kó kóts'en nga ti kui chiboa kamándaya. ⁴⁸Kó Kjisoo bi katsoó:

—Jí chjoón, kjoas'ijiín xí je ts'axié'aá, t'en xió xió.

⁴⁹Ti ts'éénchjia ngase Kjisoo nga jachó ngo nda xi kjindibáni ndi'aa nda nguitokoo ndi'a nínga ndokjoa eén Néná nga bi katsoó:

—Je k'ien tsakjín, nguiti ni'ínxtijín Mostroo.

⁵⁰Tanga Kjisoo tsint'ie kuí eén kó s'e bi katsó:

—Ngata ndakinjín ma, ta ti'ins'ijin tsí ji, kó tsakjinchíi kjo'tjo'a.

⁵¹Kó nga jachó Kjisoo ndi'aa Jairoo, ta 'yájin xi nijan ts'as'ienjo ngase, ta Peé, Sandiyaá, Juaa kjoa n'a'mii kjoa naaa kui tsakjinchíi tsí. ⁵²Kó ngayeje xtaa nga ndyikjandá nga ndasen kjimaa kjoaa kui tsakjinchíi, tanga Kjisoo bi katsoó:

—Ngata cha'ájijnjú, tsakjinchíi kjié 'mójín, ta kji'ifé tsí.

⁵³Kó ngayeje xtaa tsajnókie Kjisoo, ngat'a nga be nga je k'ien kui tsakjinchíi. ⁵⁴Tanga Kjisoo iskjíbe tsja tsakjinchíi kó bi katsoó:

—¡Tsakjinchí, tsítjin!

⁵⁵Kó nguije ja'á'yaá asién nixtiin tjién má jastjien, kó Kjisoo katsjá kjoa nga koe'leé ni chinie. ⁵⁶Kó xi xchaá kui tsakjinchíi achichí kijíndikoón, tanga Kjisoo tsí'aa nga ta 'yájin xi kotsoyaa ni xi kamá.

Kjisoo bi ts'één katsjáxaá nga tiejó xtaa

(Matí 10:5-15; Marko 6:7-13)

9 Kó nguije Kjisoo ítikó nga tiejó xta tsi'e, katsjaá nga'niú kjoa xa tsi'e nga kamaa k'oxié ngayeje tokoya asién nixtiin xindajín kjoa nga sa'índaya ngayeje chi'in. ²Kó katsanguiya tsi'e nga kui'ínijmi kjoa nínga botixómá Néná kjoa tsi'e nga sa'índaya xta xi oon. ³Kó bi katsoó kui jaá:

—Ngata jmi ni ch'ajínjnú tsi'e ndiyaá: nde yanísie, nde stsa, nde ni chinie, nde tɔn, koje ngata ch'ajínjnú jó 'niú n̄ño. ⁴Kó tajña ndi'a nínga kjóchójnú kĩa tindyionjnú, ngaskande nga konguín nguínjnú kje'e nangui. ⁵Kó tsi t̄jín xta xi sa'insenjínjnú, t̄jtaxiejnú kui naxindaá, kó t'itsaniejnu xaa ndsakojnú, tsi'e nga skuie kui xtaa nga ndajín kj'i ni xi kats'én.

⁶Kó jatjo kui jaá, kó kijí ngayeje ndi nangui nga ínjimi kuí éntjatsiee koje nga kats'éndaya xta xi oon.

B̄i ts'én k'ien Jua Bautistaa

(Matió 14:1-12; Marko 6:14-29)

⁷Kó Erodee nda xi t̄jín xá nangui Galilea tsint'ie kjoaa ngayeje ni xi kats'én Kjisoo, kó nde bejín mí xí sa'ínkjó, ngat'a t̄jín xta xi katsó nga Juaa xó xi je ja'á'yaá nguíj̄in xta xi je jesón, ⁸kó kje'e xí katsó nga nda ch̄j̄inie'eén Néná xi 'mí Elíaa xó xí jatokjá nguíní, kó t̄i kje'e xi katsó nga ngo xó nda ch̄j̄inie'eén xchaá Néná xi ja'á'yaá nguíní. ⁹Kó Erodee b̄i katsó:

—T̄i ánní xi katsja an kjoa nga ikichásén toko Juaa ja, ¿'yá ndaa x̄i'bi tsoboa, kui xi tsint'ie an nga tsie ni xi t̄j̄ts'én?

Kó Erodee kamámejeén nga skuie Kjisoo.

B̄i ts'én kats'énkjien Kjisoo ún m̄i xta

(Matió 14:13-21; Marko 6:30-44; Jua 6:1-14)

¹⁰Kó nguie jachó nguíní já apostroo, ínjimí Kjisoo ngayeje ni xi kats'én. Kó Kjisoo kijj̄o t'axín kui jaá ngo nangui kixí xi 'mí Betsaida.

¹¹T̄anga nguie kamábe xta kj̄iín kij̄t̄j̄ingui nínga kijí Kjisoo, kó Kjisoo kats'énseén nga ínjimí kjoaa nínga botixómá Néná, koje kats'éndaya xta xi oon.

¹²Kó nga je mején kjima'n̄a, jachókoón Kjisoo nga tiejó xtaa kó b̄i katsoó Kjisoo:

—T̄i'ínkjí kui xtaa 'ne, tsi'e nga koeje nínga jnoo koje ndi nangui xi síndo tiñaa tsi'e nga k'otsie chíf ni xi skj̄inie, ngat'a kui nguindiee jm̄i nijín.

¹³Kó Kjisoo b̄i katsoó:

—Jún te'ejnú ni xi skj̄inie.

Kó kui jaá b̄i katsó:

—T̄a ún tsi pan koje jó t̄j̄o xi kich'ájne, ngototo tsi konguin'n̄átsiájne ni xi skj̄inie ngayeje kui xtaa.

¹⁴Ma ra tsi t̄a ún m̄i já x̄i'in. Kó s'e Kjisoo b̄i katsoó xta tsi'e:

—Xki ichítie ichítie t'índotikójnú.

¹⁵Kó kui jaá kats'én ni xi ki'mí, kó b̄oa katsoó xtaa nga kĩa k'uúndo ngasón ndixchoo. ¹⁶Kó isk̄jibe pan xi uún koje t̄j̄o xi joó, askotsijen nk'a jan, kats'énchikonñé, s'e akjángá kó katsjaá xta tsi'e, tsi'e nga kjen xtaa kuí'índo. ¹⁷Kó ngayeje xtaa isk̄jinie kó kitsie chan chaan, kó ngui tiejó n̄isenya kamá x̄i xi ts'anguí.

Bì ts'én katsáya Peé nga Kjisoo boá xi Kristoo*(Matiq 16:13-20; Marko 8:27-30)*

¹⁸Kó ngo ndiya nga Kjisoo ts'énchjia soboaá Néná, kó xta ts'i'e nijan tikónjo, s'e Kjisoo bì katsó nga asíyaá:

—¿Kó tsó xtaq, 'yá xó ní án?

¹⁹Kó kui jaá bì katsoó:

—Tjín xi Jua Bautistaa xó jí tsó, kje'e xí Elíaa xó jí tsó, kó tì tjín xí ngo xó nda chjinie'én xchaá Néná xi je ja'á'yaá xó jí tsó.

²⁰Kó Kjisoo bì katsoó:

—Kó jún, ¿'yání án, kó 'míjnú?

Kó s'e Peé bì katsó:

—Jí xí Kristoo Néná.

Bì ts'én katsáyatjón Kjisoo nga koya*(Matiq 16:21-28; Marko 8:31—9:1)*

²¹Tanga Kjisoo 'niú atíxomaq kui jaá nga ta 'yájin xi kotsoyaa kui nii.

²²Kó bì katsoó:

—Ndií nda xi'iin chjien nga tsie kjoanima kjoa'atio, kojo nga sa'ínch'o xta xi xchaá, kojo já nguitokoo chiná'mii, kojo já chjniekjoakitii, kó katsáya nga chjien nga si'ank'ien, kó nga xi ma ján nixtin kjoa'á'yaá.

²³Kó bì katsoó ngayeje xtaq:

—Tsi tjín xí mejeén tsienguína, ngats'énchíyá yoojo, nga kjíbe kroo ndyiojón ndyiojón, kó s'e ngatjandiba tjinguina. ²⁴Ngat'a ngayeje xi mejeén k'oxié'á kjoamindyioon, sa'ínchaja, kó ngayeje xi sa'ínchaja kjoamindyioon tangat'anii an, kuí xí k'oxié'á. ²⁵Ngat'a ¿mí chjínii tsi ngo nda kuijeen ngayeje ni xi tjín kuí ngasondiee, tsi sa'ínchaja kojo tsi ndajín sa'iín yoojo?

²⁶Ngat'a ngayeje xta xi soboa kamaa kjoaa an kojo kjoaa éнна, tì boá tì ts'én ndií nda xi'iin soboa kamaa kjoaa kui, kji'a nga kjoe'éjo kjoaje ts'i'e, kojo kjoajee Na'mii, kojo ts'i'e ndítsjiee. ²⁷Tanga jakoxi ni xi xiánjnu'un nga tjín xí síndojinná k'íee xi koyajín ngaskande nga skuie nga kotíxoma Néná.

Bì ts'én kasasikjo asiéén Kjisoo*(Matiq 17:1-8; Marko 9:2-8)*

²⁸Kó ma ra jin nixtin jaskan nga ínijmi kui eén, Kjisoo kijínijnguú ngo tjinguí nínga kijíchjiaa Néná, kó nijan kijíjo Peé, Sandiyaá kojo Juaa.

²⁹Kó tjienga ts'énchjiaa Néná, kje'e kis'ie kjen, kó njño xi yajá tiboá xó xó kamá. ³⁰Kó kia jatokját'aa jó já xí tsíchjianijmíjo. Moisee kojo Elíaa boá, ³¹kui jaá ja'atjijajoon kjoajee Néná, kó tsíchjianijmi kjoaa kjoaboya xi sakoó Kjisoo kia naxindá Jerusalen. ³²Tanga Peé kojo já xí nijan tjimájo achichí je rjñaá tanga kis'iyojoféjín, kó kamábe kjoajee Kjisoo, kojo ngajó já xí nijan tikónjo. ³³Kó nguije ndyifí kui jaá, Peé bì katsoó Kjisoo:

—Mostro', ja ta nda kji'i nga k'ie tindyionxtín!, kama si'anda ján ndi'añk'ién: ngo tse, ngo tsi'e Moisee, s'e ngo tsi'e Elíaa.

Ngat'a nde bejín mí xí katso Peé. ³⁴Kó tjienga ts'énchjia kui nii, ngo ndi jatjo xi í'má kui jaá, kó achichí katsakjonni nga kamámejeén ts'as'ienjin nguijiin kui ndii. ³⁵Kó nguijiin kui ndii kanda'yá ngo nda xi bi katsó:

—¡Kuí xi'bi xi ndi tjóna, kui nda'yájnú!

³⁶Kó nguie nguiti kanda'yájin kui ndaa, Kjisoo kis'ijña soboa. Kó kui jaá ta 'yájin xi katsáyaá ni xi kamábe kui nixtin jan.

Bi ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo nda xi tjíjin ngo asién nixtin xindajín

(Matiq 17:14-21; Marko 9:14-29)

³⁷Kó nga kamánguindyiojón, nga kjindibájaya ni tjinguii, achichí má xta xi kijíkja'áyindiya Kjisoo. ³⁸Kó nguijiin xta kjiín kanda'yá ni ngo nda xi 'niú tsíchjiajo Kjisoo nga bi katsó:

—Mostro', 'niú mí'aa, tsitsjinchíi ndina, ngat'a ngo chíi má, ³⁹ngo asién nixtiin xindajín xi kji'be, kó ts'enkjándaya, kó ts'enkjátsié, kó nisién xó má si'a ts'oa, kó ts'en'oón, kó ta'ya mejeén tsjiuen, ⁴⁰kó je 'niú tsí'áa xta tse, tsi'e nga k'oxié kui asién nixtiin, tanga kamájin.

⁴¹Kó Kjisoo bi katsó:

—Xta xi s'ijinjin kojo xi ndajín! ¿Ngaskande kji'á ní nga chjien nga kotjñajónnú'un? ¿Ngaskande kji'á ní nga ta kó sa'ínchíkjoajnú'un? Ndebéje ní ndíi.

⁴²Kó tanga tjienga kui ndaa ts'énfíkóntiña Kjisoo, xindajín ts'ajmitójo t'ananguui, kó kats'énkjatsiéxchán, tanga Kjisoo kats'énxchánjo kui asién nixtin xi ndajín tsi'e nga jatjo, kó tjien má kamándaya kui ndaa, s'e kats'énkjíkon nguinií na'mii. ⁴³Kó ngayeje xta tsi'e kijíndikoón ni xi kats'én Néná.

Bi ts'én katsáya nguini Kjisoo xi ma jó ndiya nga koya

(Matiq 17:22-23; Marko 9:30-32)

Kó tjienga ngayeje xtaa kijíndikoón ni xi tjíts'én Kjisoo, kó kuí bi katsoó xta tsi'e:

⁴⁴—Nda má tasiénnijonjnuí kui nii kó nga ni'ánchíyájinjnuí, ngat'a ndíi nda xi'iin nguia tsja xtaa si'ank'as'ien.

⁴⁵Tanga kui jaá kamákjinjiníi kui eén, ngat'a Néná í'maa tsi'e nga kamákjinjiníi ni xi kama, kó katsakjonni nga asiyaá Kjisoo tsi'e nga kotsoya chan chan ni xi tjítsó.

Bi ts'én katsáya Kjisoo 'yání xi nk'a ngase nínga botixómá Néná

(Matiq 18:1-5; Marko 9:33-37)

⁴⁶Kó boa ts'én xta tsi'e Kjisoo íts'iyanií nga askjoyá 'yání xi 'niú nk'a ngase nguijiin kui jaá. ⁴⁷Kó nga kamákjiníi Kjisoo kjoaa ni xi ndyíts'énkjó nguijin inimaá kui jaá, iskjíbe ngo ndachí xi íjñat'aa vojoo, ⁴⁸kó bi katsoó:

—Ta'yaní xi skjíbe ní ja'éna kui ndachí xikoó xí'bi, tì ts'enkjíbena án nga, kó ta'yaní xi skíbena, ts'enkjíbé xi katsanguiyana, ngat'a kui xi 'niú chichí ngujiin jún, kuí xí 'niú je ngase.

Bì ts'én katsáya Kjisoo kjoaa nga xta xi kondranájín, kjoanda tsañá tikón
(Marko 9:38-40)

⁴⁹Kó s'e Juaa bì katsoó Kjisoo:

—Mostro', ngo nda kamáya jin xi ja'é n tse ts'én'boxié xindajín, kó ik'íchjájne ngat'a jmí tsi k'ie tso'bátjinguiná.

⁵⁰Kó Kjisoo bì katsoó kui ndaa:

—Ngata 'bíchjajínjú, ngat'a xi kondranájín tikón, kjoanda tsañá tikón.

Kjisoo bì ts'én kats'énxchánjo Sandiyaá kojo Juaa

⁵¹Kó nguije kjimatiña nixtin nga Kjisoo koeje nk'a jan, katsjaá kon nga kijí naxindá Jerusalén. ⁵²Kó katsanguiyatjón xta xi kats'énka'a eén, xi kijí ngo ndi nangui xi chjiani nangui Samaria tsi'e nga kongasendiee nínga sa'ínkja'yá, ⁵³tanga xta xi chjiani nangui Samaria kats'énjo'ójín nga kia jachó Kjisoo, ngat'a kamákjiin nga xtjen naxindá Jerusalén ts'én fí. ⁵⁴Kó nga kamábe kui nii xta tsi'e xi 'mí Sandiyaá kojo Juaa, bì katsoó Kjisoo:

—Ndia', ¿a mejeén nga chjia'a jin nga kjindibájén ndi'í ndi'ak'ajmi jan, kó ngats'énkjié ngayeje kui xtaa?

⁵⁵Tanga Kjisoo asko'á kui jaá, kó kats'énxchánjo nga bì katsoó:

—Jún yajínjú mí Asién nixtin xi ndokjoajnú, ⁵⁶ngat'a ndií nda xí'iin jmí tsi je'e tsi'e nga sa'ínchaja inímaa xtaa, tasá tsi'e nga k'oxié'á.

Kó kijí kje'e ndi nangui.

Bì ts'én tsíchjiajo Kjisoo xta xi kamámejeén kijítjinguí

(Matio 8:18-22)

⁵⁷Kó tjienga ndyífi nguiya ndiyaá, ngo nda bì katsoó:

—Ndia', mejénna kjuintjinguí tã nínga k'uín.

⁵⁸Kó Kjisoo bì katsoó:

—Xañaaá tixã tjiin nínga 'bínido'yá, kó nisiee ndoboa tjiin nínga 'bínido, tanga ndií nda xí'iin jmíjin nguindie nínga sa'ínkja'yá toko.

⁵⁹Kó Kjisoo ingo xi bì katsó nguinií:

—Ndiébtjinguíní.

Tanga kui ndaa bì katsó:

—Ndia', te'é ndié ma ra ní nga tjón kjuinkánijín an na'mina.

⁶⁰Kó Kjisoo bì katsoó:

—Te'éndiee nga xta xi xikoó tsi je jesoón nga kui kóonijín xtaa xi je jesón, kó jí t'enk'ínijmi tajnaní kjoaa nínga botixómá Néná.

⁶¹Kó kje'e nda xi bì katsoó:

—Ndia' mejénna kjuintjinguí, tanga tjón te'é ndié ma ra ní nga je ts'én fí an xiáan xta xi síndo ndi'ana.

⁶²Tanga Kjisoo bi katsoó:

—Nde ngojín xta xi je iñnaoón tsja kicha xi bokjan nanguii kó kotsijen nguini ngaxton, xi nda kamaa nga k'os'ien nínga botixómá Néná.

Bi ts'én katsanguiya Kjisoo já xí ichítié koje tie joó

10 Jaskan nguije kamá kui nii, Ndiána boa ti ts'én ja'ájin ngui ichítié koje kan jó já, kó jó jó katsanguiyatjón ngayeje naxindá nínga koeje kui. ²Kó bi katsoó:

—Nga jakoxi achichí kamá ni xi kamáxchaá, tanga chiboa tsí má xta xi ndyits'énxaá, kuí ni nga 'niú chjia'ájnú Ndiá xi tsi'e ni xi kamáxchaá tsi'e nga sanguíya ngase xta xi sa'ínxá nguíjin jnoo. ³Tanguínjnu, k'ie ts'éntsanguiyajnú'un xikó maá chotsanga xi tjimá nguíjin choloboo. ⁴Ngata jmi stsa ch'ajínjnu, ti nde stsaton, ti nde jmi ndiétjía ch'ajínjnu, kó nga ta 'yájin xi ni'ántindejnu nguiya ndiyaá. ⁵Kó kji'a nga kuitjás'ienjnu ngo ndi'a, tjon ti'antindejnu, nga bi k'uinjnu: “Ngat'ieé kjoaxió kui ndi'aa.” ⁶Kó tsi kiaa tikón ngo xta xi tjiin kjoaxió, kui kjoaxió xi ndyi'míjnu k'uiéé kui, tanga tsi jmi, kui kjoaxió kjindibákón nguínjnu. ⁷Kó ti kui ndi'aa tindyionjnu, kó chiniejnu, kó t'iojnu ta ni xi tjínrii xi tsajnu kui xtaa, ngat'a nda xi ts'énxaá tjínrii kjoanda nga kamachjií. Ngata xki ndi'ajín mintjajnu. ⁸Kó ta naxindá nínga kuitjás'ienjnu, kó nga si'ank'as'ienjnu, chiniejnu ni xi koe'éjnu, ⁹kó ti'andayajnu xta xi oon xi síndo kui nguíndiee, kó bi t'ínjnu: “Je tsá kotíxomajnu Néná.” ¹⁰Tanga tajña naxindá nínga kuitjás'ienjnu, kó tsi ndajín si'anjojnu, tjitaxiejnu nguiya ndiyatieé, kó bi t'ínjnu: ¹¹“Ngaskande xaa ndie xi tjin kuí naxindájnú xi tsajjón ndsakojne, 'bitsaniejne kondra tsajún. Tanga ngatamayajnu kui nii, nga je tsá kotíxomajnu Néná.” ¹²Kó xiyajnu'un nga kui nixtin jan, nga kui naxindaá tsie ngase je xí sakoó, ta boajínnii naxindá Sodoma.

Bi ts'én katsáya Kjisoo kjoaa xta xi tsint'ie'éénjín

(Matío 11:20-24)

¹³¡Nima xó jún xta xi chjiani Korasín! ¡Nima xó jún xta xi chjiani Betsaida!, ngat'a tsi kia nangui Tiro koje Sidon nínga kamá kjoandikón xi kamá nguíjin xtajnu, ant'e ra na je kats'énk'oyá vojoo kui xtaa kjoaa ni xi ndajín xi kats'én, je ra tsajá njño tokjuie kó je ra indyiaá ndiso tok tsi'e nga akó nga nguítí mejénjín sa'ínjé. ¹⁴Tanga nixtin nga kamajé tsie ngase je xí sakojnú ta boajín xta xi chjiani Tiro koje Sidon. ¹⁵Kó jún xta xi chjiani Kapernaum, a berí takónjnu nga ngaskande ndi'ak'ajmii xchjanínk'ajnu, jmi, tasá xiyajnu'un nga ngaskande ndoboank'ieen si'ankjatjajénjnu.

¹⁶“Kui xi kuint'iejnu jún, ndyint'iena án, kó xi sa'ínch'ojnu jún, ti tjíts'ench'óna an, kó xi tjíts'ench'óna an, tjíts'ench'ó xi katsanguiyana.

Bì ts'én je'e'oyá nguíní já xí ichítíé kojo tie joó

¹⁷Kó achichí tsja kamaá nga je'e nguíní já xí ichítíé kojo kanjoó, kó bì katsó:

—¡Ndiá!, ngaskande xindajín nt'ié'énjñe nga ndokjoajne ja'éen.

¹⁸Kó Kjisoo bì katsó:

—An kamábe an nga xindajín SatanaꝘ ts'áka ni ndi'ak'ajmi jan xikó maá nga foa'at'e.

¹⁹Tsitsjjenjñú nga án xi katsajnú'un nga'niú tsi'e nga kama konguínjinjñú ye kojo chondáya, kojo tsi'e nga si'ánjñúu ngayeje nga'niúu kondraꝘ, kó jmí ni kamájínjñú jún. ²⁰Tanga nga tsajín majnú kjoꝘꝘ nga asién nixtiin xindajín kuínt'ié'énjñú, tsja ngatamájñú kjoꝘꝘ nga ja'éjñú je kjit'a ndi'ak'ajmi jan.

Bì ts'én tsja kamaá Kjisoo

(Matío 11:25-27; 13:16-17)

²¹Tì kuii chìboꝘ Asién Nixtiin Néná achichí tsjats'én íjñá inímaꝘ Kjisoo, kó bì katsó:

—An tjíts'entsajoo Na'mi!, ndiaꝘ ndi'ak'ajmii kojo t'ananguii, ngat'a kui nii ik'íjñi'mii xta'kjínkón kojo xi makjín kó akakee já kjindíí. JoꝘn, Na'mi!, ngat'a boꝘ ts'én kamátsjaá jí.

²²'Ngayeje nii Na'mina xí kats'énk'as'ienna, kó tꝘ 'yájín xi be 'yání xi ndíí, tꝘ kuí tsí Na'mii, kó tꝘ 'yájín xi be 'yání xi Na'mii, tꝘ kuí tsí ndíí, kojo xta xi kui ndíí mejeén kotsoyaa.

²³Kó xín tsíchjiajo soboa nguíní xta tsi'e nga bì katsoó:

—Achichí rꝘ tsjaꝘ ndyikonjñú nga ndyibe ni xi ndyiyajnú, ²⁴ngat'a xiyájñú'un nga achichí má já chjinié'én kojo já re xi kamámejeén nga skuie ni xi ndyiyajnú ngot'e, tanga kamábejín, kó kamámejeén tsint'ié, ni xi ndyinda'yájñú, tanga kamájín tsint'ié.

Bì ts'én íjñá chìboꝘ Kjisoo kjoꝘꝘ ndꝘ ndꝘ xi chjiani Samaria

²⁵Kó ngo ndꝘ chjiniékjoakitii jastjien kó bì katsoó tsi'e nga skót'ayákón:

—Mostro!, ¿mí ni xi sa'in an tsi'e nga sakóna kjoamindyion ngatsjé nixtiin?

²⁶Kó Kjisoo bì katsoó:

—¿Mí ni xi kjit'a kjoakitii? ¿Kó ts'en ni'ínye ji?

²⁷Kó kui ndꝘ chjiniékjoakitii bì katsó:

—“Tì'intjé ji NdiꝘꝘ kui xi Nee ngayeje inímaꝘ, ngayeje nixtin nga kuindyin, kojo ngayeje nga'niúu, kojo tì'intjé ji xta xingui xikó ts'en tjoó yoojoo.”

²⁸S'e Kjisoo bì katsoó:

—Nda ts'én kandokjoe, tsi si'in ji kui nii kó kuindyin ji.

²⁹Tanga nda chjiniékjoakitii, kamámejeén nga akó yojoo nga kixi tikón nguindyikón Néná, kó bi katsoó Kjisoo:

—¿Kó 'yá ni xi xta xingui án?

³⁰S'e Kjisoo bi katsoó:

—Ngo nda kijjaya ni ndiya xi chjiani naxindá Jerusalen, xtjen naxindá Jeriko, kó já chejé kasakoo kó kats'énchejeé kó ngaskande njño kachje'éxiín, kó kini'ánkijen'on, s'e kijí kui já chejeé, kó kja yíjñá nga mején kats'énk'iéén. ³¹Ta kji'á má ja'a ti kui ndiyaá ngo chiná'mi, tanga nga kamábe kui ndaa askotsijeén s'e kijí ndojó. ³²Ti ja'a kui nguindiee ngo nda lebitá, kó nga kamábe, askotsijeén kó ti kijí ndojó. ³³Tanga ngo nda xi chjiani nangui Samaria, xi ja'a ti kui ndiyaá, nga kamábe, nima kamaá, ³⁴kijíkontiñaa kui ndaa, aniéjón nínga oon nga indyiaá isti kojo bino, s'e ítsakjájón njño. S'e jaskan kats'énk'íjñasoón ndjee, kó kijíjo nínga tikón ngo ndi'a nínga tsjayojoo kó askoon. ³⁵Kó nga kamánguindyiojón, nda xi chjiani nangui Samaria, ts'axié jó ton ndenario, kó katsjaá nda xi konda ndi'a nínga tsjayojoo, s'e bi katsoó: “Chíin kui ndaa, kó tsi tsie ngase ton kjuiee, nga kjo'éle nguñá an k'uichjií.” ³⁶Ja, ¿yání nga ján kui jaá, xi xta xkjín kats'én kui nda xi kini'ánchejeé?

³⁷Nda chjiniékjoakitii bi katsó:

—Kui nda xi kamánimaa.

S'e Kjisoo bi katsó:

—Ja, t'en ji, kó ti t'in ji kui nií nga.

Kjisoo bi ts'én kijítsabekoon Namartaa kojo Nariyaa

³⁸Kó tjienga ndyifí nguia ndiyaá, Kjisoo ts'as'ien ngo ndi nangui, kó ngo na xi 'mí Namarta katsjaá nguindie nínga kats'énkja'yá. ³⁹Namartaa kis'iee ngo ndichja xi 'mí Nariya, kui xi kis'ijñat'a se Kjisoo ts'i'e nga tsint'iee ni xi katsó. ⁴⁰Tanga Namartaa achichí nda kamaá xá xí kats'én, kó kijíkontiñaa Kjisoo, s'e bi katsoó:

—Ndia', ¿a ndajín maá nga ndichjá án íjñá soboána nga an tjíts'ensén an? Boa t'ín nga qosíkojóna.

⁴¹Kó Kjisoo bi katsoó:

—Namarta, Namarta, achichí nda kjimaa kjoaa kjín ni, ⁴²tanga ta ngo tsí ni xi 'niú ndasen ngase, kó Nariyaa je ja'ájín ni xi ndaa, kó jmíjín xi kjoa'áxiín.

Bi ts'én akóyá Kjisoo kjoaa kóts'en kondókjooa Néná

(Matío 6:9-15; 7:7-11)

11 Kó ngo ndiya nga tikón Kjisoo ngo nguindie nga ts'énehjiaa Néná, kó nguije kamaá, ngo xta ts'i'e bi katsoó:

—Ji Ndia', takoyéjne kóts'en kondókjooajne Néná, xikó ts'en akóyaa Juua xta ts'i'e.

²Kó bi katsoó kui jaá:

—Kji'a nga kondókjoajnúú Néná bí t'ínjnú:

Ji Na'mi tsajin xi tindyin ji ndi'ak'ajmi jan,
ngatamatsjie ja'éen.

Ngatama ni xi mejeén k'ie t'anangui xikó kjima ndi'ak'ajmi jan.

³ Te'éjne ngot'e ni xi xiniejín ndyiojón ndyiojón.

⁴ Kó t'ínjetakínjne jéjne, ngat'a jin ti ni'ánjetakónjne ngayeje xta xi tjitjieén tsajin.

Kó ngata boe'endiejín ji nga chját'ayákónjne, kó xín t'ínk'je'ejne ni xi ndajín.

⁵ Kó Kjisoo bí katsó ngase:

—¿'Yá jún xi tikoón ngo amingoo, xi kjokoón nga masien nixtjien kó bí katsoo: “Ji amingo', t'ínkiyení ján pan, ⁶ngat'a ngo nda amingona kjin kjindibáni kó ndi'ana jachó, kó jmíjínna ni xi tsjaa.”? ⁷Kó kui amingoo bí katsoo nga tikón nguiya ndi'aa: “Ngata ni'ínxtijín ní, je ichjá an ngantjoana, kó ndina kojo an je ndyitsjayojoféjne, kamájín kjostjien an nga ngo ni tsjaa” ⁸Xiyájnú'un, nga kui ndaa nda tsi kjostjienjín nga tsjaa ngo ni ngat'a amingoo ma, tsjaa ngat'a 'niú ts'énmí'aa kó tsjaa ngayeje ni xi chjieén. ⁹Kó kuí ni nga bí xiánjnú'un: Chjia'ajnú, kó koe'éjnu, tindyiséjnu, kó sakojnú, ndokjoajnú t'a ngo ngantjoa, kó chjáj'ajnú. ¹⁰Ngat'a ngayeje xta xi kui'a, koe'eé, kó xi kongase, sakoo, kó xi kuichjia t'a ngo ngantjoa, chjáj'aa.

¹¹¿A tjin nguujinjnú ngo na'mi, xi tsi ndíí kui'aa ngo pan, kó ngo ndijo tsjaa? ¿Kojo tsi ngo tjió kui'a kó ngo ye tsjaa? ¹²¿Axa tsi ngo chjo kui'aa kó ngo chondáya tsjaa? ¹³Ngat'a nda tsi jún ndajínjnú xta, majnú boe'éjnu ngo ni xi nda ndijnú, jakja'mí rá nga Na'mijnú xi tikón ndi'ak'ajmi jan tsjajín Asién Nixtiin tsi tjin xí kui'aa!

Bí ts'én tsíchjia Kjisoo kjoaa nga ngo ndi'a xi tì kui tsakjanga

(Matió 12:22-30; Markó 3:20-27)

¹⁴Kó ngo ndiya nga Kjisoo ts'én'boxié ngo asién nixtin xindajín xi tjiijn ngo nda xi kamájín tsíchjia, kó nguie ts'axié kui asién nixtin xindajín, nda xi majín chjiaa, tsíchjia, kó xtaa kijíndikoón kui ni. ¹⁵Tanga tjin xí bí katsó:

—Nga'niúú nda nguitokoo xindajín xi 'mí Belsebuú xí ts'énkjién Kjisoo nga 'boxié asién nixtiin xindajín.

¹⁶Kó kje'e xta xi kamámejeén askot'ayákón Kjisoo, tsí'aa ngo chiboaa ndi'ak'ajmij. ¹⁷Tanga Kjisoo xi je be ni xi kats'énkjó kui jaá, bí katsoó:

—Ngayeje nguindie nínga botixómá ngo nda re tsi jó tjin kama nga skjánjo xkjín, je s'ijña soboa, kó tsi xta xi síndo ngo ndi'a tsi jó tjin kama, nguítí kamájín k'uijñá ngase. ¹⁸Kó tsi xindajín tsakjanga yojo, ¿kóts'en k'uijñá ngase nguindie nínga botixómá? Ngat'a jún ndyí'míjnú nga nga'niúú xindajín Belsebuú ts'enkjién án nga 'boxié an xindajín. ¹⁹Ngat'a tsi an tangat'anij xindajín Belsebuú nga 'boxié an xindajín, ¿kó xtajnú kjoaa 'yání 'boxié kuí? Kuí ni nga, tì kuí ní xi Ne ndi'amasienjnú kama. ²⁰Ngat'a tsi

tangat'anii nga'niuú Néná, nga 'boxié an asién nixtiin xindajín, jakoxi nga Néná je kotíxomajnú.

²¹ 'Kji'a nga ngo nda xi tjingá'niuú kojo xi tjíndaá vojoo nga skjan xi ts'énkoón ndi'aa, jmjín xi sa'ínjo ni xi tjiín. ²² Tanga kji'a nga ndibá ingo nda xi tjin ngaseé nga'niuú, kó tsi sa'íin, kjoa'áxiin ni xi ts'énkjién nga kján xi kamá'niátakón, kó ni xi saqoó sa'ínkabisón.

²³ Xta xi kjoandanajín tikón, kondra tsa'an tikón, kó xi ánjin kjoa'átikójona ngo ni, ts'énkjitjónsón.

Bí ts'én katsáya Kjisoo kjoaa kui Asién nixtin xindajín xi foe'e'oyá nguini

(Matió 12:43-45)

²⁴ 'Kji'a nga ngo asién nixtin xi ndajín fotjoo ngo nda, nguindie nínga kixí fotso'ba nga mongase nguindie, kó nga sakójiin s'e bí ts'én ts'énkjó: “Kjuin'oyánguiña an ndi'a nínga jatjo an.” ²⁵ Kó nguije fochó nguini, je akatichá kui nguindiee kó je kini'anchoon. ²⁶ Kó s'e fí kó 'bitikó ngui yito asién nixtin xi 'niuú ndajín ngase ta boajiin kui, kó 'bos'ienjin nguinií kui ndaa, kó kja 'bíndo, kó kui ndaa ch'o ngase ts'én 'bíjña ta boajiin ngas'e.

Bí ts'én katsáya Kjisoo kjoaa xta xi jakoxi nga achichí ra tsjaa

²⁷ Tjienga Kjisoo katsó kui nii, ngo xtachjoón xi jatjo nguijiin xta kjiiin askandáya má nga bí katsó:

—¡Achichí ra tsjaa xtachjoón xi ye'eé kojo xi katsjaá chiki xi akaki ji!

²⁸ Kó Kjisoo bí katsoó:

—¡Tasá tjón ma ra achichí ra tsjaa xta xi nt'ié eén Néná, kó ts'enkjátjosón!

Bí ts'én tsíchjia Kjisoo kjoaa xta xi mejeén skuie ngo kjoandikón

(Matió 12:38-42; Markó 8:12)

²⁹ Kó xta kjiiin kamátikót'aa Kjisoo, kó kui íts'iyanií nga bí katsoó:

—Ndajín xta xi tjin kuí nixtiin, ngat'a ngo chíboa ndyim'á, tanga jmi chíboa ko'e'ejíin, ta kuí tsí chíboa nda xi 'mí Jonaa. ³⁰ Ngat'a xikó ts'en Jonaa chíboa kamaá xta xi hjiani naxindá Nínibee, tí boa tí ts'én chíboa kamaa ndií nda xi'iin xta xi tjin kuí nixtiin. ³¹ Kó na reina xi atíxomaa nangui Saba kjostjien kondraa kui xta xi'bi kó tí kotjjeé, ngat'a ngaskande nínga fet'anii t'ananguii kjindibáni nga tsint'iee kjoakjintakoón Salomoo, kó ngot'e k'ie tikónjojnú ngo nda xi nk'a ngase xaá ta boajiin Salomoo.

³² Xta xi hjiani naxindá Nínibee kjostjien nixtin nga si'anjeé kui xtaa, kó kui xi sa'ínjeé kui xtaa, ngat'a nga tsint'ieé ni xi ínjimi Jonaa kats'énk'oyá vojoo, kó ngot'e k'ie tikónjojnú ngo nda xi nk'a ngase xaá ta boajiin Jonaa.

Bí ts'én akóyá Kjisoo kjoaa ndi'ixoó yojoná

(Matió 5:15; 6:22-23)

³³ 'Ngojín xta xi kui'ftí ngo ndi'ixó ts'i'e nga ngo nguindiee ngo kojo kui'fjñá, kojo tsi nguindiee ngo koxa, a mí tsí tasá nk'a kui'fjñá, ts'i'e nga

sa'intsijeēn x̄t̄a xi k'os'ien nguiya ndi'aa. ³⁴Ndi'ixoó yojoná kuí xí ndyikón, kó kji'a nga nda ndyikin, kojo ngayeje yooō nga k'uiéé ndi'í, tanga kji'a nga ndajín ndyikin, kojo yooō nga tikónjñó. ³⁵Chíin nga jñójín kama kui ndi'í xí tjiín. ³⁶Joon, kuí ni nga, tsi ngayeje yooō tjiín ndi'í, kó tsi jmíjín chíi nínga jñó, ngayeje nga k'uijñá 'na 'na, xikó maá kji'a nga ngo ndi'ixó ts'entsíjen xo xo ndi'íí.

Kjisoo b̄i ts'én yínguítá'in já fariseoō kojo já chjiniékjoakitii

(Matío 23:1-36; Marko 12:38-40; Rka 20:45-47)

³⁷Kó nguije kamá nga ts'chjia Kjisoo, ngo nda fariseo 'niú ts'í'áa ts'i'e nga koejekjiniejo n̄ño ndi'aa, kó nguije ts'as'ien Kjisoo, kis'ljñat'a yamíxa. ³⁸Kó s'e nda fariseoō nga kamábe, t̄a b̄i t̄a kamaá nga Kjisoo aniejónjín tsja nguindieē nga skjiniē ni chinie. ³⁹S'e Ndi'aa b̄i katsoó kui ndaa:

—Jún já fariseo, ni'ántsiejénú ngaxton t̄iboā kojo bosojnú, tanga nguiyaa inimajnú tjikítsie má ni xi kasakojnú tangat'anií kjoachejénú kojo kjoandajínjú. ⁴⁰Já kitikjoa! ¿A yajínjú nga xi kats'énda ngaxton kui nií, t̄i kuí ní xi kats'énda nguiyaa nga? ⁴¹Tanga te'énú chjie ni xi t̄jjiin inimajnú, kó s'e boā ts'én nga tsjie kama ngayeje nií nguindyikon Néná.

⁴²'Nima xó jún já fariseo!, nga boe'énú ngo t̄íkjaá xka mentaa, xka puchaa, kojo ngayeje xka xi maxchájnú, tanga ch'áxkijínjú kjoakixii kojo kjoatjoó Néná. Chjien nga si'ánjú kui nií, tanga t̄i chjien nga si'an ni xi ingoo.

⁴³'Nima xó jún já fariseo!, nga t̄ójnú kui yaxíríe xi t̄jón síndo ndi'a nínga ndokjoā eén Néná, kojo mejénjú nga ndikón ts'én si'antindéjnu nditseen.

⁴⁴'Nima xó jún já chjiniékjoakiti, kojo já fariseo, jókjen!, nga jún boā kónjú xikó maá ngo ngatsjo xi t̄i'má, xi xtaā ndyitsjanié nga nde bejín.

⁴⁵Ngo nda chjiniékjoakiti, b̄i katsoó Kjisoo:

—Mostro!, kji'a nga boā t'íse ji, ngaskande j̄in ch'o t'ísejne.

⁴⁶Kó s'e Kjisoo b̄i katsó:

—iNima xó jún ndatsa jún já chjiniékjoakiti!, ngat'a xtaā 'bíniejnú ch'a xí eé xi kajín, tanga jún nde ngo ndsajnú ni'ánjójínjú.

⁴⁷'Nima xó jún já chjiniékjoakiti, ngat'a ni'ándajnú ngatsjoó já chjinié'eén Néná kui xi t̄i kui x̄t̄a xi xchájnu kats'énkjiesón! ⁴⁸Kui ni nga chistikojnú kojo nda kamájnu ni xi kats'én x̄t̄a xi xchájnu, ngat'a kuí xí kats'énkjiesón já chjinié'eén Néná, kó jún kini'ándajnú ngatsjoó.

⁴⁹'Kuí ni nga Néná b̄i katsó nga kats'énkjién kjoakjintakoón: “An sanguiyajnú'un já chjinié'eén Néná kojo já apostro, kó kui xtaā t̄jín xí si'ank'ien, kó t̄i t̄jín xí kuiyotjinguí.” ⁵⁰Ts'i'e nga Néná kui'aa xkí x̄t̄a xi síndo ngot'e kjoā jín xi iskitjón ngayeje já chjinié'eén Néná ndeskande nga íts'iyanií nga kats'énda kui ngasondieē, ⁵¹ndeskande jíin nga kini'ánk'ién Abeē, ngaskande nga kini'ánk'ién Sakariaā, kui nda xi kini'ánk'ién nguindyioó t'a nchandikoón kojo nangoxii Néná. Kuí ni nga xiyájnu'un nga

Néná kuí'aa xkí xta xi síndo ngot'e kjoaa nga kini'ánk'ién kui já chjinié'eén Néná.

⁵² 'Nimā xó jún já chjiniékjoakiti!', ngat'a kachja'áxinjnú yibii kjoakjínkoón, tanga tì nde jún ikitjas'ienjínjnú, kó xta xi ts'as'ien katse'éndiejínjnú nga k'os'ien.

⁵³ Nguije katsó kui nii Kjisoo, já chjiniékjoakitií kojo já fariseoo achichí kats'énxchán, s'e íts'iyanií nga kjin ni asíyaa tsí'e nga kats'énxtií Kjisoo, ⁵⁴ íjñaa chjaya, tsí'e nga tsi ta'a ngo ni xi ndajín kji'i kuichjia tsí'e nga koónguíta'in.

Bì ts'én tsíchjia Kjisoo kjoaa kjoajókjeen

12 Tjienga achichí kjin mī xta kamátikót'aa Kjisoo, kó ngaskande katsjánié má xkjín, Kjisoo íts'iyanií nga tjón bí katsoó xta tsí'e: —Chónjnú yojojnú kjoaa nisaan nda'yo paan já fariseoo, ngat'a kuí nii xi kjoajókjeen. ² Ngat'a jmíjín ni xi tji'má, xi xchajín mí nii boa, tì nde jmíjín ni xi tikón'má xi xchajín. ³ Kó kuí ni nga, ngayeje ni xi je kandokjoajnú nínga jñoo, kondá'yá nínga tsijeen, kó ni xi kandokjoajnú nguiya'maa, ngaskande nk'aa ngo ndi'a 'niú kondókjoa.

Bì ts'én akóyá Kjisoo kjoaa 'yá xi kondokon ní

(Matío 10:26-31)

⁴ Ja kuí ni nga bí xiánjnú'un já amingo nga ngata ndakonjín majnú xi ts'enk'ién yojoná, s'e nguiti jmí ni ts'énjín nguijee. ⁵ K'ie kokojnú'un 'yání xi kama kondokonjnú: Tíndakonjnú kui xi nguije ja'áxinná kui kjoamindyioon, tjiín nga'niú nga kamaa sa'ínkjíná ndoboank'ieen. Joon kuí xi'ba xi tíndakonjnú.

⁶ '¿A kuíjenjín jó ndi ton ún ndi nisie? Kó nde ngojín kui nisiee xi kichíyá nguindyikón Néná. ⁷ Ngat'a ngaskande nga ngo nga ngo tsja xi tjiín tokó tjixkí. Ja kuí ní ngata ndakonjín majnú, ngat'a jún chjí ngasenií jún ta boajín kjin nisie.

Bì ts'én katsáya Kjisoo kjoaa xta xi kotsoya nga kia tjimá tjiingui

(Matío 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Xiyájnú'un nga ngayeje xta xi kotsoya nga bena nguindyikón xtaa, tì boa tì ts'én ndíí nda xi'iín kotsoya nguindyikón ndítsjiee Néná nga be kui. ⁹ Tanga xi kotsoya nga bejínna nguindyikón xtaa, tì boa tì ts'én xiyá an nga bejín an kui nguindyikón ndítsjiee Néná.

¹⁰ Ngayeje xta xi ch'o katsoo ndíí nda xi'iín, si'anjetakoón, tanga xi ch'o katso kondraa Asién Nixtiín Néná si'anjetakónjín.

¹¹ 'Kó kji'a nga konguínjojnú ndi'a nínga ndokjoa eén Néná, kojo tsi nguindyikón ne ndi'amasien, kojo tsi nguindyikón xtaxá, ngata ndajín majnú kjoaa ni xi kondókjoajnú, kojo tsi ni xi k'uinjnú, ¹² ngat'a Asién Nixtiín Néná kokóyajnú tì kuií chíboa ni xi k'uinjnú.

Bì ts'én ijñá chiboa Kjisoo kjoaa énkjín nda chon chini

¹³S'e ngo nda jatjojin nguujin xta kjiín xi bí katsoó Kjisoo:

—Mostro' boa t'íin nts'ieé án nga kokjángá kó nga tsjana ni xi tsoboána xi kis'iee na'mina.

¹⁴Kó Kjisoo bí katsoó:

—Ji nda, ¿'yá xí katsjána xá nga Ne ndi'amasien kojo nga tsi an xi kokjangájnú'un nijnú?

¹⁵Kó s'e bí katsó ngase:

—Tsitsíjenjnú, kó chónjnu yojojnú kjoaa ngayeje kjoaxki'átoon, ngat'a kui kjoamindyioon xtaa jmí tsi ts'i'e nga kjín ni k'uiéé nga síndo.

¹⁶S'e katsáya kui énkjín xi bí tsoó:

—Ngo nda chon kis'ijñaá ngo t'anangui xi achichí ni katsjá. ¹⁷Kó kui nda chon bí ts'én kats'énkjó: “¿Mí xi sa'in an ngat'a jmíjinna nínga kjoa'atjó an ngayeje ni xi kamá xchána?” ¹⁸Kó bí katsoó yoo: “Kui nií xi sa'in an: sa'inkixóndó án ndi'a nínga foa'atjó an ni xi maxchána, kó ndi'a xi yi'i ngase xi sa'linda an, kía kamaa nga kía kjoa'atjó an ni xi kama xchána kojo ni xi tjinna, ¹⁹s'e nguiee bí xiáan yojona: Ji nda', achichí ni je tikóntjóó, kó kjín nó kjochókjoaa, ti'inkja'yé'ne, chini, t'i, kó tsjats'én tindyin.”

²⁰Tanga Néná bí katsoó: “Chini, a yéjín nga kui nixtjien koye jí, kó ni xi je kachje'éjtjé, ¿'yá xí ts'i'e kama?” ²¹Boa maa kui xta xi tsie kjoachon 'bitikóó yoo, tanga achichí nima síndo nguindyikon Néná.

Bì ts'én akóyá Kjisoo kjoaa nga Néná koon ndií

(Matío 6:25-34)

²²S'e jaskan Kjisoo bí katsoó xta ts'i'e:

—Kuí ni nga bí xiánjnu'un: Ngata ndajín majnú kjoamindyionjnu, kjoaa mí ni xi xiniejnú, kojo kjoaa yojojnú kojo kjoaa njño xi xchajájnú. ²³Ngat'a kjoamindyioon chjí ngasenií ta boajín ni chiniee, kó yojoná chjí ngasenií ta boajín njño xi chajaá. ²⁴Tsitsíjen chiboayajnú nisiee nga jmí ni 'bitiejín, jmí ni maxchájin, tì nde jmíjín nínga foa'átjó ni xi kjinie, kó Néná tsjaá ni xi kjinie. ¿Kó a chjí ngasenií jún ta boajín nisiee? ²⁵¿'Yá ní jún xi kamaa nga masien metro sa'in nk'a ngase yoo nga nda kamaa? ²⁶Ja tsi majínjú ni'ánjnu ngo ni xi chichí, ¿jmí kjoa nga nda kjimajnú kjoaa ni xi ngasee?

²⁷Tsitsíjen chiboayajnú naxó xí tjín nguujin k'ijñaá, kóts'en kjimaxchá, kó ts'énxájin tì nde jmí njño kjóyájin, tanga xiyájnú'un nga nde nda re Salomoo, nda tsi tsie kjoaje kis'iee, kamájin tsjá ngo njño xikoó xi boaja naxoó. ²⁸Kó tsi kui k'ijná xí ngot'e tikón nguujin k'ijñaá kó ndyiojón ngo nguiaa ngo orjno je kití, boa ts'én ts'énkajá njño Néná, ¿ja kó kji'i ngase ni xi sa'in Néná kjoaa jún? ¿Ánni nga tá chiboa s'ijinjnu! ²⁹Kó kuí ni nga ngata ndasenjín mindyionjnu nga kuindyiséjnu mí ni xi xiniejnú, kojo mí ni xi s'iojnu. ³⁰Ngat'a ngayeje kui nií xi mongase xtaa kui ngasondiee, tanga

jún tikónjnú ngo Na'mi xi je be mí ni xi chjiénjnú. ³¹Tanga tasá tindyisénjú kjoabotíxomaa Néná kó ngayeje kui nií, ta s'isonrií nga sakojnú.

Bì ts'én akóyá Kjisoo kjoaa kjoachoon ndi'ak'ajmii

(Matío 6:19-21)

³²'Ngata ndakonjín majnú, jún chotsanga xi tsa'an xi chiboa majnú, ngat'a Na'mijnú, tangat'aa kjoandaa, je boa katsó nga tsajnú nguindie nínga botixómá. ³³Tatíñájnú ngayeje ni xi tjínjnú, kó toon tonchjie ti'ánjnú nga koe'éjnúu xta xi chjieén, ti'andajnú stsa xi kama xchájín, kó chja'átjójnú ndi'ak'ajmi jan kjoachon xi kjuiejín, nínga chejeé kjochójín, kojo nínga cho'indaa kamájiín sa'ínkjié. ³⁴Ngat'a nínga tikón kjoachonjnú, ti kia k'uijñá inimajnú nga.

Bì ts'én akóyá Kjisoo kjoaa ngo moso xi nda kondaa

³⁵T'ijñandajnú yojojnú, kó t'ítí síkijjínú ndi'íjnú, ³⁶kó jún boa ti ti'ánjnú xikoó moso xi koyaa ndia xi tsi'e xaá nga kjo'e tsi ngo ndi'ibixan kijí, nga sa'ínkjanie ngantjoa, kó kui mosoo tatra skjí'x'a. ³⁷Achichí ra tsjaa moso xi kji'iféjín nga kjocho ndiaa, jakoxi nga ti kui ndiaa sa'ínk'ijñát'a yamíxa kó ti kui sa'ínseén. ³⁸Kó nda tsi masien nixtjien kojo nda tsi ndiba'ásieén kjo'e, kó skuie mosoo nga kji'iféjín, achichí ra tsjaa kui mosoo. ³⁹Tanga ngatamakjínjnú kui nií: Tsi nda xi tsi'e ndi'aa skuie mí chiboa nga kjocho chejeé ndi'aa, jakoxi nga nde kjóféjín, kó tsjandiejíín chejeé nga k'os'ien. ⁴⁰Ja kuí ní, jún chjien nga kuindyiondájnú, ngat'a nde xchájínjnú, mí chiboa nga kjo'e ndií nda xi'íin.

Bì ts'én akóyá Kjisoo kjoaa moso xi majín 'niátakoón

(Matío 24:43-51)

⁴¹S'e bí katsó Peé:

—Ndia', ¿A jin xí kini'ínkakínjne kui énkjiín, axa ngayeje xtaa?

⁴²Kó Ndiaa bí katsó:

—¿Yá moso xi kixi kojo xi 'niátakón xi kamaa si'ankjatjosón, kji'a nga ndiaa sa'ínkonda ndi'aa tsi'e nga chiboa má tsjaa ni chinie xtaa? ⁴³Achichí ra tsjaa nda moso xi nga kjo'e ndia tsi'e tjts'én xá xi katse'eé. ⁴⁴Jakoxi ni xi xiánjnú'un nga kui mosoo kuí xí sa'ínkonda ngayeje ni xi tjín ndiaa.

⁴⁵Tanga tsi kui mosoo bí ts'én sa'ínkjó inimaa: K'ondiyárií ndiana nga kjo'e, kó kuí'ítsiya ni nga ko'on moso xi ngase xi xi'íin kojo xi ínchjín, kó skjínie kojo k'uí, kó kama ch'i, ⁴⁶kó nixtin kojo chiboa nga skoyájín kui mosoo nga kjocho ndiaa, kó nga skuie kui nií, achichí ko'on kui mosoo, kó kia nínga síndo xta xi ma 'niátakónjiín sanguíya.

⁴⁷Kui moso xi je be mí ni xi mejeén ndiaa, kó kis'ijñandajín, ti nde kats'énjín ni xi mejeén, achichí kjín n'niú kjoaa. ⁴⁸Tanga kui moso xi bejín mí ni xi mejeén ndiaa, kó kats'én ni xi be nga kjoánií, chiboa

tsí n'niú kjoaá, ngat'a ngayeje xi tsie katse'eé, tsie chjia'aa, kó xi tsie kini'án'niátakón, tsie ngase chjia'aa.

Bí ts'én katsáya Kjisoo nga tangat'anií kui nga kòkjanga xtaa

(Matió 10:34-36)

⁴⁹ 'Jé'ek'ítíngá án kui ngasondiee, ikó achichí mejénna nga je kuitíngal!
⁵⁰ Tanga tjón ma ra ngo kjoanima xi 'niú kjoa'ajin an, ikó achichí nda kjimana ngaskande nga kjotjosón! ⁵¹ ¿A ndyini'ánkjójnú nga kjoaxió jé'ejoo kui t'ananguií? Xiyájnú'un nga jmí, jé'ekakjangá án. ⁵² Ngat'a ngot'e kui'ítsiyanií nga nínga síndo ún xta ngo ndi'a, kòkjanga, ján kama xi kondra k'uíndonii xi ngui joó, kó xi joó kondra k'uíndonii xi ngui jaán.
⁵³ Na'mii kondra kamaa ndií, kó ndií kondra kamaa na'mii, naaa kondra kamaa ndi chjoón, kó ndi chjoón kondra kamaa naaa, nchi'yaá kondra kamaa kjandaa, kó kjandaa kondra kamaa nchi'yaá.

Bí ts'én katsáya Kjisoo kjoaa nga kóts'en nga yájin kui nixtiin

(Matió 16:1-4; Marko 8:11-13)

⁵⁴ Bí katsoó Kjisoo xta kjiín nga:

—Kji'a nga yájnú ndi xi ndibaní nínga 'botjé ts'ueé, tjien má bí 'míjnú: Stsé koa'a, kó boa ma. ⁵⁵ Kó nga foa'a tjo xi ndibaní xtjien nanguii, bí 'míjnú: Sibé kama, kó boa ma. ⁵⁶ ¿Xta jókjen! ¿Ánni nga yajnú nga nda, axa ndajín kama nixtiin nga tsitsijenjnú kó kji'i nk'a jan kajo t'ananguií, kó ánni nga makjínjínjnú kui nixtiin?

Bí ts'én akóyá Kjisoo kjoaa nga tsá s'i'andajinjnú kjoaxti xi tjínjnú jún kjo kondrajnú

(Matió 5:25-26)

⁵⁷ ¿Ánni nga tí júnjín xi boa 'míjnú mí ni xi kixi kó mí ni xi kixjín? ⁵⁸ Tsi tjín xi kotjé'tá'íin kó tsi nguindyikon jáxaa k'uínje, tí'in ji ngo kjoa'niu nga t'índeje kui ndaa nguindiee nga kjóchójnú nínga tikón ne ndi'amasieen, ngat'a tsi k'uíndajínjnú nguindiee, ne ndi'amasieen sa'ínk'as'ieen ji ngo ndajun xi kjojoo ndo'boya. ⁵⁹ Kó xiyaá nga kjotjéjín ji ngaskande nga ik'íchjí jí ngayeje ton xi tjtjéen.

Bí ts'én akóyá Kjisoo kjoaa nga sa'ínk'oyá inimaa xtaa, axa xchaja

13 Tí kui nixtin, tjín já xí katsáyaá Kjisoo nga nda xtítjón xi chjiani Roma xi 'mí Pilato, kjín xó má xta xi chjiani nangui Galilea xi kats'énk'ién, kó jíin kia xó kats'énk'ájiin cho xi kats'énk'ién nga kats'énk'as'ien kjoatjó. ² Kó Kjisoo bí katsó:

—¿A berí takónjnú nga kui xta galilea xi boa kamaá jesón kjoaa nga 'niú kis'ie ngasee jé, ta boajíin ngayeje xta galilea xi ngasee? ³ Xiyájnú'un nga, jmí, tanga tsi si'ank'oyájinjnú yojojnú tsí'e nga si'ankjatjosónjnú Néná, tí boa tí ts'én koyajnú ngayejejnú. ⁴ ¿Axa a berí takónjnú nga xta xi tji'únján

xi jesón nga ts'ákanieé tarié kia Siloe nga tsie ngase jé kis'iee ta boajín ngayeje xta xi chjiani naxindá Jerusalen? ⁵Xiyájnú'un nga, jmí, tanga tsi si'ank'oyájnínú yojójnú tsi'e nga si'ankjatjosónjnú Néná, tí boa tí ts'én koyajnú ngayejejnú.

Bí ts'én íjñá chíboa Kjisoo kjoaa énkjiín yá igo xi jmí to boajájin

⁶S'e katsáya Kjisoo kui énkjiín:

—Ngo nda kis'ijñaa ngo yá igo nguijin nínga 'bitjie tostsijeé, kó kijíkatsijeén tsi ta'a yajaá igo, tanga nde ngo kasakojín. ⁷Kó bí katsoó nda xi ts'énkonda kui nguindiee: “Je ján nóní nga fo'ékatsijeén kui yaá tsi ta'a yajaá igo, tanga nde kjie ngo ndiya sakóna too, kó kuí ni nga tasá tiché jí, ¿mítsjá nga t'anangui ts'én'bix'ian?” ⁸S'e kui nda xi konda kui nguindiee bí katsó: “Ji Ndia, ngat'íjña ra kui noó, ngaskande nga kjonguit'a an nínga sikón, kó kuindyámáraa abono tsi'e nga tsjanga'niuú. ⁹Kó tsi tsjaá to, ngat'íjña, tanga tsi jmí to tsjajín, kama ngatichá nguijee.”

Bí ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo xtachjoón nga nixtin ndikón

¹⁰Ngo nixtin ndikón Kjisoo ts'énbokoyá nguiya ndi'a nínga ndokjoa eén Néná, ¹¹kó kia kis'iña ngo xtachjoón xi tji'únján nóní nga kis'ijñajín ngo asién nixtin xi ndajín xi katsjaá ngo chi'in, kó ta kistso'bá nña, kó nde kamajín kis'iñakixi. ¹²Nga kamábe Kjisoo, tsíchjiaa kó bí katsó:

—Xtachjoón, je íjñandé chi'iin.

¹³Kó Kjisoo íjñasoón tsja kui xtachjoón, kó tjién má kis'ijñakixi, kó kui xtachjoón íts'iyani nga katsjaá kjoaje Néná. ¹⁴Tanga nda nguitokoo ndi'a nínga ndokjoa eén Néná, kats'énxchán ngat'a Kjisoo kats'éndaya nga nixtin ndikón, kó bí katsoó xtaa:

—Jun nixtin tjiín xomanaa nga ma ni'ánxá, s'e ngo nixtin nga ni'ánkja'yá. Jún chjien nga nixtin nga ni'ánxá nga kjindibájnú nga kamandayajnú, jmí tsi nga nixtin nga ni'ánkja'yá.

¹⁵S'e Ndiaa bí katsó:

—Xta jókjen, ¿a 'naxiejínnú nguindie nínga síndo choyojojnú kojo bórrójnú tsi'e nga koejek'i ndójoa nga nixtin ndikón? ¹⁶Kó kuí xtachjoón xi xta tjiee Abraam, kui xi xindajín Satanaa tji'únján nóní nga tjitá'niuú nga kats'én'oón, ¿a kamajín kachjándó nga íjñandé nga nixtin ndikón?

¹⁷Nga katsó Kjisoo kui ni, achichí soboá kamaá xta xi kondraa, tanga ngayeje xta naxindaá achichí tsja kamaá kjoaa kjoaje xi kats'én Kjisoo.

Bí ts'én íjñá chíboa Kjisoo kjoaa énkjiín xojmaá mostasaa

(*Matiq 13:31-32; Marko 4:30-32*)

¹⁸Kó Kjisoo bí katsó nga:

—¿Mí ni xi k'uijñáchíboanijnú'un nínga botixómá Néná, kó mí ni xi boa má kji'i? ¹⁹Xikó má ngo ndi xojmaá mostasa xi ngo nda iskjíbe kó ítjie

nguijin jnoo, kó kamá xchá, kó kamá je kó nisie xi tjin nk'a jan kia indo ndoḃoaa tjiaa yaá.

Bì ts'én tǵná chiboā Kjisoo kjoaa énkjiín nisan xi mindyiakátjo paan

(Matiō 13:33)

²⁰Kó tì bì tì katsó nguínì:

—¿Mí ni xi kama k'uijñáchiboayajnú'un, nínga botixómá Néná? ²¹Xikó maá nisan xi mindyiaa nda'yo paan, xi ján chiboā iskǵibe ngo xtachjoón s'e kia indyiaá ndsokoaan nñoō ngaskande nga kaxongatjo ngayeje.

Bì ts'én akóyá Kjisoo kjoaa ngantjoa xkjoó

(Matiō 7:13-14, 21-23)

²²Kó Kjisoo kijí ngayeje naxindá, kojo nangui xixi nga akóyá eén Néná, kó nga kijí naxindá Jerusalen. ²³Ngo xi bì katsoó:

—Ndia', ¿a chiboa tsí má xi fotjo'aa?

Kó s'e Kjisoo bì katsó:

²⁴—Tì'ánjnú ngo kjoa'niu nga kuítjás'ienjnú ngantjoa xkjoó, ngat'a xiyájnú'un nga achichí má xta xi kamamejeén k'os'ien, kó kamájiín.

²⁵Nguije jastjien ndiaa ndi'aa kó nguije kui'íchjá ngantjoaa, kó nguije tindyiajnú nditsen jan nga si'ankjaniejnú ngantjoaa nga bì k'uinjnú:

“Ndia', Ndia', chjáj'ejne”, kó nga kuichjia kui, bì katsojnú: “Bejín an ñá kjindibájnú.” ²⁶Kó s'e bì k'uinjnú: “Nguindyikin ji nga kichinie kojo nga ki'yójne, kó akakayé ji nínga síndo nditsenjne.” ²⁷Kó bì katsojnú: “Bejín an ñá kjindibájnú, tixión boa'ájnú, ngat'a xta xi ndajínjnú.” ²⁸Kia xcha'ájnú kojo kjonie n'niuujnú, kjì'a nga xchajnú Abraam, Isaa, Jakob kojo ngayeje já chjinie'eén Néná nga síndo nínga botixómá Néná, kó jún nditsen kuindyiónjnú. ²⁹Kó nga nijún tjingui ngasondiee nga kjindibáni xtaa, kó k'uíndot'a yamíxaa nínga botixómá Néná. ³⁰Kó k'íee, nga xta xi kjuiet'aa kui xi tjon kama, kó xi tjoón kui xi kjuiet'a kama.

Bì ts'én kamándaseen Kjisoo kjoaa xta naxindá Jerusalen

(Matiō 23:37-39)

³¹Tì kuii chiboā jachó já fariseo xi bì katsoó Kjisoo:

—Tjatje ji Kjisoo, xín t'en ji ngat'a Erodee mejeén sa'ínk'ieén.

³²Kó Kjisoo bì katsoó kui jaá:

—Tanguínjnú kó bì t'ínjnú kui xaññaá: “Nga k'oxié an xindajín xi tjíjiin xtaa, kó sa'indaya an ngot'e kojo ndyiojón, kó xi ma ján nixtin kama ni xi sa'in an.” ³³Tanga chjien nga ngot'e kojo ndyiojón, kojo nguii kjuin rá an ndiyana ngaskande nga kjocho an naxindá Jerusalen, ngat'a kamájin tsi xín nangui koya ngo nda chjinie'eén Néná.

³⁴¡Jún xta naxindá Jerusalen, jún xta naxindá Jerusalen, xi ni'ánk'iénjnú já chjinie'eén Néná kó ndijo foyájnú xta xi nanguiyajnú! ¡Kó tjin ndiya kamámejéna itikojnú'un, xikó ts'en 'bitíko ndí xanda naa nguindie ngaa,

kó kamámejénjínjnú! ³⁵Ngot'e'ne, nguindiejnú k'uijñámasien, kó xiyaá nga nguítì xchejín ní, ngaskande nga kjochó nìxtin nga bì k'uinjnú: “Ngatama chikonñé xi ndibaní ngajoo Ndiáná.”

Bì ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo ndá xi ma ske yoojoo

14 Kó ngo nìxtin ndikón, Kjisoo kijjkinie nño ndi'aa ngo ndá xi tjiín xá xi ndá fariseo, kó já fariseo xi ngasee askotsijen ndá ndaá ni xi kats'én Kjisoo. ²Kó ngo ndá xi ske yoojoo kis'ijña nguindyikón Kjisoo. ³Kó Kjisoo bì katsoó já chjiniékjoakitii kojo já fariseoo:

—¿A tsjandíe kjoakitii nga kama, axa kamájín si'andayá ngo xi oon nga nìxtin ndikón?

⁴Xió kis'indo kui jaá, s'e Kjisoo kats'éndaya ndá xi oon, s'e kats'énkjí. ⁵Kó Kjisoo bì katsoó kui jaá:

—Tsi ngo ndijnú kojo tsi choyojohnú k'okayá ngo ndaách'i, ¿a mí tsí tì kji'a ko'naxiéjnú nda tsi nìxtin ndikón?

⁶Kó nde jmjín xi kamákón nga tsíchjia ngase.

Bì ts'én tsíchjia Kjisoo kjoaa xta xi fí ngo ndi'ibixan

⁷Kjisoo kamábe kóts'en foa'ájin yaxíríe xi tjón síndo t'a yamíxaa, kó bì katsoó nga ínijmíí kui énkjiín:

⁸—Kji'a nga tjín xí kotsoyaa tsi'e nga k'uín jí ngo ndi'ibixan, ngata jjín tjón mindyint'e ji yamíxa, ngat'a tsi kjochó ngo xi ndikón ngase tã boajjín ji, ⁹kó tsi kjochó xi katsáyaá kó bì katsoo: “Te'éndiée nga k'uijñá kui nguindiee kui xi'bi”, kó achichí soboa kamaa nga kuindyin ji nguindie xi fet'aa. ¹⁰Tasá kji'a nga tjín xí kotsoyaa tsi'e nga k'uín jí ngo ndi'ibixan, t'en ji, kó ngaskande nguindie nínga fet'aa tindyin, tsi'e nga, nga skuiee xi tsi'e s'uee, bì katsoo: “Nda amingo', jabí'in tasá k'ie tindyin nínga tikón kui nguindie xi tjón xi'bi”, kó kji'a nga k'uié kjoaje nguindyikón xta xi nijan síndoojoo t'a yamíxaa. ¹¹Ngat'a ngayeje xta xi nk'a k'oxié yoojoo, nguindie jan si'ank'íjñá, kó xi nguindie jan kui'íjñá yoojoo, kuí boa xi nk'a si'ank'íjñá.

¹²Kjisoo tì bì tì katsoó ndá xi katsáyaá s'ué xí kats'én:

—Kji'a nga si'in ji ngo s'ué kojo tsi ni chinie ko'e'ée xtaa, ngata 'míyeejín já amingoo, kojo já nts'ie, kojo xingui, kojo xta t'a ndi'aa xi choon, ngat'a kui xtaa kotsoya nguinií ni xi sa'ín kó tsja'óyá nguinií ni xi tiboe'ée.

¹³Tasá kji'a nga ngo s'ué si'in, 'íyee xta nímāa, xta xi nímā tsja, xta xi majín fí, kojo xta xi tika, ¹⁴kó achichí tsja ngatamaa, ngat'a kui xtaa kamájín kui'íchjii, tanga kji'a nga kamachjii kji'a nga kjoa'á'yaá xta xi kixi.

Bì ts'én íjñá chiboa Kjisoo kjoaa énkjiín nga chinie nño nga jñoó

¹⁵Nga tsint'íe kui nii, ngo ndá xi tikónt'ajo yamíxa Kjisoo, bì katsoo:

—Achichí ra tsjaa xi skjinié ni chinie nguivaa nínga botixómá Néná.

¹⁶S'e Kjisoo bì katsoó kui ndaa:

—Nga nda kats'éndá ni chinie nga jñoó, kó achichí xta katsáyaá. ¹⁷Kó nga jachó chīboá nga xinie kui nii, katsanguiya nda mosoo nga bi katsoo xta xi katsáyaá: “Ndibájnú ngat'a je tikónda ngayeje nii.” ¹⁸Kó ngayeje xtaa íts'iyanií nga tsi'á ngo kjoani'ánjetakón, ngat'a kijjín, kó xi tjoón bi katsó: “Kjoaa ngo nangui ts'atsie an, kó chjien nga kjuinkátsijeen, ti'injetakín ní.” ¹⁹Ingo xi bi katsó: “Kjoaa ún 'niú choyojo xi'in xi ni'ánxájo ts'atsie an, kó kuí ts'énfíkjit'oyájo an, ti'injetakín ní.” ²⁰Kó ingo xi bi katsó: “Ngot'e maá ixán an kó majín fí an.” ²¹Nga jachó nguini mosoo katsáyaá ndia xi tjíts'én s'ueé, kó achichí kats'énxchán kuí ndaa, s'e bi katsoó mosoo: “T'en ji ngayeje nínga síndo nditsen, kojo ndiyátié, kó ndibéje ngayeje xta nima, xta xi nima tsja, xta xi nima se, kojo xta xi tika.” ²²Kó nda mosoo bi katsó: “Ndia, je kats'en an ngayeje ni xi kase ní, kó ta kó tjín ngase nguindie.” ²³Kó bi katsoó mosoo ndia xi tsi'e s'ueé: “T'en ji ngayeje ndiyanguí, kojo ndiya k'ijná, kó ndibéje kjoa'niu ngayeje xta, tsi'e nga stsie ndi'ana.” ²⁴Ngat'a xiyaá nga nde ngojín xta xi xá katsáyaá xi skót'a ni chinie xi kachján ndi'ana.

Bi ts'én tsíchjia Kjisoo kjoaa nga xtaa chji s'inguii nga fitjinguui Kristoo

²⁵Achichí xta xi tjimájo Kjisoo, s'e tatra kasasien, kó bi katsoó ngayeje xtaa: ²⁶—Tsi tjín xí mejeén koejetjinguina kó tsi 'niú tjó ngasee na'mii, naaa, chjoón, ndií, nts'ie, ndichja kojo ngaskande yojo, kamájin xtana kama. ²⁷Kó xi mejénjín nga koyát'a ngo kroo, s'e koejetjinguina, kamájin xta tsá'an kama. ²⁸¿Yá jún xi tsi ngo tarié si'andajnú, nga tjónjín xchísonjnú kó tjín ton kjojo, tsi'e nga xchajnú tsi kjochó'á kojo tsi jmi? ²⁹Tsi'e nga tsi ta nguie íts'iyanií xoó kó tsi kamandojoiín, ngayeje xtaa kojnokiejnú, ³⁰nga bi katso: “Kui ndaa íts'iyanií nga kats'éndá ngo tarié, kó kamandojoiín.” ³¹¿Xa' yá nda re xi koejekjánjo kje'e nda ree, kó tjónjín má ra skósoón tsi sa'ín, nga tie mi ma jajuún, kó kan mi ma jajuún nda re xi kondraa? ³²Kó tsi kamájin, nga s'e kjin ts'éndibá nda re xi kondraa, tasá nga tsanguiyaa xta tsi'e nga koejekí'a kjoaxió. ³³Boa ts'én, ngayeje jún xi tjónjín k'uijñamasienjnú ngayeje ni xi tjínjnú, kamájin xtana kama.

Bi ts'én ijná chīboá Kjisoo kjoaa naxaa

(Matío 5:13; Marko 9:50)

³⁴'Nda naxaa, tanga tsi nguiti ndiájin kama, ¿kóts'en kamandiá nguini? ³⁵Tasá kuichíjmi ngat'a nguiti kamachjienjín tsi'e orjnoo, ti nde tsi'e nga kama k'uití ye'e choo. Xi tjín tjiBonijon nga kuint'ie, ngatint'ie kuí eén.

Bi ts'én ijná chīboá Kjisoo kjoaa énkjiín chotsanga xi kichajaá

(Matío 18:10-14)

15 Achichí xta xi foa'á'yá ton xi machjítjé ni kojo xtajé kijjókntiña Kjisoo, tsi'e nga tsint'ie ni xi tsíchjia, ²kó já fariseoo kojo já chjinekjokaitii, bi katsó nga tsíchjiata'in Kjisoo:

—Kui ndaa achichí nda ya'a xtajé, kó ngaskande nño kjiniejo.

³Kó s'e Kjisoo katsáyaá kui énkjiín:

⁴—¿Yá nda xi tsi úchan má chotsanga xi tjiín, kó tsi ngo xchajaa, nga k'uijñamasienjín xi ngui ichítíe kojo yichán nijaan nangui kjitiyaa, tsi'e nga koejengase xi ngoo ngaskande nga sakoó? ⁵Kó nguije sakoó, ngaskande tsja ma kamaa nga ngasón tjiaa kui'íjñásón, ⁶kó nga kjóchó ndi'aa, kui'ítikó xta xi nda ya'a kojo xta t'a ndi'aa kó bī katsoo: “Tsja ngatamájnu, ngat'a je kasakona chotsanga xi kichajána.” ⁷Ja boá t'íxian an nga tsie ngase kjoatsja k'uié ndi'ak'ajmi jan tangat'anií nga ngo xtajé xi sa'ínk'oyá yoojo, ta boajín xi ngui ichítíe kojo yichán nijan xi kixi xi chjiénjiín nga sa'ínk'oyá yoojo.

Bī ts'én íjñá chíboá Kjisoo kjoaa énkjiín ton xi kichajaa

⁸¿Axa 'yá xtachjoón xi tsi tie ton tikoón, kó tsi ngo xchajaa, nga kui'ítjín ngo ndi'ixó kojo kotichá ndi'aa, kó kongase chan chan ngaskande nga sakoó? ⁹Kó nguije sakoó, kui'ítikó xta xi nda ya'a kojo xta t'a ndi'aa kó bī katsoo: “Tsja ngatamájnu, ngat'a je kasakona ton xi kichajána.” ¹⁰Ja boá t'íxian an nga 'bé kjoatsja nguindyikón ndítsjiee Néná nga ngo xtajé xī sa'ínk'oyá yoojo.

Bī ts'én íjñá chíboá Kjisoo kjoaa énkjiín ngo ndi xi taxkiya kats'énkjié ni xi katsjaá na'mii

¹¹Tī bī tī katsó Kjisoo nga:

—Ngo nda kis'ijñaá jó ndi xī'in. ¹²Kó ndi xī kjindíí bī katsoó na'mii: “Na'mi!, te'le ní ni xi tsoboána, ni xi tjiín.” Kó na'mii katsjaá ni xi tsoboáá kui ndíí. ¹³Kó nguije ja'a chiboa nixtin, kui ndaa ítikó ngayeje ni xi katse'eé s'e kijí kje'e naxindá kjin, kó kīa kis'ijña nga taxkiya kats'énkjié ngayeje toon nga kats'éntsajo yoojo. ¹⁴Nguije kats'énkjié ngayeje toon, kjindibá ngo kjindíá kui nguindiee, kó kui ndaa, íts'iyanií nga ja'a kjindíá ndatsa kui. ¹⁵Kó kijí, s'e tsangasexaá ngo nda xi chjiani kui nguindiee, xi kats'énkjí nínga choon chinga. ¹⁶Kó kui ndaa kamámejeén iskjinie ni chiniee chingaa, tanga jmíjín xi katsjaá. ¹⁷S'e tichaán kamákjín kui nií, s'e bī katsó: “¡Achichí kjín mosoo na'mina xi tjiín ni chinie ndi'ana, kó án kjí'me kjindíá án! ¹⁸Tasá kjuin nguiñá an ndi'ana, kó bī xiáan na'mina: Na'mi!, je kats'enjé án kondraa ndi'ak'ajmii kojo kats'enjé án nguindyikin. ¹⁹Ngaskande nguiti kamájín ndíí sé ní, te'éxéní xikoó ngo mosoo.” ²⁰S'e kijí nguiní ndi'aa na'mii.

²¹Tī s'e kjin ts'éndibání nga kamábe na'mii kó nima kamaá, s'e kijíjka'áyindiya, janíkjá kó atíndsoa'á. ²¹Kó kui ndaa bī katsó: “Na'mi!, je kats'enjé án kondraa ndi'ak'ajmii kojo kats'enjé án nguindyikin, kó ngaskande nguiti kamájín ndíí sé ní.” ²²Tanga na'mii bī katsoó mosoo: “Naxiéjnu ngo njño xi tsja kjí'i, kó t'í'ankajajnu ndina kó t'íjñájnu ngo stingaró tsja, kojo tjayájnu ndié. ²³Kó ndibájojnú choyoyo xi 'niú jee, s'e t'í'ank'ienjnu, xiníe kó tsja ngat'iená, ²⁴ngat'a kui ndina k'ien katsaki, kó ja'á'yaá, kichajá katsaki, kó kasakona.” Kó its'iyanií nga kats'én s'ué.

²⁵ 'Nda xi xchaá xingaá nguujin jno tjíts'enxá, kó nga jachótiña ndi'aa tsint'ieé só kó kamábe nga tjíchá, ²⁶ kó tsíchjiaa ngo mosoo na'mii, kó asíyaá mí ni xi kjima. ²⁷ S'e bí katsó kui mosoo: "Nts'ie je'e, kó na'mii ngo choyojo xi 'niú je kats'énk'ién, kjoaa nga nda je'e ndíi kó nga jmí ch'iinjíin." ²⁸ S'e kats'énxchán kui nda xi xchaá kó kamámejénjiiin ts'as'ien. S'e jataxie na'mii kó índaseen ts'i'e nga ts'as'ien. ²⁹ Tanga kui nda xi xchaá bí katsoó na'mii: "Tsitsíjin na'mi', kó tjín nónií nga tjíts'enxájo, kó ngatsjé nixtin tjíts'enk'atjosoón, kó nde ngo ndi chotsanga boe'éjinní ts'i'e nga sa'in an ngo s'ue kó skjíniejo an já amingona. ³⁰ Tanga nga je'e ndíi, xi je kats'énkjie ngayeje ton xi katse'ée ndoboa ínchjínmasién, kini'ínk'íin ngo choyojo xi 'niú je." ³¹ S'e bí katsó na'mii: "Jí ndi', ngatsjé nixtin tindyinjení, kó ngayeje ni xi tjínna je jí tse. ³² Tanga chjien nga kats'en an kui s'ueé ts'i'e nga tsja kamána, ngat'a nts'ie je k'ien katsaki, tanga ngot'e je ja'á'yaá, kichajá katsaki, tanga je kasakona."

Bí ts'én íjñá chiboa Kjisoo kjoaa énkjiiin moso xi majín 'niátakón

16 Kjisoo bí katsoó xta ts'i'e: —Nga ndiya kis'íjña ngo nda chon xi kis'iee ngo moso xi askoon ngayeje nii kojo xi kats'énxájo toon, kó kui nda choon tsint'ieé nga mosoo kats'énkjiién toon. ² Kó kui nda choon tsíchjiaa kó bí katsoó: "¿Mí kjoa nga bí kji'i ni xi ts'énnt'ie an kjoaa ji? Tí'ink'as'ínni xki kjoaa ngayeje ni kojo ton xi tjínna ngat'a je nguítí kamájín nga mosona kama ngase ji." ³ Kó s'e nda mosoo bí ts'én kats'énkjó: "¿Mí xi sa'in an? Ngat'a nguítí tsjaxájínna ndiana, kamájínna tsi t'anangui kokjan an, kó achichí soboána nga tonchjie kuí'a an. ⁴ Je be an mí ni xi sa'in an ts'i'e nga nguie kongatjinguina ndiana kjoaa xá moso xi tjíts'en an, ngayeje xta skjíx'ana ngantjoa ndi'aa." ⁵ Kó tsíchjiaa ngayeje xta xi tjtjieén toon ndiaa, kó bí katsoó xi tjoón: "¿Kó tjín tjtjieén ts'i'e ndiana?" ⁶ Bí katsó kui ndaa: "Úchan barrí isti." S'e bí katsó mosoo: "Ji'ín chjábe xojon nínga kjit'a xkii, kó ichítíé tsí t'íjñí." ⁷ S'e bí katsoó kje'e xi tjtjieén nga: "Kó jí, ¿kó tjín tjtjieén?" S'e bí katsó kui ndaa: "Tie mī koxta to ndsokoan ñño." Kó bí katsó mosoo: "Ji'ín chjábe xojon nínga kjit'a xkii, kó jin mī koxta t'íjñí." ⁸ Nga kamábe kui nii nda xi ts'i'e xaá, achichí kats'entsjajo kui moso xi ndajíin ngat'a ta nisién kjínkón kamá nga kats'én kui nii, ngat'a xta xi tjín kuí ngasondiee, maña ngase ts'énjo xta xkjín ta boajín xta xi chjiani ndi'íi.

⁹ Kó án bí xiánjnú'un jún: Tí'ankjienjnú kjoachon xi tjín kuí ngasondiee nga kosikojójnú xtaa, ts'i'e nga kjín ngase amingo k'uiéjnú, kia kama nga kjuie kui kjoachoon, Néná tsjajnú nguíndie xi tikón ngatsjé nixtin.

¹⁰ Xta xi nda ma 'niátakón nga skoón ni xi chiboa, tí kama'niátakón nga skoón ni xi tsie, kó xta xi kixjín nga ni xi chiboa, tí boá tí ts'én ni xi tsiee kixjín kama. ¹¹ Ja tsi kjoachon xi kixjín kamá'niátakónjínjún, ¿'yá xí kama'niátakónjún ni xi jakoxii? ¹² Kó tsi ni xi ts'i'e kje'e xta kamá'niátakónjínjún nga kamájín kichonjún, ¿'yá xí tsjajnú ni xi tsajún?

¹³ Nde ngojín moso xi jó ndia sa'inseén, ngat'a ngo ch'o kamaa, kó xi ingoo tjó kamaa, kojo tsi ngo ndasen kamaa, kó xi ingoo ndasenjín kamaa. Kamájín mosoo Néná kojo mosoo kjoachoon kamájín.

¹⁴ Kó tsint'ieé kui nii já fariseoo, kui xta xi achichí tsja kamaá toon, kó tsajnókie Kjisoo. ¹⁵ Kó Kjisoo bi katsoó kui jaá:

—Jún nguindyikon xtaa kixi majnú yojónú, tanga Néná be kó kji'i inimajnú, ngat'a ni xi achichí je maá xtaa, tanga Néná ni xi ta nisién 'niú ch'o kji'i maa kui.

Bi ts'én akóyá Kjisoo kjoaa kjoakitij kojo nínga botixómá Néná

¹⁶ Kjoakitij kojo ni xi kats'én'indó já chjnie'eén Néná jet'a ni ngaskande nga kis'ijña Jua Bautistaa, kó ndeskande koó kji'a tji'bínijmi éntjatsiee nínga botixómá Néná, kó ngayeje xtaa xi ts'én ngo kjoa'niú tsi'e nga k'os'ien kui nguindiee.

¹⁷ Tanga nde chií ni'ínjín tsi kjuie ndi'ak'ajmii kojo t'anangui, ta boajiín nga xchajat'a chií ni xi kjit'a xojon kjoakitij Néná.

Bi ts'én akóyá Kjisoo kjoaa xta xi je ixán kó 'bínido xkjín

(Matio 19:1-12; Marko 10:1-12)

¹⁸ Ta'yaní xi kui'ijña chjoón, kó tsi kje'e chjoón kuixanjo, tjíts'ent'arií kjoa chjoón, kó xi kuixanjo chjoón xi je ik'ijñaá, ti tjíts'ent'arií kjoa chjoón.

Bi ts'én ijña chiboa Kjisoo kjoaa nda choon kojo Laá

¹⁹ Ngo nda chon kis'ijña xi achichí tsjakon njño tsaja, kó ndyiojón ndyiojón kats'én s'ué nga katsjá ni chinie xi chjí. ²⁰ Ngantjoa ndi'aa kui nda choon kis'ijña ngo nda nima xi tsi'á chjie xi 'mí Laá xi tsajaá ndo, ²¹ kó achichí bojó kamaá kui ndaa kó kamámején maá iskjinie ni xi ixónguií yamíxaa nda choon, kó ngaskande nñaá katomájón má ndoo Laá. ²² Tichaán jachó nixtin nga k'ien Laá, kó ndítsjiee Néná kijjjo nínga tikón nguindie ndikoón Abraam, kó ti k'ien nda choon, kó akjanijín kuí. ²³ Kó nda choon ndoboank'ieen kini'ánkji, kó achichí kjoanima kini'ánkja'a kíaa, s'e tichaán kamábe nínga tikón Abraam kó Laá kja tikónt'aa. ²⁴ Kó s'e nda choon tsíchjiaa Abraam nga bi katsoó: “Na'mi Abraam, ngatama nima an, kó nanguíye ji Laá tsi'e nga kui'ingandá ndójoa tokotsja kó s'e ngats'énk'andyi najen án, ngat'a achichí kjoanima ts'énfoa'atio an nguijn kui ndi'í.” ²⁵ Tanga Abraam bi katsoó: “Ji ndi', ngatja'átsjieen nga kji'a nga kixindyin ji ngasondie achichí ni katse'eé, kó Laá achichí ni xi ndajín xi katse'eé kui, tanga ngot'e'ne Laá achichí tjíni'ándajoon k'iee, kó jí achichí tsie kjoanima tibitjatí. ²⁶ Kó kjoaa ngayeje kui nii, ngo tixa nanga tikón kó achichí kjin tindyionña xingui, kó majín tsi ngo xi k'iee kojeje ni jánján, kojo tsi ngo xi jánján kjindibáni nga kjindibá k'iee.” ²⁷ S'e bi katsó kui nda choon: “Niú mí'aa na'mi, tsi'e nga konanguíye ji Laá ndi'aa na'mina, ²⁸ ngat'a ún má nts'ieé án xí kotsoyaa tsi'e nga ti k'iejín kjindibá k'iee kui

nguindie nínga tsie kjoanímā bitjatioó.”²⁹ S'e Abraam bĭ katsoó: “Je tikoón kjoakitĭi Moisee kojo ni xi kats'én'indó já chjinie'eén Néná, ĩNgatint'ié'én kuí jaá!”³⁰ S'e bĭ katsó nguini kui ndā choon: “Jmí nā'mi Abraam, tanga tsi ngo xi je k'ien koejekoon kui jaá, sa'ínk'oyá vojoo kjoaa ni xi ndajín kjĭi xi ndyits'en.”³¹ Tanga bĭ katsó Abraam: “Tsi nt'iéjĭin kjoakiti xi kats'éndā Moisee kojo ni xi kats'én'indó já chjinie'eén Néná, tĭ boā tĭ ts'én nde s'ĭijnjĭin nga ngo xta xi je k'ien xi kjoa'á'yaá.”

Bĭ ts'én akóyá Kjisoo kjoaa xta xi tangat'anĭi kui nga ts'én jé xta xi ngasee

(Matĭo 18:6-7, 21-22; Marko 9:42)

17 S'e Kjisoo bĭ katsoó nga tsíchjĭajo xta tsi'e: —Achichí ni'in kjĭi nga jmĭjĭin xi stĭnguú kjoaa nga ngo jé sa'ín, ĩtanga nĭmā xó xi sa'ín ngo ni tsi'e nga kje'e xĭ sa'ínjé!² Tasá ngo ndijoo molino ngatĭt'a kjásén, s'e ngat'ajmĭjin vojoo nguĭjin ndachĭkoón, tā boajĭin tsi ngo ni sa'ín tsi'e nga ngo kui já kjindĭí sa'ínjé.³ Kuí ni nga, ĩChónjnú ngayeje ni xi sĭ'ánjnú!

'Tsi ngo nts'ie sa'ín ngo jé, tĭ'inxchĭnje, kó tsi sa'ínk'oyá vojoo nga nguitĭ boajĭn sa'ín, tĭ'injetakĭin.⁴ Tsi yito ndiĭya sa'ínjé kondra tse nga ngo nixtiĭn, kó tsi yito ndiĭya bĭ katsoo: “Sa'ínk'oyá an vojona, tĭ'injetakĭn ní”, tĭ'injetakĭin.

Bĭ ts'én akóyá Kjisoo kjoa kjoas'ĭjĭin

⁵Kó já apostroo bĭ katsoó:

—Ndiā, tasĭkejejne tsi'e nga 'niú ngase s'ĭijnjne.

⁶S'e Kjisoo bĭ katsó:

—Tsi s'ĭjin chĭjĭnú xikó maá ngo xojmaá mostasa, kama bĭ k'uĭjnú kui yá sikómoroo: “Ngatjoníyá ĭi, kó nguĭjin ndachĭkoón ngatamatĭje ĭi”, kó kuĭnt'ié'én kui yaá.

Bĭ ts'én ĭjĭná chĭboā Kjisoo kjoaa moso xi ts'enkjátjosón xaá

⁷¿Yá ni jún xi tsi ngo moso tikónjnú kó nguĭje kijĭts'énxá nguĭjin jnoo kojo tsi cho askoon, nguĭje kjĭndĭbá, bĭ k'uĭjnú: “Tĭtjé, kó tĭndyint'e ĭi yamáxaa?”⁸ ¿A mí tsĭ tasá bĭ k'uĭjnú: “Tĭ'inde ní ni chinie, kó t'inde vojoo kó tĭ'insennĭ nga t'íyénĭ ni xi skjĭnie an kojo ni xi k'uú an, kó nguĭje kamána kama xĭnĭ ĭi kojo s'ĭ ĭi?”⁹ ¿A ko'eéjnú ndok'óchĭi kui mosoo kjoaa nga je kats'én ni xi k'i'mĭí? Jmí rā xián án.¹⁰ Tĭ boā tĭ ts'én jún, nguĭje kĭni'ánjnú ngayeje ni xi k'i'mĭjnú, kama bĭ k'uĭjnú: “Moso xi nde jmĭ ni chĭjĭín nā, ngat'a tā kuí tsi ni xi tsoboáná xi kĭni'án.”

Bĭ ts'én kats'éndaya Kjisoo tie já xĭ tĭjĭin chĭ'in xi ts'enkjátjósón tĭjĭin yojoná

¹¹Kó kjĭ'a nga kĭjĭ Kjisoo naxĭndá Jerusalen kó nga ja'a xtĭjen nangui Samariā kojo nangui Galilea.¹² Kó nga ts'as'ien ngo ndi nangui, jachókoón

tie já xí tjiín chi'in xi ts'enkjátsón tjiín yojoná, kó tã kjin kasasien, ¹³kó 'niú askandáya nga b̄i katsó:

—¡Kjiso!, Mostro!, ngatama n̄imaa jin!

¹⁴Nga kamábe Kjisoó kui jaá, b̄i katsoó:

—Tanguínjnu kó takojnú yojojnú chiná'mii.

Kó tjienga ndyifí nguiya ndiyaá kamátsjie nga katjo'óxiín chi'iin. ¹⁵Kó s'e ngo kui jaá, nga kamábe nga je kamándaya, kijí'oyá nguini nínga tikón Kjisoó, kó askandáya má nga katsjaá kjoaje Néná, ¹⁶kó nga jachókoón Kjisoó, asién tikoón, ngaskande nga jachót'aa kjen t'ananguií nga katsjaá ndok'óchji, kui ndaa k̄ia chjiani nangui Samaria. ¹⁷S'e Kjisoó b̄i katsoó kui ndaa:

—¿A tiejín majnú xi kamátsjiejón chi'injnu? ¿Kó xi ngui nijaan ñá síndo?

¹⁸¿A jmíjín ngase xi kjindibátsjaá kjoaje Néná, a tã kuí tsi nda xi chjiani nangui Samaria?

¹⁹Kó Kjisoó b̄i katsoó kui ndaa:

—Tisítjin, kó t'en'ne, kjoas'ijiin xi je ts'axié'aa.

B̄i ts'én katsáya Kjisoó kjoaa n̄ixtin nga kotíxoma Néná

(Matio 24:23-28, 36-41)

²⁰Já fariseoó asíyaá Kjisoó kjoaa kji'a ní nga kjindibá n̄ixtin nga kotíxoma Néná, kó Kjisoó b̄i katsoó:

—Jmí tsi tsijen kama kji'a nga kotíxoma Néná, ²¹jmíjín xi b̄i katso: “K'ie tikón”, kojo tsi “jánján tikón”, ngat'a Néná je ts'énbotixómá nguíjinjnu.

²²Kó s'e b̄i katsoó xtã tsi'e:

—Kjochó ngo n̄ixtin nga kamamejénjnu nga nde tã ngo n̄ixtin xchajnú ndíí nda xi'iin, kó xchajínjnu. ²³Kó tjiín xi b̄i katsojnu: “¡K'ie tikón!” kojo tsi “¡jánján tikón!”, tanga ngatã monguínjnjnu, t̄i nde ngatã monguintjnguijnjnu. ²⁴Ngat'a xikó maá nga foa'at'e nga 'na ma ndeskande ngo ngande ngaskande xi ingo ngandee ndi'ak'ajmii, boa má kama n̄ixtin nga kjo'e ndíí nda xi'iin. ²⁵Tanga tjón ma ra achichí kjoanimã kjoa'atio, kó ngayeje xtã xi'bi xi sa'ínch'o. ²⁶Kó xikó kamá n̄ixtin nga kis'ijña Noe, boa má kama n̄ixtin nga kjo'e ndíí nda xi'iin. ²⁷Iskjinie, kats'e, ixán, kojo kats'énkixan xkjín kui xtaa, ngaskande nga Noe ts'as'ien nguiya tjotso jee, s'e kjindibá sts'eniuú kó kats'énkjié ngayeje xtaa. ²⁸T̄i boa t̄i kama xikó kamá nga kis'ijña Lot, iskjinie, kats'e, ts'atsie, atíñá, ítjie kojo kats'éndá ndi'a, ²⁹tanga n̄ixtin nga jatjo Lot naxindá Sodoma, kji'a ixó ni ndí'í kojo asufre ndi'ak'ajmii, kó kats'énkjié ngayeje xtaa. ³⁰Boa má kama nga kókó vojoo ndíí nda xi'iin.

³¹Kui n̄ixtin jan, xi tikón nk'aa ndi'aa, kó s'e nii nguiya ndi'aa ndyia, ngatã fotjajénjín tsi'e nga skibe, kó xi nguíjin jnoo tso'bá, ngatã fí'oyájin.

³²Ngatja'átsjienjnu ni xi kamaá chjoón Lot. ³³Ngat'a ngayeje xi mejeén k'oxié'á kjoamindyioón, sa'ínchaja, kó ngayeje xi sa'ínchaja, kjotjo'a.

³⁴Xiyájnú'un jún nga kui nixtjieen tsi jó xta xi kjiyojo ngo ngasón nchan, ngo chjábe, s'e ngo k'uijñá. ³⁵Tsi jó ínychjín xi nijan k'ó, ngo chjábe, s'e ngo k'uijñá. ³⁶Tsi jó já ndyits'énxá nguujin jnoo, ngo konguínjo, kó ngo k'uijñá.

³⁷Kó bī katsó xta Kjisoo:

—¿Ná ní nga boá kama Ndiá'?

S'e Kjisoo bī katsó:

—Nínga tikón yojo k'ieen, kia kamatikó ríkieé.

Bī ts'én ijñá chiboa Kjisoo kjoaa énkjiín xtachjoón k'án
xi je k'ien xi'iin kojo Ne ndi'amasien xi kixijín

18 Kjisoo ínjimíi kui énkjiín xtaa, kjoaa nga chjien nga kuichjiaa Néná ngatsjé nixtin, kó nga koyayajín, ²bī katsoó:

—Ngo naxindá kis'ijña ngo ne ndi'amasien xi katsakjonjín Néná, kó kamábendikónjín xtaa. ³Kó ngo xtachjoón k'án xi je k'ien xi'iin kis'ijña tī kui naxindaá, kui xtachjoón ngotjón ngotjón kijíkoón kui ne ndi'amasieen nga bī katsoó: “Kixi tī'insenní kjoaa ni xi tjínna an kojo kondrana.” ⁴Kó kjín nixtin nga kamámejénjín kui ne ndi'amasieen nga kats'éenseén, tanga tichaán bī ts'én yíjin kon: “Nda tsi tsakjonjín an Néná, kó tī bendikónjín an xtaa, ⁵tanga, kui xtachjoón tjíts'enxtína, tasá kixi sa'inseen, ngat'a tsi ngotjón ngotjón kjindibákonna, tichaán sa'ínxindana.”

⁶Kó bī katsó Ndiáa:

—Nda'yájnú ni xi katsó ne ndi'amasieen xi kixijín. ⁷¿Kó Néná a kixijín sa'inseen xta xi je ja'ájin, xi nga jñó kojo nga nixtjien ndyichjiaa? ¿A sa'ínk'andiyarií nga kosíkojo kui xtaa? ⁸Xiyájnú'un nga Néná tsá kojo kixi ts'én sa'inseen xtaa. Tanga nga kjo'e ndíi nda xi'iin k'ie t'anangui, ¿a sakórií kjoas'ijin k'ie t'anangui?

Bī ts'én ijñá chiboa Kjisoo kjoaa énkjiín nda fariseo
kojo nda xi foa'áchjī tōn machjítjé nií

⁹Ngo ndiya, Kjisoo tsíchjiajo kui énkjiín xta xi, xi tī kui s'ijjín yojojo nga xta kixi kó nga ts'ench'ó xta xi ngasee, kó bī katsó nga tsíchjiajo kui énkjiín:

¹⁰—Jó já kijí nangoxií nga tsíchjiaa Néná, ngo xi nda fariseo kó ngo xi nda xi foa'á'yá tōn xi machjítjé ni. ¹¹Nda xi fariseo, kasasien kixi, kó bī katsó nga tsíchjiaa Néná: “Ná'mi', tsjaa ndok'óchji ngat'a an jmí tsi boá kon an xikoó xta xi ngasee nga chejé, nga kixijín, nga ndyits'ént'aa kjoa xkjín, tī nde boajín kon an xikoó kui nda xi foa'á'yá tōn xi machjítjé ni, ¹²jó ndiya ts'enkja'a an kjindia yojona nga ngo xomana, kó tsja an chjje ngo tíkja tōn xi ts'en an.” ¹³Tanga nda xi foa'á'yá tōn xi machjítjé ni, kjin kis'ijña, nde kamámejénjín askotsijen ndi'ak'ajmi jan, kó ta soboa tjíngo ye'eé niseen nga bī katsoó Néná: “Ná'mi', ngatama nima an, ngat'a xtajé án.” ¹⁴Xiyájnú'un nga kji'a nga jachó ndi'aa kui nda xi foa'á'yá tōn xi machjítjé ni je kixi tikón nguindyikōn Néná ta boajín nda xi ingoo, ngat'a

ngayeje xta xi nk'a k'oxié yoojoo, nima si'anjo, kó xi nima síndo, kuí xí nk'a ko'naxié.

Kjisoo bi ts'én kats'énchikonñé jakjindí xixi

(Matio 19:13-15; Marko 10:13-16)

¹⁵ Jachóchinií Kjisoo jakjindí xixi, ts'i'e nga sa'ínjo, tanga xta ts'i'e kats'énxchánjo xta xi jachójo kui já kjindií. ¹⁶ Tanga Kjisoo tsíchjiaa xtaa kó bi katsoó:

—Te'éndiéjnú kui já kjindií nga kjo'e'ekónna, kó ngata 'bíchjajínjú, ngat'a nínga botíxomaa Néná kuí xí kama k'os'ien xi xikoó kui já kjindií. ¹⁷ Jakoxi ni xi xiánjnú'un, nga xi k'os'ienjín nínga botixómá Néná xikoó ngo jakjindí, kamájín k'os'ien.

Bi ts'én tsíchjiajo Kjisoo ngo nda chon xongo

(Matio 19:16-30; Marko 10:17-31)

¹⁸ Kó ngo nda nguitokoo bi katsó nga asíyaa Kjisoo:

—Mostro nda', ¿mi ni xi sa'in an ts'i'e nga sakóna kjoamindyion ngatsjé nixtiin?

¹⁹ Kó Kjisoo bi katsoó:

—¿Mí kjoa nga nda sé ní? Ta'yajín xi nda, ta ngototo Néná. ²⁰ Je yé ji kjoabotíxomaa Néná xi bi tsoó: “Kamájín si'int'ee kjoa chjoón, kamájín si'ink'in ji xta, kamájín si'inchejé, kamájín k'uindíséta'in ji ngo xta, chendikín jí na'mii kojo naaa.”

²¹ S'e bi katsó kui ndaa:

—Ngayeje kui nii je kats'énkjatjosón an ndeskande koó nga ndachí an.

²² Nga tsint'ié Kjisoo kui nii, bi katsó:

—Ingo ni chajaa: tatíní ngayeje ni xi tjiín, kó tjoon kui nii xta nima te'ée, kó boá tsí ts'én nga k'uieé ngo kjoachon ndi'ak'ajmi jan, s'e ndibétjinguiní nguijee.

²³ Kó s'e kui ndaa nga tsint'ié kui nii, achichí ndasen kamaá, ngat'a achichí chon kamá. ²⁴ Nga kamábe Kjisoo nga ndasen kis'ijña kui ndaa, bi katsó:

—¿Achichí ni'in kji'i nga xta xi tsie kjoachon tjiín nga k'os'ien nínga botíxomaa Néná! ²⁵ Ngat'a tasá ni'ínjín kji'i nga ngo cho to'oyits'en kjoa'aya ngo tixaa ngo ndo, ta boajín nga ngo nda chon k'os'ien nínga botíxomaa Néná.

²⁶ Kó xta xi tsint'ié kui nii bi katsó:

—Ja, ¿yání xi kjotjo'a tsoboa?

²⁷ S'e Kjisoo bi katsó:

—Ni xi kamájín sa'in ngo xta, kamarií Néná.

²⁸ Kó s'e bi katsó Peé:

—Ja je yé, nga jin ngayeje ni xi tjínjne ik'íjñamasienjne, kó k'ie tima tjinguinjne.

²⁹Kó s'e Kjisoo bĭ katsó:

—Jakoxi ni xi xiánjnú'un nga jmíjn ngo xtá xi íjná ndi'aa, xi xchaá, nts'ie, chjoón kojo ndií, tangat'anií nínga botixómá Néná, ³⁰xi sakójiín tsie ngase ni kui ngasondie xi'bi kó ngasondie xi s'e ndibaá sakoó kjoamindyion ngatsjé nixtiin.

Kjisoo bĭ ts'én katsáya nguíní xi ma jaán ndiya nga koya

(Matío 20:17-19; Marko 10:32-34)

³¹S'e Kjisoo tsíchjiajot'axín já xí tiejoó, kó bĭ katsoó:

—Tsitsíjenjúnú nga k'ie ndyimonguínijnguú xtjien naxindá Jerusalen, kó kjojtosón ngayeje ni xi kats'én'indó já chjine'eén Néná kjoaa ndií nda xi'iin. ³²Ngat'a si'ank'as'ien nguíya tsja xtá xi judiojín, kó kojnocha, ch'o k'uiín kojo kotítiajón. ³³Kó nguije kjoaa, si'ank'ien, tanga xi ma ján nixtin kjoa'á'yaá.

³⁴Kó kui jaá nde chií kamákjínjiín kui nií, kó kui eén akja'maa, kó kamákjínjiín ni xi ki'mií.

Bĭ ts'én kats'éndaya Kjisoo ngo nda tika

(Matío 20:29-34; Marko 10:46-52)

³⁵Nguije makjachó má Kjisoo naxindá Jeriko, ngo nda tika tikóndo t'a ndiyaá nga ts'én mí'á tonchjie. ³⁶Kó nga tsint'ie nga xtá kjíín xi ndyifoa'a, asíya mí ni xi kjima. ³⁷Kó ki'míyaá nga Kjisoo xi chjiani naxindá Nasaret xi kjoa'a. ³⁸Kó s'e nda tika bĭ katsó nga askandáya:

—iKjisoo, ji xi xtá tjiee Ndabií, ngatama nimaá an!

³⁹Kó xtá xi tjomátjoón Kjisoo kats'énxchánjo tsi'e nga nguiti skandáyajín, tanga kui nda tika tasá má 'niú askandáya ngase nga bĭ katsó nguíní:

—iXta tjiee Ndabií, ngatama nimaá an!

⁴⁰Kó s'e Kjisoo kasasien kó tsí'á tsi'e nga kjochóchiníí nda tika, kó nguije jachó, bĭ katsoó Kjisoo:

⁴¹—¿Mí ní xi mejeén nga sa'iin?

Kó nda tika bĭ katsó:

—Ndiá', mejénna nga kamatsijenna.

⁴²Kó Kjisoo bĭ katsoó:

—Ngatama tsijeen ji, kjoas'ijiín xí je ts'axié'aa.

⁴³Tĭ kjí'a kamátsijen nguíníí nda tika, kó kijítjinguíí nga katsjaá kjoaje Néná, kó ngayeje xtá naxindá xí kamábe kui nií kats'éntsajajo Néná.

Bĭ ts'én ts'as'ien Kjisoo ndi'aa nda xi 'mí Sakeo

19 Kjisoo jachó naxindá Jeriko kó nga ja'ajin kui naxindaá. ²Kó kia kis'ijna ngo nda chon xi 'mí Sakeo, kó nguitokoo já xí foa'á'ya ton xi machjítjé ni kamá, ³kó Sakeo kamámejeén kamábe 'yání xi Kjisoo, tanga kamájiín ngat'a achichí xtá tjín, kó kato kamá kui nda. ⁴Kó tsangá

má kijtjón nínga kjoa'a Kjisoo, s'e kiji'kijin ngo yá sikómoro tsi'e nga skuie.

⁵Nga ja'a Kjisoo kui nguindiee, askotsijen nk'a jan, kó b̄i katsoo kui ndaa:

—Sakeo', tsá tjtjajen, ngat'a chjien nga ndi'áa kjojn̄a an ngot'e.

⁶Kó achichí tsá jatjajen, kó achichí tsja kamaá nga Kjisoo kis'ijñ̄a ndi'aa.

⁷Kó nga kamábe, ngayeje xtaa, b̄i katsoo xkjín: ndi'aa ngo nda jé k'uijñ̄a.

⁸Kó s'e Sakeo kasasien kixi, kó b̄i katsoo Ndi'aa:

—Ngot'e'ne Ndi'a', masien ni xi tjinna tsjaa ngayeje xta n̄imaa, kó tsi tjin xi kats'enchejée, nijún boa kji'i tsja'óyáa.

⁹S'e Kjisoo b̄i katsoo:

—Ngot'e je jatjo'a xtaa kui ndi'aa, ngat'a t̄i xta t̄jiee Abraam xi'bi.

¹⁰Ngat'a ndi' nda xi'iin je'ek'axié'á xta xi je ndi'ya kichajá tjimá.

B̄i ts'én ijñá ch̄i'boá Kjisoo kjoaa énkiín toon

(Matio 25:14-30)

¹¹Nguije tsint'ie'íe kui eén xtaa, Kjisoo katsáya kui énkiín, ngat'a je tikón tiña naxindá Jerusalen, kó kui jaá kats'énkjó nga Néná je kotixoma chan chan. ¹²S'e Kjisoo b̄i katsoo:

—Ngo ndi' nda chon kiji' ngo naxindá xi achichí kjin tsi'e nga kia koe'ee' ngo nguindie nínga botixoma s'e kjo'e'óyá nguini. ¹³Kó nguije tsíchjiaa tie mosoo, katsjaa ton, kó b̄i katsoo: “T̄i'anxájojnú kui toon, ngaskande nga kjo'é'e an.” ¹⁴Tanga xta xi chjiani kui naxindaá ch'o kamaá kui ndaa, kó katsanguiyaa xtaxchá tsi'e nga b̄i katsoo: “Mejénjijn̄e nga kui ndaa kotixomajne.” ¹⁵Kó nguije je'e nguini kui ndaa nguije re kamá, katsanguiyakja'á ku' já moso xi katsjaa ton, tsi'e nga kotsoyaa kóts'en kats'énxájo toon. ¹⁶Jachó nda xi tjoón kó b̄i katsoo: “Ndi'a' ton xi katse'éní kats'énxájo an kó tie boa kji'i askjasón.” ¹⁷Kó b̄i katsoo nda ree: “Nda kini'ín, moso nda, kjoaa nga chiboa ton xi kamá'niátakón ji nga kichiin, tie naxindá kotixomee.” ¹⁸Jachó xi ingo mosoo, kó b̄i katsoo: “Ndi'a' ton xi katse'éní ún boa kji'i askjasón.” ¹⁹Kó t̄i b̄i t̄i katsoo kui ndaa: “Ji t̄i ún naxindá kotixomee.” ²⁰Kó jachókoón xi ingoo, kó b̄i katsoo: “Ndi'a' k'ie tikón toon, ngo poño ixtie án kó ja'atjó an, ²¹ngat'a katsakjonñaa ji, ngat'a be án nga nda xi ta nisién tajá jí, ngat'a chjabe jí ni xi jmí tsi ji ik'ijñ̄á, kó ch'ijñ̄a ji ni xi jijn̄a ik'itje.” ²²Kó s'e b̄i katsoo kui nda ree: “Mosoo xi ndajín ji, t̄i kuii ndso'boe xi kotijénaa. Ja boa je yé nga tajá án, nga kji'be án ni xi ijñajín an, kojo nga 'bojen an ni xi itjiejín an, ²³kó s'e, çja kó mí kjoa nga bankojín ik'ijñ̄a tonna, tsi'e nga kji'a nga kjo'é'e nguina an kjoa'achji án ndyikón?” ²⁴Kó kui nda ree b̄i katsoo xta xi síndo k̄iaa: “Chje'éxínjnú toon kui ndaa, kó xi je tie kamá tsi'e kui te'éjnu.” ²⁵S'e b̄i katsoo kui jaá: “Ndi'a' tanga kui ndaa je tie boa kji'i ma tsi'e.” ²⁶Tanga b̄i katsoo nda ree: “An xiyájnú'un nga ngayeje xi tjin, koe'ee', tanga xi jmijín, ngaskande ni xi tjin xi chje'éxiín. ²⁷Tanga xta kondrana xi kamámejénjín nga ree kama an, ndibájojnú'un k'iee kó nguindyikón án tichásenjnu nga si'ank'ténjnu.”

Bì ts'én ts'as'ien Kjisoo naxindá Jerusalen

(Matió 21:1-11; Marko 11:1-11; Jua 12:12-19)

²⁸Kó nguije tsíchjia kui nii, Kjisoo kijítjoón xtaa naxindá Jerusalen. ²⁹Kó nguije makjachó má ngo nangui xi 'mí Betfaje kojo Betania, t'a k'ijná nínga tjin yá oliboo, katsanguiya jó xta ts'ie, ³⁰xi bí katsoó:

—Tanguínjú kui ndi nangui xi tikón kjeen, kó nguije kuitjás'ienjnu kui nguindiee, kia sakojnë ngo ndi bórró xi nde kjie ngo xta xi 'bijnasoón, chjándojnú kó ndibáojnú'un k'iee. ³¹Kó tsi tjin xí bí katsojnë nga kosiyajnú: ¿Ánni nga ndyichjándojnú? bí t'ínjú jún: Kjoaa nga Ndiaa xí chjieén.

³²S'e kijí kui jaá kó kasakoo bórróo xikó ki'míi. ³³Kó nguije ndyikjándó bórróo, ndiaa choo bí katsoó:

—¿Ánni nga ndyichjándojnú bórróo?

³⁴Kó s'e bí katsoó kui jaá:

—Kjoaa nga Ndiaa xí chjieén.

³⁵Kó tsanguínjoo Kjisoo, kó nguije isoón njñoó bórróo, kini'ánk'ijñasón Kjisoo. ³⁶Tjienga ndyifí, ngayeje xtaa yítie njñoó nguiya ndiyaá. ³⁷Kó nguije makjachó tiña xtjen nga fijaya nínga tikón k'ijná nínga tjin yá oliboo, ngayeje xta ts'ie Kjisoo tsja kamaá kó its'iyani nga kats'éntsajó Néná kjoaa ngayeje kjoandikón xí je kamábe, ³⁸bí katsoó nga askandáya:

—¡Ngatama chikonéé nda re xi kjindibáni ngajoo Ndiána, xió ngatja'bé ndi'ak'ajmii, kó ngat'iee kjoaje Néná nk'a jan!

³⁹Kó nguujijn xta ts'ie kis'intsoma já fariseo xi bí katsoó Kjisoo:

—Mostro!, t'inxchínje xtaa ánni nga boa ndyitsó.

⁴⁰Kó Kjisoo bí katsoó kui xtaa:

—Bì xiánjú'un jún tsi xió k'uúndo kui xtaa, ndijoo xí skandáya.

⁴¹Kó nguije makjachó tiña naxindá Jerusalen, nga askotsijen Kjisoo, askandá kjoaa kui naxindaá, ⁴²kó bí katsoó:

—¡Tsi yera ni nda tsi tã kuí tsí nixtiin ni xi kjoaxioó!, tanga ngot'e tji'maríí ndyikin kui nii. ⁴³Ngat'a, s'e ndibaá nixtin xi ndajín, kji'a nga kondraa skinínk'a nga ngo foa'atjijajoon ngo xó xí kuí'íchj'ayaa, kó ngayeje nguindie nga skjánjoo, ⁴⁴kó k'ojmii ji kojo ndíi nguuyaa xó xí tjichj'ayáni ji, kó nde ngojín ndijo kuí'índo xi s'indosoón xkjín, ngat'a kamáyejín ji nixtin nga je'ekoón Néná.

Bì ts'én ts'axié Kjisoo já xí ndyibotiiná cho nditseen nangoxii

(Matió 21:12-17; Marko 11:15-19; Jua 2:13-22)

⁴⁵Kó nga ts'as'ien Kjisoo nangoxii, its'iyani nga tsanga tjinguii ngayeje xta xi ndyibotiiná kojo xi ndyí'botsie ni, ⁴⁶kó bí katsoó:

—Je kjit'a xojoon nga bí tsó: “Ndi'ana, ndi'a nínga kondókjoaa Néná boá, tanga jún ndoboaa chejé je kini'ánjú.”

⁴⁷Kó ndyiojón ndyiojón akóyá Kjisoo kia nangoxii, tanga já nguitokoo chiná'mii, já chjiniékjoakitii kojo já nguitokoo naxindaá kamámejeén

kats'énk'ién. ⁴⁸Kó kasakondiéjiín kóts'en sa'ínk'ién, ngat'a ngayeje xta naxindaá tsint'ié ndá ndaá ni xi tsíchjia.

Bi kamá nga já xaá asíyaá Kjisoo 'yá xí katsjáxaá

(Matió 21:23-27; Markó 11:27-33)

20 Kó ngo ndiya nga Kjisoo akóyá chojo ínjimíí éntjásiee Néná xta naxindaá nguiya nangoxii, jachókóntiñaá já nguitokoo chinámii, já chjiniekjoakitii, chojo xta xi xchaá, ²kó bi katsoó nga tsíchjiajo:

—T'íyějne, ¿mí xá xí tjiín nga kui nií ni'ín, axa, 'yá xí katsjaá kui xaá?

³S'e Kjisoo bi katsoó:

—Tí boá tí ts'én kosíyajnún'un kó t'íyajnún'un: ⁴¿'Yá xí katsanguiya Jua Bautistaa nga atínda? ¿A Néná axa xtaa?

⁵Kó s'e kui jaá íts'iyanií nga bi katsoó xkjín:

—Tsi Néná xí katsanguiya tsi k'uúin, kó: “Ánní nga kis'ijinjínjún”, katsoná.

⁶Kó tsi xtaa xí katsanguiya tsi k'uúin, ngayeje xtaa ndijo k'oyaná, ngat'a ngayeje nga s'ijiiín nga Jua Bautistaa xi ndá chjinie'eén Néná.

⁷Kó bi katsó kui jaá:

—Yajínjne 'yá xí katsanguiya.

⁸Kó s'e Kjisoo bi katsó:

—Ja tí xiyájijnún'un mí xá xí tjínna nga ts'en an kui nií.

Bi ts'én íjñá chíboá Kjisoo kjoaa énkjiín moso xi ndajiín

(Matió 21:33-44; Markó 12:1-11)

⁹Kó s'e Kjisoo íts'iyanií nga katsáyaá kui xta naxindaá kui énkjín xi bi tsoó:

—Ngo ndá íjñanda ngo jno nínga maxchá tostsije, kó katsjá chjinánguí já xí ts'én xá jno, s'e kjin kijií nga tsie ts'andíyaá. ¹⁰Kó nga jachó níxtiín nga kamáxchaá kui too, katsanguiya mosoo kui ndaa nínga síndo já xí katsjaa chjinánguí jno tostsijee, ts'i'e nga kokjángá kó tsjaá to xi tsoboaá ndá xi ts'i'e kui nguíndiee, tanga kui jaá xí ts'énxájin nguíjin jnoo kats'énkijen'on kui mosoo, kó jmí ni íyatsjajín. ¹¹Kó katsanguiya nguíní ingo moso, tanga tí ik'ie nguinií, ch'o ki'mií, kó tí jmí ni ik'íyatsjajín nguinií. ¹²Kó tí katsanguiya nguinií xi ma ján mosoo, kó kui jaá tí kats'én'oón nguinií, s'e ts'axié kui nguíndiee.

¹³Kó s'e bi katsó ndia xi ts'i'e kui nguíndiee: “¿Mí xí sa'in an? Tasá ndi tjóna sanguiya an, tsi ta'a nga skuíe kui, skuíendikón.” ¹⁴Tanga nga kamábe já xí ts'énxá nguíjin jnoo, bi katsoó xkjín: “Kuí xi'bi xi ts'i'e kama ngayeje kui nguíndiee, tasá si'ank'ién, kia kamaa nga tsañá kama ngayeje kui nií.”

¹⁵Kó kats'énk'ién ndií ndia xi ts'i'e kui nguíndiee, s'e ts'axié nínga tjtjie tostsijee.

Kó s'e Kjisoo asíya:

—¿Kó mí xí sa'ín ndia xi ts'i'e kui jno tostsijee? ¹⁶A kjindibá kó sa'ínkjié ngayeje já xí ts'énxájin nguíjin jnoo, kó s'e kje'e xi tsjaá kui nguíndiee.

Nga tsint'ieé kui niĭ kui xtaa, bi katsó:

—iNéná xín ngats'énkja'aná kui niĭ!

¹⁷Kjisoo askotsijen ndá ndaa xtaa, s'e bi katsó:

—¿Mí xi mejeén tsó ni xi bi tsó xi tjt'a xojoon:

Ndijo xi kats'éench'o já chjiniexoó,

kuí xí ndijo nga'niuú ndi'aa kamá?

¹⁸Ngayeje xta xi k'okasón kui ndijoo kamaxi, kó tsi tjín xi k'okanieé kui ndijoo kama ndsokooan.

Bi ts'én akóyá Kjisoo kjoaa 'yá xí tjiín nga kui'ichjítjé ni

(Matió 21:45-46; 22:15-22; Marko 12:12-17)

¹⁹Kó já chjiniékjoakitiĭ kojo já nguitokoo chiná'miĭ, kamámejeén nga ti kui chiboá stsoboá, ngat'a kamákjiín nga kui énkjiín, tangat'aniĭ kui nga kandokjoa, tanga katsakjonnĭ xta naxindaá. ²⁰Kó kananguiyachoon xta xi askondá xi tix'ian xta kixi sa'ín yoojo, tsi'e nga kuint'ieé ngo én xí ndajín xi katsó, kó boá ts'én sa'ínk'as'ien Kjisoo nguiya nga'niuú kojo xaá nda xi xtitjoón kui nguindiee. ²¹Kó bi ki'miĭ nga asíyaá:

—Mostro', je yajne nga kixi ni xi se kojo ni xi bokoyé ji, kojo nga jmĭ tsi skján ni'ínje xtaa, nga tasá jakoxii ndiya xí tsi'e Néná xí tibokoyé ji. ²²¿A tsjandíe kjoakitiĭ, axa tsjandiejín nga k'uíchjĭjĭne ton xi machjítjé ni nda xtitjón xi 'mĭ Sesaa?

²³Tanga Kjisoo kamákjiín kjoamañaá kui jaá, s'e bi katsoó:

—¿Ánni nga an ndyichjat'ayákónjnú'un? ²⁴Takojnú'un ngo ton. ¿'Yá tsi'e kui asién kojo kui ja'én xi kjit'a kui toon?

Kó bi katsó kui jaá:

—Tsi'e nda xtitjón xi 'mĭ Sesaa boá.

²⁵Kó s'e Kjisoo bi katsó:

—Ja te'éjnuú nda xtitjón xi 'mĭ Sesaa ni xi tsi'e nda xtitjoón, kó ni xi tsi'e Néná, Néná te'éjnuú.

²⁶Kó nde kamákjiín kui jaá nga tsint'ieé Kjisoo nga tsíchjĭa ngo én xí ndajín tso nguindyikón xtaa, tasá achichí kijíndikoón kjoaa ni xi katsó, kó tasá xió kis'indo.

Bi ts'én katsáya Kjisoo kjoaa xta xi foa'áyá nguiniĭ nguije fesón

(Matió 22:23-33; Marko 12:18-27)

²⁷Kó s'e jachókóntiñaá já saduseoo xi tsó nga nguĭti foa'áyájin xoó xta xi je jesón, bi katsó nga asíyaá:

²⁸—Mostro', Moisee ít'aná ngo xojoon, nga tsi ngo xó nts'ieé koya xí tjiín chjoón kó tsi jmĭ ndijín xoó, nts'ieé xó kuí ndaa chjien nga kui kuixanjo kui xtachjoón tsi'e nga xchajájin tjiee nts'ieé xi k'ieen. ²⁹Ngo ndiya kis'indo yito já xí ta ngo nts'ieé kamá, nda xi tjoón kis'iee chjoón kó k'ien, kó jmĭ ndi kis'iejíin. ³⁰Kó nts'ieé xi ma joó ixánjo kui xtachjoón, kó ti k'ien nguini, kó ti jmĭ ndi kis'iejíin nga. ³¹Nda xi ma jaán ixánjo nguiniĭ kui xtachjoón, kó boá

ts'én boá kamaá nga yitoo, kó jesón kó nde ngojín xi kis'iee ndi. ³²Nga fet'a k'ien kui xtachjoón. ³³Nguije kjoa'á'yaá ngayeje xtaa, ja, ¿'yání nga yito kui jaá xi xi'iin kui xtachjoón kama, ngat'a ngayeje nga kis'indojo?

³⁴Kó s'e Kjisoo bi katsó:

—Xta xi tjín kuí nixtin xi'bi bixan kó ts'enkíxán xkjín, ³⁵tanga xta xi sakoó nga k'uíndo kui ngasondie xi'ba, kó nga kjoa'á'yaá xta xi je jesoón, ti nde nguiti kuixanjín ti nde nguiti sa'ínkixanjín xkjín, ³⁶ngat'a nguiti kamájiín koya, ngat'a xikóníí ndítsjiee Néná kama, kó ndíí Néná boá, ngat'a kjoa'á'yá nguinií. ³⁷Tanga kjoa ngaá tsi foa'á'yá nguinií xta xi je jesón, ngaskande Moisee akóyá nga katsáya énkjiín yá sarsaa, nga bi tsoó Ndiáná, Nee Abraam, Nee Isaa kojo Nee Jakob. ³⁸Ngat'a Néná jmí tsi Nee xta xi je jesón, Nee xta xi síndo boá, ngat'a tangat'anií Néná nga tindiyón ngasondiee.

³⁹Tjín já chjiniékjoakitii xi bi katsó:

—Mostro' nda kase.

⁴⁰Kó nguiti ingojín xta xi asíya ngasee kje'e ni.

Bi ts'én akasiyá Kjisoo kjoaa 'yání xi xta tjiee Kristoo

(Matio 22:41-46; Marko 12:35-37)

⁴¹Kó s'e Kjisoo bi katsoó kui xtaa:

—¿Kó ts'en nga xtaa tsó nga Kristoo xta tjiee Ndabii xó? ⁴²Ngat'a ti kuí ni Ndabii bi tsó nínga ít'a xojon Salmoo:

Ndiáná bi katsoó Ndiána:

“Tindyint'eni nga fojnína,

⁴³ngaskande nga kjoé'ejoó nguindie ndsaki kondraa.”

⁴⁴Ndabii Ndiána katsoó. ¿Ja kóts'en nga Ndabii xta tjiee ma Kristoo?

Kjisoo bi ts'én yínguíta'in já chjiniékjoakitii

(Matio 23:1-36; Marko 12:38-40; Rkq 11:37-54)

⁴⁵Nga tsint'iee ngayeje xta naxíndaá, Kjisoo bi katsoó xta tsi'e:

⁴⁶—Chónjnu já chjiniékjoakitii, ngat'a achichí tsjamaa nga 'bítsama nga boajá njñondio tsjakon, kó ts'éntjé nga ni'ántinde nínga síndo ndítsen, kó tsjamaa nga 'bíndonié yaxíríe xi tjón síndo nguíya ndí'a nínga ndokjoa eén Néná, kó tsjamaa nga kui tjón 'bíndo nguíndie xi tjón síndoo yamíxa nínga chinie ñño, ⁴⁷kó kuí jaá xi ts'enchéjeé ni xi tjíin ínchjín k'án xi je k'ien xi'iin, kó achichí xó tsí Néná chjiaa 'ne jama, tsi'e nga skuiendikón xtaa. Kui xta xi'ba xi tsie ngase kamajeé.

Bi ts'én akóyá Kjisoo kjoaa tonchjiej

(Marko 12:41-44)

21 Kjisoo askotsijeen xta chon xi indyiá tonchjiej nguíya koxa tonchjiej. ²Kó ti kamábe ngo xtachjoón k'án xi je k'ien xi'iin xi indyiá nguíya koxa tonchjiej jó ndi ton xi chiboa chjii. ³Kó bi katsó:

—Jákoxi ni xi xiánjnú'un nga kui xtáchjoón k'aán tsie ngase katsjá ta boajín ngayeje xta xi ngasee. ⁴Ngat'a ngayeje xta xi ngasee ton xi 'bonguii xí indyíá, tanga kui xtáchjoón indyíá ngayeje ton xi skjinié kojo xi k'uú ní nga k'uijñá ngasondie.

Bì ts'én katsáya Kjisoo kjoaa nga kuixondo nangoxii

(Matio 24:1-2; Marko 13:1-2)

⁵Kó tjin xtaa xi tsíchjia kjoaa nangoxii nga achichí ndijo tsjakon tjiín kojo nga chjie xi katsjá xtaa xi kini'ánchon nii, tanga Kjisoo bí katsó:

⁶—Kjoaa ngayeje ni xi yajnú k'iee, kjocho nixtin nga kuixondo kó ngaskande nde ngo ndijo k'uúndosónjiín xkjín xi kjotsonjín.

Bì ts'én katsáya Kjisoo kjoaa chiboa xi s'ijña nguindiee nga kjuie ngasondiee

(Matio 24:3-28; Marko 13:3-23)

⁷Kó bí ki'mií Kjisoo:

—Mostro!, ¿kji'á ní nga kama kui nii? ¿Kó mí chiboa xi s'ijña nguije ma kama kui nii?

⁸Kó s'e Kjisoo bí katsó:

—Tsitsijenjún nga jmíjín xi k'onchajojnú, ngat'a achichí má xta xi sa'ínkjién ja'éna nga bí katso: “Án xí Kristoo”, kó: “Je kjimatiña nixtiin”, tanga nga kuijín xi monguintjinguijnú. ⁹Kó kji'a nga konda'yájnú nga je kjima kjoaxchán, nguije tjíbixkán, ngata ndakonjín majnú, ngat'a chjien nga tjón kui nii kama, tanga jmí tsi tsá kjuie ngasondiee.

¹⁰Kó s'e bí katsó ngase:

—Naxindaá skjánjo xkjín kojo já ree skjánjo xkjín, ¹¹kó k'uié kjoandikon xi 'niú, kjín tokoya nguindie k'uié kjindiá kojo chi'in, achichí ni xi kondakon k'uié kó a xixí yí'i chiboa ndi'ak'ajmii xi k'uié.

¹²Tanga nguindiee nga boa kama, tjón ma ra kuiyotjinguijnú kojo kondoboajnú, kó si'ank'as'iéjnú ndi'a nínga ndokjoa eén Néná kojo si'ank'as'iéjnú ndoboya, kó konguínjojnú nguindyikon ree kojo xtitjón tangat'anií ja'éna. ¹³Kó kuí nii xi kama si'ankjiénjún nga kondókoajnú kjoaa an. ¹⁴T'íjñájnú inimajnú nga si'ankjójínjún kjoaa mí ni xi k'uinjún nga ko'naxié'ájnú yojojnú, ¹⁵ngat'a tí ánni xi tsja an én kojo kjoakjintakón, kui xi nde ngojín xi sa'ín ngayeje xta xi kondrajnú. ¹⁶Tanga tí kuí xí si'ank'as'iéjnú, kó xi xchájnú, nts'iéjnú, xinguijnú, amingojnú xi boa sa'ín, kó tjin jún xi si'ank'iéjnú, ¹⁷kó ngayeje xta sa'ínch'ojnú tangat'anií ja'éna. ¹⁸Kó nde ngojín tsjatokójnú xi xchaja. ¹⁹Niú tindyiajnú tsi'e nga kjotjo'ájnú.

²⁰Tanga kji'a nga xchajnú nga naxindaá Jerusalén je ja'atjiyajoon jajún, ja je yajnú nga je jachó nixtin nga je si'ankjie. ²¹Kó s'e kji'á boá nga kui xta xi síndo nangui Judea ngatanga nguijin k'ijñá jan, kó xi síndo nguiya naxindaá, ngatjatjo, kó xi nguijin k'ijñá jan síndo ngata 'bos'ienjín naxindaá. ²²Ngat'a nixtin nga kamangajo boá kui nixtiin, tsi'e nga kjotjosón ngayeje ni xi je kjit'a xojoon. ²³¡Nima xó ndi ínchjín

xí ndi ndyíya'a kojo xi ndi ndyíts'énxchá kui nixtin xi'ba!, ngat'a achichí kjoaníma k'uíeí kuí t'ananguíi, kó kjoaxchaán Néná k'okanieé kui xta naxíndaá. ²⁴Kó t́jín xí kichá si'ank'ien ni, kó t́jín xí konguínjo'niú ngayeje naxínda kó naxínda Jerusalén tsjaníe tsjafe xta xi judiojín ngaskande nga kjojtjosón nixtiín kui xta xi judiojín.

Bí kama nixtin nga kjo'e ndí ndá xi'iín

(Matí 24:29-35; 42-44; Marko 13:24-37)

²⁵Kó s'e t́jín chíboa xi k'uíeé ts'ueé, saá kojo nño, kó k'íe t'ananguíi boa kamaa ngayeje xtaa, ta bí ta kamaa nga kjoníe kojo nga'niúú ndachíkoón, ²⁶xtaa ngaskande koyayá má nga stsakjon ní kjoaa ni ch'o xi kama ngasondiee, ngat'a kjojsíe yejé nga'niú xí t́jín ndi'ak'ajmi jan. ²⁷Kó s'e kji'a boá nga xchajnú ndí ndá xi'iín nga ngo ndí kjindibásón nga kjo'e'éjo nga'niúú kojo kjoajee Néná. ²⁸Kji'a nga kui'ítsiya ni nga kama ngayeje kui níi, tindyiondajnú, kó chjanínk'ájnu kjenjnu ngat'a kjoa'naxié'ájnu je tikón tiña.

²⁹Kjisoo tí katsáyaá ingo énkjín xi bí tsó:

—Tsitsíjenjnu yá xi boajaá to igoo kojo yá xi ngasee, ³⁰kji'a nga ya nga fotjoo xka, t́júnú xi je yajnú nga je tikón tiña chondoboaá. ³¹Tí boa tí ts'én jún, nguije xchajnú nga kjima kui níi, ja je yajnú nga nixtin nga kotíxoma Néná je tikón tiña.

³²Jakoxí ni xi xiánjnu'un jún nga kjié koyajín xta xi síndo ngot'e tsi t́jónjín kjojtjosón kui níi. ³³Ndi'ak'ajmii kojo t'ananguíi kjoa'a, tanga éna kjoa'atíyajín.

³⁴Chónjnu yojjónú, ngatá 'b́jijnjínjnu inímajnú, kjoaxki'aá, kjoach'ii, kjoaa níi kui ngasondiee, ts'i'e nga kui nixtin jan tsájín k'okaniejnu, ³⁵ngat'a nga kjindibá xikó maá ngo chjaya xi k'uijñaá ngayeje xtaa t'ananguíi.

³⁶Tindyionda síkijjínú kó ndokjoajnúú Néná ts'i'e nga kjojtjo'ájnu yojjónú kjoaa ngayeje ni xi s'e kamaa kó ts'i'e nga kia kjóchónú nguindyikón ndí ndá xi'iín.

³⁷Xkí nga nixtiín akóyá Kjisoo nguiya nangoxii kó nga jñoó kiji nínga tikón k'ijná nínga t́jín yá oliboo. ³⁸Kó ngayeje xta naxíndaá kiji nangoxii nga tajñoó nga kjiént'ieé ni xi tsíchjiaa Kjisoo.

Bí ts'én índa jáxaá ts'i'e nga si'ank'ien Kjisoo

(Matí 26:1-5, 14-16; Marko 14:1-2, 10-11; Juq 11:45-53)

22 Nguije makjachó nixtiín s'ueé pan xi jmí nisanjín, xi 'mí s'ueé paskuaa. ²Kó já nguitokoo chiná'mii kojo já chjíníekjoakitii tsangasee kóts'en nga sa'ínk'íén Kjisoo, tanga katsakjonnií xta naxíndaá.

³Kó s'e xindajín Satanaa ts'as'ienjin yojoo Judaa, ngo ndá apostroo Kjisoo xi Iskariotee ki'mii nga, kui xi ngo já xí tiejoó. ⁴Kó kiji Judaa kó tsíchjiajo já nguitokoo chiná'mii kojo já nguitokoo jajún xi konda nangoxii, kó índa kóts'en sa'ínk'as'ien Kjisoo. ⁵Kó kui jaá achichí tsja kamaá, kó índajo

nga ton ko'eé Judaa. ⁶Kó Judaa kats'énjo'o, kó tsangasendie kóts'en nga sa'ínk'as'ien Kjisoo ngaxton xta naxindaá.

Kjisoo bi ts'én iskjiniejo ngase nño xtaá

(*Matió 26:17-29; Marko 14:12-25; Juá 13:21-30; 1 Co. 11:23-26*)

⁷Tichaán jachó nixtin nga chinie pan xi jmí nisan mindyiajiín, kji'a nga chjien nga ni'ánk'ién ngo chotsanga tsi'e s'ué paskuaa, ⁸Kó Kjisoo katsanguiya Peé kojo Juaa nga bi katsoó:

—Tanguínjnu kó t'íjñandajnu ni xi xinie nga kama s'ué paskuaa.

⁹S'e bi katsó kui jaá:

—¿Ná ní nga mejeén nga k'uijñandajne?

¹⁰S'e Kjisoo bi katsoó kui jaá:

—K'ie xiyájnú'un, nga kuitjás'ienjnu naxindaá kia sakojnú ngo nda xi ts'énya'a ngo nisa ndójoa, kó kui tanguíntjinguijnú ngaskande ndi'a nínga k'os'ien, ¹¹kó bi t'ínjnu ndiaa ndi'aa: “Bi tsó nda Mostroo nga bosíya: ¿Ná xó tikón nguindie nínga skjiniejo nño xta tsi'e nixtiin s'ué paskuaa?” ¹²Kó s'e kui ndaa kókojnú ngo nguíya tiyá nk'aa ngo ndi'a xi je tikónda, kia t'íjñandajnu nii.

¹³Nguije kijí kui jaá, boa ts'én kasakoo xikó katsoó Kjisoo, kó kia kats'énda ni chinie tsi'e s'ué paskuaa.

¹⁴Kó nga jachó chiboa, Kjisoo kojo já apostroo kis'índot'a yamíxa. ¹⁵Kó bi katsoó kui jaá:

—Achichí kamámejéna nga skjíniejojnú'un ngase nño kui s'ué paskuaa nguindiee nga kjoa'atio an kjoanima. ¹⁶Ngat'a xiyájnú'un nga nguítí skjíniejín an ngase nño ngaskande nga kjoatjósón nixtin nga kotíxoma Néná.

¹⁷Kó iskjíbe ngo chitsen, katsjá ndok'óchji, kó bi katsó:

—Chjábajnú kui nii, kó t'í'angasonjnu xinguijnú, ¹⁸ngat'a xiyájnú'un nga nguítí k'uijín an ndaa tostsijeé, ngaskande nixtin nga kotíxoma Néná.

¹⁹Kó Kjisoo iskjíbe paan, katsjá ndok'óchji, akjángá, nga bi katsoó:

—Kuí xi'bi xi yojona, kui xi si'ank'ien tangat'anií nga kjoatjo'ájnú, t'í'ánjnu kui nii nga kjoa'átsjienjnu an.

²⁰Kó t'í boa t'í ts'én iskjíbe chitseeén nguije iskjinie nño jñoó, kó bi katsó:

—Kuí xi'bi xi chitsen nínga tji'bínda ngo kjoatjatsie tsi'e Néná kojo jún, jín xi xtjoón tangat'anií kjoandaa kjín xta.

²¹Tanga ngot'e, tsja nda xi sa'ínk'as'ienna k'ie tikónt'ana yamíxaa. ²²Kó jakoxi nga ndíí nda xi'iín chjien nga boa kamaa xikó ts'en je kis'índa, tanga jnima xó kui nda xi tangat'anií kui nga si'ank'as'ien!

²³Kó kui jaá íts'iyanií nga askjoyájo xkjín 'yá kuií xi sa'ín kui nii.

Bi ts'én katsáya Kjisoo kjoaa 'yá kuií xi nk'a ngase xaá

²⁴S'e kui jaá askjotíjo xkjín kjoaa 'yá kuií xi nk'a ngase xaá. ²⁵Tanga Kjisoo bi katsoó:

—Já ree xi botixómaá naxindaá, tsjandiéjiín xtaa nga taxkiya sa'ín ngo ní tsi tsja kjoajíín kó xtaxaá kuí boá xi ndats'én tsó xtaa. ²⁶Tanga jún nga boajín ni'ánjnú, tasá xi nk'a xaá chjien nga xikoó tsi ngo xi nguindie xaá sa'ín, kó kui xi nguitokojnú chjien nga kui xi sa'ínseén xtaa kama. ²⁷Ngat'a, ¿'yá ni xi nk'a ngase xaá, a xi tikón t'a yamíxaa, axa moso xi ts'én'biyá ni chiniee? ¿A kuijín xi tikón t'a yamíxaa? Tanga k'ie tikónjin an ngamasienjnu xikoó ngo moso xi tjíts'ensénjnu.

²⁸Tanga jún boá xi ngatsjé nixtin tindyionjojnú'un nga ja'a an ngayeje kjoachit'ayákón. ²⁹Kó kuí ni nga an tsjajnú'un nga kotixomajnú, xikó ts'en katsjána Na'mina, ³⁰tsi'e nga xiniejnú kojo s'iojnu t'a yamíxaa kji'a nga kotixoma an, kó kotixomajnu, tsi'e nga si'anajéjnu nga tiejó tjeje xta xi chjiiani naxinda Israel.

Bí ts'én katsáyatjón Kjisoo nga Peé kijaín tso'bájo an Kjisoo katso

(Matío 26:30-35; Marko 14:27-31; Juq 13:36-38)

³¹Kó Ndiáa tì bì tì katsoó Peé nga:

—Ximo', Ximo', xindajín Satanaa ts'á kjoa, tsi'e kui'ítsanieyajnú xikoó to ndsokoan nño nga skít'ayakonjnu. ³²tanga an je 'niú tsí'áa Néná tsi'e nga s'ijjin raa an, kó ji, kji'a nga kosikje yoo, te'énga'niúu já nts'ie.

³³Tanga Peé bí katsó:

—Ndiá', k'ie tikónjoo nga tikónda an, kó jmí tsi ta ndoboya tsí nga nijan konguín, ngaskande nda tsi si'ank'ienna.

³⁴Kó Kjisoo bí katsó:

—Pé', xiyaá nga ngot'e nguindiee nga skandáya xanda xi'iin, ján ndiya je kijaín tso'bájo an Kjisoo se jí.

Bí ts'én katsáya Kjisoo kjoaa stsaá, ni chiniee kojo kichaa

³⁵Kó Kjisoo bí katsoó kui jaá:

—Kji'a nga katsanguiyajnú'un jmí stsa ton, kojo jmí ni chiniee kojo jmí ndié kich'ajínjnu kó, ¿a tjín ni xi kichajájnú?

—Tajmíjín ni.

Katsó kui jaá.

³⁶S'e bí katsó Kjisoo:

—Tanga ngot'e'ne xi tjiín stsa kojo ni chiniee nga kjíbe, kó xi jmíjín kicha espada, ngatatiñá nño xi bót'a ngaxton, s'e ngat'atsie ngo. ³⁷Ngat'a xiyájnú'un nga chjien nga kjojtosón ngayeje ni xi je kjit'a xojon eén Néná kjoaa an nínga bí tsoó: “Kó nguujjín xta xi ndajín kamá xki”, ngat'a kjoaa ni xi kjit'a kjoaa an je tikoón kóts'en kjujet'a.

³⁸S'e bí katsó kui jaá:

—Ndiá', jé'en, k'ie tikón jó kicha espada.

Kó Kjisoo bí katsó:

—Je nda kji'i.

Kjisoo bi ts'én tsíchjiaa Néná*(Matiq 26:36-46, Marko 14:32-42)*

³⁹Kó nguije jataxie Kjisoo kui naxindaá, xikó ts'en síkijí, kijí nínga tikón k'ijná nínga síndo yá to oliboo, kó kĩa kijítjinguui xta ts'i'e. ⁴⁰Kó nga ts'as'ien kui nguindiee, bi katsoó kui jaá:

—Ndokjoajnú Néná ts'i'e nga chját'ayákónjínjú.

⁴¹Kó Kjisoo kijíboa'á, mejeén xikó kji'i kjin fochóná nga bichjijmí ngo ndijo, kó kĩa asién tikoó, s'e tsíchjiaa Néná, ⁴²nga bi katsoó:

—Na'mi', tsi mejeén, chje'éxín boe'éní kuí kjoanimaa, tanga jmí tsi ni xi xian an ni xi kama, tasá ngatama ni xi mejeén jí.

⁴³Kó s'e ngo ndítsjie xi chjiani ndi'ak'ajmi jan jatokját'aa xi katsjánga'niuú. ⁴⁴Kó kji'a nga achichí nda kamaá Kjisoo, tasá má 'niú ngase tsíchjiaa Néná, kó ndandóboaá kitín xikó maá tsi jín xi tjítín ngasón t'anangui.

⁴⁵Kó nguije jastjien nga tsíchjiaa Néná, kijíkoón xta ts'i'e, kó kamábe nga kjiyojofé tangat'anii kjoandaseen, ⁴⁶kó bi katsoó kui jaá:

—¿Ánni nga ndyitsjafejnú? Tisítjienjnu kó ndokjoajnú Néná, ts'i'e nga chját'ayákónjínjú.

Bi ts'én kandobá Kjisoo*(Matiq 26:47-56; Marko 14:43-50; Juq 18:2-11)*

⁴⁷Kó ti ts'énchjia ngase Kjisoo nga jachó ngo sen xta, kojo nda xi 'mí Judaá ngo nda xi tiejó xtaa Kjisoo, kui kijítjoón kui jaá kó kijíkontiñaá Kjisoo ts'i'e nga kotíndsoa'á. ⁴⁸Kó s'e Kjisoo bi katsoó:

—Judá', ¿a ngo ndsó ni'ínk'as'in ni ji ndíí nda xi'íin?

⁴⁹Nga kamábe kui já xí síndojó Kjisoo ni xi kamaá, bi katsoó:

—Ndiá', ¿a ko'naxiéjne kichajne?

⁵⁰Kó ngo kui xtaa Kjisoo kats'én'oón nga tsatie tjibonijon kixii ngo nda mosoo chiná'mi xi 'niú nk'a xaá. ⁵¹Kó s'e Kjisoo bi katsoó:

—Je nda kji'i, xióchonjnu'ne.

Kó s'e Kjisoo kats'énjo tjibonijon, s'e kats'éndaya. ⁵²Kó Kjisoo bi katsoó já nguitokoo chiná'mii, já nguitokoo jajún xi konda nangoxii kojo xta xi xchá xi jachótsoboá Kjisoo:

—¿A chejé án nga kicha espada kojo nga yá kich'ájnú nga j'é'e ndoboájnú'un? ⁵³Ndyiojón ndyiojón kis'ijñajojnú'un kĩa nangoxii, kó ikjienjínjú ndsajnú nga kandobájnú'un, tanga kuí xi'bi xi orajnú, kó je kotíxoma nga jñoó.

Bi katsoó Peé nga bejín Kjisoo*(Matiq 26:57-58, 69-75; Marko 14:53-54, 66-72; Juq 18:12-18, 25-27)*

⁵⁴Nguije kandobá Kjisoo, tsanguínjo ndi'aa chiná'mi xi 'niú nk'a xaá. Kó Peé nkjin nkjin kijítjinguui Kjisoo. ⁵⁵Kó nguije ítsié ndi'í ngamasieen nditseen,

kia kis'indot'a, kó Peé kia ngamasieen kui jaá kis'ijñajin. ⁵⁶Nga kamábe ngo na chjinié'boo nga Peé kia tikón t'a ndi'íí, askotsijen ndá ndaá s'e bi katsó:

—Kujo kui xtaa xi kistso'bájo Kjisoo nga.

⁵⁷Tanga Peé bi katsó:

—Ji xtachjoón, bejín án 'yá kui boá!

⁵⁸Kó nguichí sájin, ngo nda kamábe nguini kó bi katsoó:

—Kujo ji kia ndokjoe ni kui jaá!

Tanga Peé bi katsó:

—Jmí ndá!, ánjín boá!

⁵⁹Kó nguije ja'a ma ra tsi ta ngo ora, ingo nda bi katsó nguinií:

—Jakoxi nga kui ndaa kia kistso'bájo Kjisoo, ngat'a Galilea chjiani.

⁶⁰Kó bi katsó Peé:

—Ji ndá!, bejín an ni xi t'íse ji.

Kó nguije boá katsó, ti kji'a askandáya xanda xi'iin. ⁶¹Kó s'e Ndiaa kji'á má asko'á Peé, kó Peé ja'átsjieen ni xi katsó Ndiaa nga bi katsoó: “Nguindiee nga skandáya xanda xi'iin, ján ndiya je: kijaín tso'bájo an Kjisoo, se jí.” ⁶²Kó Peé jataxie nditsen jan, kó achichí askandá.

Bi ts'én akajnochá kojo akjaa Kjisoo

(Matio 26:67-68; Marko 14:65)

⁶³Kó kui já xí askondá Kjisoo tsajnókie kojo tsa'on. ⁶⁴Kó yí'má ndyikon Kjisoo, tsat'a t'anijon s'e bi katsoó nga asíyaa:

—T'íyetjén ji, ¿'yání xi ye'eé?

⁶⁵Kó achichí kjin én ch'o tsó xi ki'mií Kjisoo.

Bi ts'én tsanguínjo Kjisoo nguindyikon jáxaa

(Matio 26:59-66; Marko 14:55-64; Jua 18:19-24)

⁶⁶Nga kisisieén, kamátikó ngayeje xta xi xchaá kui naxindaá, kojo já nguitokoo chiná'mií kojo já chjiniiekjoakitii kó kijjo Kjisoo nínga kamátikó já xí tjiín xá, kó bi katsoó:

⁶⁷—Tsi ji xi Kristoo, t'íyějne.

Kó Kjisoo bi katsoó kui jaá:

—Tsi xiyájnún'un, s'ijinjínjún, ⁶⁸kó tsi ngo ni kosíyajnún'un, kondókjoajojínjún'un, ti nde kuintjoenjínjún'un. ⁶⁹Tanga ndeskande ngot'e kui'ítsiya ni nga ndíí nda xi'iin k'uijñá nga kixii Néná xí tsi'e ngayeje nga'niú xí tjiín.

⁷⁰S'e ngayeje xtaa bi katsó xtín:

—¿A jí tsóboá xi ndíí Néná?

S'e Kjisoo bi katsó:

—Ti jún ní xi boá ndyi'míjún.

⁷¹Kó s'e bi katsó kui jaá:

—Je nde nguiti jmí chistiko chjiénjinná. Ngat'a ñá má xi kanda'yá nga tsíchjia ts'oa.

Bì ts'én tsanguínjo Kjisoo nguindyikōn Pilatoo*(Matiō 27:1-2, 11-14; Marko 15:1-5; Juq 18:28-38)*

23 Kó nga jastjiēn ngayeje xta kjiín, tsanguínjo Kjisoo nguindyikōn Pilatoo. ²Kó its'iyanií xtaa nga yínguítá'in Kjisoo nga bî katsó:
 —Kui ndaa kamáyajne nga indyiátsabeé xta naxíndaá, kó íchjaá xtaa tsí'e nga tsjaá ton xi machjítjé nîi nda xtitjón Sesaa, kó kanda'yájne nga kuí xó xi Kristoo, ngo nda re, katsó.

³Kó s'e Pilatoo bî katsó nga asíyaá:

—¿A jí xí nda Reē xta judioo?

Kó Kjisoo bî katsó:

—Ja jí xí boa se.

⁴Kó s'e Pilatoo bî katsoó já nguitokoo chiná'mií kojo xtaa:

—Sakójinna mí kjoa nga si'anjéníí kui ndaa.

⁵Tanga kui jaá 'niú kats'én nga bî katsó:

—Indyiátsabeé xta naxíndaá, nga akóyá ngayeje nangui Judea, nga its'iyanií nangui Galilea ngaskande k'íee.

Bì ts'én kis'ijña Kjisoo nguindyikōn Erodee

⁶Kó Pilatoo nga tsint'íe kuí nîi, asíya tsi nangui Galilea chjiani kui ndaa, ⁷kó nga tsint'íe nga Kjisoo kia chjiani nangui xi botixómaa nda re Erodee, kui katsanguiyakoon, ngat'a kui nixtiin naxínda Jerusalen tikón Erodee. ⁸Kó nda re Erodee nga kamábe Kjisoo achichí tsja kamaá, ngat'a ant'ena nga kamámejeén kamábe 'yá kuí xí Kjisoo, ngat'a achichí ni tsint'íe kjoaá kui, kó ts'énkoyaa nga skuie nga sa'ín ngo kjoandikón. ⁹Kó achichí ni xi asíyaá, tanga jmí nixtin tsíchjia Kjisoo. ¹⁰Kó já nguitokoo chiná'mií kojo já chjiniékjoakitíí, achichí 'niú yínguítá'in. ¹¹Kó s'e Erodee kojo jajuún, kats'énch'o kojo tsajnókie Kjisoo, kó ngo njño xi tsja kji'i kats'énkajá, s'e katsanguiya'oyá nguinií Pilatoo. ¹²Kó Erodee kojo Pilatoo kamátjoo xkjín kuí nixtiin, ngat'a kamách'oríí xkjín ngas'e.

Bì ts'én katse'éjeé nga si'ank'ien Kjisoo*(Matiō 27:15-26; Marko 15:6-15; Juq 18:38—19:16)*

¹³Kó s'e Pilatoo ítikó ngayeje já nguitokoo chiná'mií, kojo já xí botixómaa nangui kojo xta naxíndaá, ¹⁴kó bî katsoó kui jaá:

—Jún jé'echinjnú'un kui ndaa nga kuí xí ts'énmindyiátsabeé xta naxíndaá, tanga je asíyaá nguindyikónjnu kó jmí jéjiín kjoaa ngayeje ni xi akjanguita'injnu kui. ¹⁵Kó tî nde Erodee kats'énjéjiín ngat'a katsanguiya'oyána, kó ja je jajnú, jmí jéjiín xi kama si'ank'ién ma ni, ¹⁶nguije kjoaá, s'e kuintjoen.

¹⁷Xki nga ma s'ueé ngo xi tji'yá ndoboya xi 'naxié. ¹⁸Tanga ngayeje xtaa ta ngo nda kamá nga bî katsó nga askandáya:

—¡Nga ni'ánk'ién kui ndaa, kó chjándejne Barrabaa!

¹⁹Kui nda xi 'mí Barrabaá ndoboya kananguis'ien ngat'a kjoaxchán kats'én naxindaá, kojo kjoaa nga ngo nda kats'énk'ién. ²⁰Pilatoó ingo ndiya tsíchjiajo nguini xta naxindaá, nga kamámejeén tsintjoen Kjisoo. ²¹Tanga kui xtaa achichí 'niú tsí'á nga bi katsó nga askandáya:

—Tjat'e ji kro, tjat'e ji kro!

²²Tanga Pilatoó xi ma ján ndiya tsíchjiajo xta naxindaá, kó bi katsoó:

—Ja, ¿mí ni xi ndajín xi kats'én? Nde ngojín ni xi kats'én xi kama si'ank'ien ni, nguije kjoaa, kuintjoen an.

²³Tanga xta naxindaá 'niú askandáya nga tsí'á tsi'e nga akjat'a kro, kó ndaa xtaa tasá má 'niú kanda'yá ngase. ²⁴Kó s'e Pilatoó katsjá kjoa tsi'e nga kama ni xi tsí'á xta naxindaá, ²⁵kó íjñandé kui nda xi kananguis'ien ndoboya ngat'a kjoaxchán ts'axieé kojo ngo nda kats'énk'ién, kó kats'énk'as'ien Kjisoo xikó ts'en kamámejeén kui jaá.

Bi ts'én akjat'a kro Kjisoo

(Matio 27:32-55; Marko 15:21-32; Juq 19:17-27)

²⁶Kó nguije tjifjjo Kjisoo, ngo nda xi kjo'e ni nguijin jnoo xi 'mí Ximo, xi chjiani naxindá Sirene, kini'aán kjoa'niu nga tsa'anijín kroo nga kijítjinguui Kjisoo.

²⁷Kó achichí má xta kjiín xi kijítjinguui, kojo kjín ínchjín xi achichí askandá nga on kamaá ni xi kini'ánjo Kjisoo. ²⁸Tanga Kjisoo asko'á kui ínchjín kó bi katsoó:

—Jún boá ínchjín Jerusalem, ngata ánjin cha'ájnú'un, tasá tì jún xi cha'átjéjnú yojojnú kojo ndijnú xi cha'átjéjnú, ²⁹ngat'a s'e kjindibá nixtin nga bi katso xtaa: “¡Achichí ra tsjaa ínchjín xi ndí kamá, kojo ndoboandi xí jmí ndi kis'ieyájin, kojo chiki xi jmí ndi kats'énxchájín!” ³⁰Kó s'e kui'itsiya ni nga xtaa bi katsoo k'ijñaá: “Ngat'ákanieje yojojnú kojo naxii, kó ngata'májne.” ³¹Ngat'a tsi kui nií ni'ánjo yá xkjuieén, ¿mí ni xi si'ánjo ngase xi kixí?

³²Nguijó kui já xí ndajiín nijan tsanguínjo kojo Kjisoo tsi'e nga si'ank'ien nga. ³³Kó nga jachó ngo nguindie xi 'mí ndatoko inimaa kia akjat'a kro Kjisoo kojo ngajó kui já xí ndajiín, ngo nga fojní kojo ngo nga skoón.

³⁴Tanga Kjisoo bi katsó:

—Na'mi', tì'injetakín kui xtaa, ngat'a bejín ni xi ndyits'en.

Kó jajuún katsatonjo kjoach'áncha njñoó. ³⁵Kó ngayeje xta naxindaá kia síndo nga askotsijen ndá ndaá ni xi kamá kó ngaskande jáxaá tsajnokie Kjisoo nga bi katsó:

—Ts'axié'á kje'e xta, ngat'axié'á soboá yojoo tsi kui xi Kristoo, nda xi ja'ájin Néná.

³⁶Kojo jajuún kijlboa'át'aa tsi'e nga tsajnokie, kó bino san katsjaá, ³⁷kó bi katsoó:

—Tsi ji xi nda ree xta judioo, 'naxié'é soboe ji yojoo.

³⁸Kó toko kroo kisit'a ngo yátie xi bĭ tsó: “KUÍ XI'BI XI NDA REE XTA JUDIOQ.”

³⁹Ngo nda xi nijan tĵenboa'a íts'iyaniĭ nga ch'o katsó nga bĭ katsoó:

—Tsi ji xi Kristoo, 'naxié'é vojoo kó 'naxié'éjne ĵin nga.

⁴⁰Kó nga tsíchĵia nda xi ingoo kats'énxchánjo nda xi tsíchĵiaa nga bĭ katsoó:

—¿A nde Néná ndakinĵín ji nga tĭ kui jé ti'bíchĵí jí? ⁴¹Ñá, nga ĵakoxi, nda kĵi'li nga kini'ánjéná ngat'a ni xi tsoboáná kjoaa ni xi kini'án kuí xĭ tĵisákoná, tanga Kĵisoo ĵmĭ ni kats'énĵín.

⁴²Kó kui ndaa bĭ katsoó Kĵisoo:

—Ngatja'átsĵieen an nga kĵindĭbé ni nguĭndie nínga botíxome.

⁴³Kó Kĵisoo bĭ katsoó:

—Ĵakoxi ni xi xian, nga ngot'e kuĭndyinje ní ndi'ak'ajmĭi.

⁴⁴Kó nga kamándis'ueé, ngaskande nga kamá chĭboa ĵán nga kamánguixón, ngayeje ngasondiee nga kamá ĵnó, ⁴⁵ts'ueé kamá ĵnó, kó nĵñoxo'baa nangoxiĭ jó tĵín kamá nga katjondiyá. ⁴⁶Kó s'e Kĵisoo achichĭ 'niú askandáya nga bĭ katsó:

—¡Na'mi!, nguĭya ndse 'bĭĵná an inimána!

Nguije boa katsó, je'etsí'oón s'e k'ien.

⁴⁷Nga kamábe nda nguitokoo jajuún ngayeje kui ni xi kamaá, katsĵaá kjoaje Néná nga bĭ katsó:

—Ĵakoxi nga nda kixi kamá kui ndaa.

⁴⁸Kó ngayeje xtáĵín xi kamátikó kuí nguĭndiee xi kamábe ni xi kamaá, nga kĵí ndi'aa ngaskande ye'é maá nĭseen. ⁴⁹Ngayeje xta xi nda kamábe Kĵisoo, kojo ínchĵín xi tsajátĵinguiĭ ndeskande nangui Galilea, tã kĵín kixindyia nga askotsĵieen ni xi kamaá.

Bĭ ts'én akĵaniĵín Kĵisoo

(Matiq 27:57-61; Marko 15:42-47; Juq 19:38-42)

⁵⁰Kó ngo nda xi 'mĭ Kosie, xi chĵiani naxĭndá Arimatea ngo ndi nangui xi chĵiani Judea, xi tĵíin xá, xi ndaxta kojo xi kixi, ⁵¹kui ndaa, tĭ ts'énkoyaa nga kotíxoma Néná, kó ndsejenĵín kamá kui jaá kjoaa ni xi kats'én, ⁵²kĵíkoón Pilatoo, kó tsí'aa yojo k'ieen Kĵisoo, ⁵³kó nguĭje ts'enĵengui kroo yojo k'ieen Kĵisoo ítsakĵájón ngo nĵñontĵibeé s'e íĵná vojoo Kĵisoo ngo nguĭya ngatsjo xi tikón ngo naxĭ xi kĵĭe ĵmĭjín xi fonĭjín. ⁵⁴Nĭxtin nga pirĵne má nga boá kamá, kó je ma makĵits'iyaniĭ nĭxtin ndikoón.

⁵⁵Ínchĵín xi tsajátĵinguiĭ Kĵisoo ndeskande nangui Galilea kamábe ngatsjoó kojo kóts'en akĵajna yojo k'ieen Kĵisoo. ⁵⁶Kui ínchĵín kĵí ndi'aa kó íĵnanda ndasĵen kojo tosĵen, kó kats'énkja'yá nĭxtin ndikoón ngat'a boá ts'én kĵit'a kjoabotíxomaa.

Bì ts'én ja'á'yaá Kjisoo

(Matió 28:1-10; Marko 16:1-8; Juq 20:1-10)

24 Nìx̄tin tjoón xomanaa, kji'a nga tajiñóya ngasee, kijí kui ínchjiín kojo kje'e ngase ínchjín nínga tikón ngatsjoó Kjisoo, kó ndyíya'a nisijen xi íjñanda. ²Kó kamábe nga ndijo xi kji'ixtioo ngatsjoó je kamátíyaá, ³kó nga ts'as'ien nguiyaa, nguítì kasakojíin yojoo Ndiá Kjisoo. ⁴Kó t̄a b̄i t̄a kamaá kjoaā kui nií, kó jó já ja'a t'a tíñā xi ndiyíyáá njño xi 'na, ⁵kó achichí katsakjonní, kó ít'a maá kjen t'anangui, s'e b̄i ki'míi kui ínchjiín:

—¿Mí kjoa nga nguíjiīn x̄ta xi jesón ndyimindyiséjnú kui xi tikoón?

⁶K'íejín tikón, je ja'á'yaá. Ngatja'átsjienjnú ni xi tsíchjia ngas'e nga kis'ijña nangui Galilea, ⁷nga b̄i katsó: Chjien nga ndíi nda x̄i'íin s̄i'ank'as'ien nguiya tsja xtajé, s'e k̄jót'a kro, kó xi ma ján nìx̄tin kjoa'á'yaá.

⁸Kó kui ínchjiín ja'átsjieen én x̄i tsíchjia Kjisoo. ⁹Kó nguije jataxie ngatsjoó, katsáyaá kui nií nga tiengo já apostroo kojo ngayeje x̄ta xi ngasee. ¹⁰Nariya Lenaa, Najuaá, kojo Nariyaa naaa Sandiyaa, kojo ínchjín xi ngasee boá xi katsáyaá kui nií já apostroo. ¹¹Tanga kui jaá t̄a kjoatsabé kamaá ni xi katsáya kui ínchjiín, kó kis'ijinjiīn.

¹²Tanga Peé jastjien, tsangá má kijí nínga tikón ngatsjoó, kó nga askotsijen nguiyaa, kamábe nga t̄a njño x̄i síndo, kó kijí ndi'aa nga kijíndikoón ni xi kamaá.

Kjisoo b̄i ts'én tsíchjiajo jó x̄taa xi ndyífi ndiya Emau

(Marko 16:12-13)

¹³Kó t̄i kui nìx̄tin jó já kijí xt̄jieen ngo ndi nangui xi 'mí Emau, xi ma ra tie ngo kilometro tikónnī nax̄indá Jerusalen, ¹⁴kó kui jaá ndyichjiajo xk̄jín kjoaā ni xi kamaá. ¹⁵Kó t̄jien̄ga ndyichjiajo kojo ndyichjiatijo xk̄jín, t̄i kui Kjisoo kijíkontíñā, kó nijan kitsjien nga kijí kojo kui jaá, ¹⁶tanga kui jaá akja'maa ndyik̄on tsi'e nga skuiejín tsi Kjisoo. ¹⁷Kó s'e Kjisoo b̄i katsoó kui jaá:

—¿Mí ni xi ndyindokjoajnú t̄jien̄ga ndyimonguínjnú, kó mí kjoaā nga ndasen tindyionjnú?

¹⁸S'e b̄i katsó nda xi 'mí Kleofaa:

—¿A t̄a jí tsí nda xi k̄iajín ndokjoe ni nax̄indá Jerusalen xi bejín ngayeje ni xi kamá kui nìx̄tjien?

¹⁹Kó Kjisoo b̄i katsoó kui jaá:

—¿Mí ní xi kamá?

S'e b̄i katsó kui jaá:

—Kjoaā Kjisoo nda xi chjiani nax̄indá Nasaret, nda chjini'eéen Néná, xi nk'a kamá xaá kjoaā ngayeje ni xi kats'én, kojo ni xi akóyá kó kamáyandikón nguindyik̄on Néná kojo ngayeje x̄ta nax̄indaá, ²⁰kojo kóts'en kini'ánk'as'ieen já nguítokoo chiná'mii kojo já x̄i botixómaá tsi'e nga kini'ánk'ién nga akjat'a kro. ²¹Tanga jin kichiyájne nga kui xi k'oxi'éá

ngayeje xta xi chjiani naxindá Israel, kó je ján nixtinnii nga kamá ngayeje kui nii. ²²Kó kjín má ínchjín xi ndokjoanijín xi kijíndikoón ngoye tajñó nga kijí ngatsjoó, ²³kó nga kasakojín vojoo Kjisoo, ndyítsó nga akako xoó ndítsjee Néná xi katsáya xoó nga tikón Kjisoo. ²⁴Kó kijí já xí ndokjoanijín kĩa ngatsjoó, kó xikó má kji'i ni xi katsó ínchjín boá má kji'i ni xi kamábe, tanga kamábejín Kjisoo.

²⁵Kó Kjisoo bí katsoó kui jaá:

—Ímí xí ta chíni nijnú kojo mí xí ta chjiya inimajnú nga kis'ijinjinjú ngayeje ni xi katsó já chjinie'eén Néná! ²⁶¿A yajínjú nga Kristoo chjien nga tsie kjoanima kjoa'atio nguindiee nga sakóo kjoaje xi tsie'e?

²⁷Kó katsáyaá ni xi kjit'a xojon eén Néná nga its'iyanií ndeskande kjoakiti xi kats'énda Moisee, s'e ngayeje ni xi kats'én'indó já chjinie'eén Néná xi tsáya kjoaa Kjisoo.

²⁸Nguije makjachó má nangui Emau, Kjisoo kats'én xikó tsi kjin ngase kijí. ²⁹Kó kui jaá 'niú tsí'áa nga bí katsoó:

—K'ie tindyinjeje ngat'a je kamánguixón kó je mején kjimajñó, kó Kjisoo ts'as'ienjo kui jaá kó kĩa kis'ijñajo. ³⁰Kó nguije síndo t'a yamíxa, Kjisoo iskjíbe paan, kats'énychikonñé, akjángá s'e katsjaá kui jaá, ³¹kji'á boá nga katjox'a ndyikon kui jaá, kó kamákjiín nga Kjisoo xi'ba, tanga ta yajín ñá kijí Kjisoo nguijee. ³²Kó jak'ie ja nga jan bí katsoó xkjín kui jaá:

—¿A kitíngájin inimaná nguiya ndiyaá tjienga tsíchjiajoná kjoaa xojon eén Néná?

³³Kó tí kui chíboá jastjien kó kijí'oyá nguinií kui jaá naxindá Jerusalen, kó kamábe nga je síndotikó nga tiengo já apostroo kojo xta xi síndojó kui jaá, ³⁴xi bí ndyítsó:

—Jakoxi nga je ja'á'yaá Ndiaa kó je jatokjaá Ximoo.

³⁵Kó kui jaá katsáya kui ni xi kamá nguiya ndiyaá kojo kóts'en kamábe nga Kjisoo kji'a nga akjángá paan.

Kjisoo bí ts'én akoó vojoo xta tsie

(Matió 28:16-20; Marko 16:14-18; Juq 20:19-23)

³⁶Tjienga ta kó ndyichjia kui nii, Kjisoo jachó kó kĩa kis'ijñajin ngamasieen kui jaá kó bí katsoó:

—Ngas'iejnú kjoaxió.

³⁷Kó s'e achichí katsakjonní, ngat'a kats'énkjó nga asién nixtin kamaá xi ndyibe. ³⁸Kó Kjisoo bí katsoó kui jaá:

—¿Ánní nga ndyindakónjnu, kó mí kjoa nga kui nii ndibaá inimajnú?

³⁹Tsitsíjenjú ndsa án kojo ndsako án, án boá, tí'anjojnú'un kó tsitsíjenjú, ngat'a ngo asién nixtin jmíjin vojo kojo nda, xikó ts'en yajnú nga tjinna án.

⁴⁰Kó nguije boá katsó akoó tsja kojo se. ⁴¹Kó nga ta kó nde kjie s'ijinjin, kjoaa kjoatsjaa, achichí kijíndikoón, s'e Kjisoo bí katsoó:

—¿A tjín chíjnú ni chinie?

⁴²S'e kui jaá chíí tjió tsjó katsjaá, ⁴³kó Kjisoo iskjíbe, s'e iskjine nguindyikón kui jaá. ⁴⁴S'e bí katsoó kui jaá:

—Kuí eén xí tsíchjia an, kji'a nga ta kó tikónjojnú'un: nga chjien nga kjojtjosón ngayeje ni xi kjit'a kjoaa an nguiya kjoakitii Moisee, xojon xi kats'én'indó já chjinie'eén Néná kjo xojon salmoó.

⁴⁵S'e iskjíx'á kjoakjintakoón tsí'e nga kamákjiín ni xi kjit'a xojon eén Néná, ⁴⁶kó bí katsoó:

—Boa ts'én je kjit'a nga chjien nga tsie kjoanima kjoa'atio Kristoo kjo nga xi ma já nixtin kjoa'á'yaá nguijiin xta xi je jesón, ⁴⁷kjo nga chjien nga ja'eén Kjisoo k'uinjímíí xtaa nga sa'ínk'oyá yojoo kjoaa jé xi ndyits'en kjo tsí'e nga sí'anjetakoón jeé ngayeje xta naxindaá, kó naxindá Jerusalen kui'ítsiya ni. ⁴⁸Kó jún xi chistikojnú kjoaa ngayeje kui nií. ⁴⁹Kó ngot'e'ne sanguiyajnú'un ni xi katsáyatjón Na'mina nga tsja kjoaa jún, tanga k'ie tindyionjú naxindá Jerusalen, ngaskande nga sakojnú nga'niú xí kjindibáni ndi'ak'ajmi jan.

Bí ts'én kiji Kjisoo ndi'ak'ajmi jan

(Marko 16:19-20)

⁵⁰Kjisoo kijíjo já apostroo ngaskande naxindá Betania, kia iskjink'a tsja, kó kats'énchikonñé. ⁵¹Kó tjienga kats'énchikonñé, kijíboa'át'axiín, kó Kjisoo kachjanink'a ndi'ak'ajmi jan. ⁵²Kó kui jaá, nguije kats'éntsajó, achichí tsja kis'iee nga kiji nguiní naxindá Jerusalen, ⁵³kó ngatsjé nixtin kats'éntsajó kjo kats'énchikonñé Néná nguiya nangoxii. Boa kji'i.